Anexă
la Hotărârea Curții de Conturi
nr. 46 din 14 mai 2025

CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 69, tel.: (+373) 22 26 60 02,
fax: (+373) 22 26 61 00, www.ccrm.md; e-mail: ccrm@ccrm.md

RAPORTUL
de audit asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2024

Lista acronimelor

Acronimul	Termenul abreviat
AGE	Agenția de Guvernare Electronică
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
ASP	Agenția Servicii Publice
ATAS	Agenția Teritorială de Asistență Socială
BASS	Bugetul Asigurărilor Sociale de Stat
BNS	Biroul Național de Statistică
BPN	Bugetul Public Național
BS	Bugetul de Stat
CAPCS	Centrul pentru Achiziții Publice Centralizate în Sănătate
CIM	Control Intern Managerial
CNAM	Compania Națională de Asigurări în Medicină
CNAS	Casa Națională de Asigurări Sociale
CTAS	Casa Teritorială de Asigurări Sociale
DTL	Datorii pe termen lung
eCMND	Sistemul informațional „Constatarea medicală a nașterii și a decesului”
HG	Hotărârea Guvernului
IPC	Dare de seamă privind reținerea impozitului pe venit, a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală și a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii calculate
IGPF	Inspectoratul General al Poliției de Frontieră
IMSP	Instituție Medico-Sanitară Publică
ISM	Inspectoratul Social al Muncii
ISS	Inspectoratul Social de Stat
MA	Ministerul Apărării
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MF	Ministerul Finanțelor
MMPS	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
MS	Ministerul Sănătății
PCCM	Portalul certificatelor de concediu medical
PIB	Produsul Intern Brut
SFS	Serviciul Fiscal de Stat
SI	Sistem informațional
SIVE	Sistemul informațional „Vulnerabilitate Energetică”
SNC	Standarde Naționale de Contabilitate

I. OPINIE

Am auditat Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2024, întocmit de Casa Națională de Asigurări Sociale, care cuprinde: Formularul nr.1 CNAS, Formularul nr.2 CNAS, Formularul nr.4 CNAS, Formularul nr.4.1 CNAS, Formularul nr.4.2 CNAS, Bilanțul contabil (Formularul FD-041), Raportul privind fluxul mijloacelor (Formularul FD-043) şi descrierea narativă[1], inclusiv un sumar al politicilor contabile semnificative. În opinia noastră, Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă şi fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil[2].

II. PREZENTAREA BUGETULUI

Bugetul asigurărilor sociale de stat reprezintă totalitatea veniturilor, cheltuielilor și surselor de finanțare destinate realizării funcțiilor și gestionării sistemului public de asigurări sociale[3]. Acesta face parte din bugetul public național, însă se administrează separat de celelalte componente[4]. Administrarea bugetului asigurărilor sociale de stat și implementarea programelor, în conformitate cu obiectivele și indicatorii de performanță asumați, sunt atribuite Casei Naționale de Asigurări Sociale, în timp ce colectarea veniturilor este responsabilitatea Serviciului Fiscal de Stat. Astfel, CNAS are rolul de a implementa politicile statului privind garantarea drepturilor sociale ale cetățenilor, prin administrarea sistemului public de asigurări sociale și gestionarea bugetului, iar SFS se ocupă de colectarea veniturilor.

Bugetul asigurărilor sociale de stat reprezintă planul financiar anual care reflectă modul în care sunt constituite, distribuite și utilizate fondurile necesare protecției pensionarilor, salariaților și membrilor de familie ai acestora. Prin sistemul public de asigurări sociale, statul garantează cetățenilor dreptul la protecție socială în cazuri precum bătrânețea, șomajul, boala, invaliditatea sau pierderea întreținătorului, prin plăți sociale – pensii, indemnizații și alte prestații de asigurări sociale. De asemenea, prin intermediul CNAS, anumitor categorii de cetățeni li se acordă prestații de asistență socială.

Calitatea bugetului de asigurări sociale de stat este esențială pentru funcționarea corectă și sustenabilă a sistemului de protecție socială, având multiple implicații la nivel social și economic. Garantarea drepturilor sociale ale cetățenilor este asigurată de disponibilitatea resurselor bugetare pentru plata pensiilor, indemnizațiilor de șomaj, ajutoarelor pentru persoanele cu dizabilități și altor prestații sociale. Acest lucru garantează cetățenilor protecția socială în fața riscurilor, precum bătrânețea, boala sau pierderea locului de muncă. Prestațiile sociale ajută la reducerea sărăciei și a inegalităților sociale,

[1] Raportul privind executarea indicatorilor generali ai bugetului asigurărilor sociale de stat – Formularul nr.1 CNAS (conform Anexei nr.1 la Legea bugetului asigurărilor sociale de stat); Raportul privind executarea subprogramelor de cheltuieli ale bugetului asigurărilor sociale de stat – Formularul nr.2 CNAS (conform Anexei nr.2 la Legea bugetului asigurărilor sociale de stat); Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat – Formularul nr.4 CNAS; Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la partea de cheltuieli şi active nefinanciare – Formularul nr.4.1 CNAS; Raport privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la partea de venituri – Formularul nr. 4.2 CNAS; Bilanțul contabil Formularul FD-041, Raportul privind fluxul mijloacelor Formularul FD-043; Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat (descrierea narativă).

[2] Legea contabilității nr.113 din 27.04.2007, Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014, Ordinul ministrului finanțelor nr. 38 din 17.02.2017 cu privire la aprobarea formularelor Rapoartelor privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat și Normelor metodologice privind modul de întocmire a acestora (cu modificările și completările ulterioare), Ordinul ministrului finanțelor nr.209 din 24.12.2015 cu privire la aprobarea Setului metodologic privind aprobarea și modificarea bugetului, Ordinul ministrului finanțelor nr.98 din 20.06.2017 cu privire la modificarea formatului raportului privind performanța pe programe/subprograme, Politica de contabilitate a CNAS, alte acte legislative și normative în vigoare.

[3] Art.1 din Legea nr.489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

[4] Art.10 din Legea nr.489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

precum și contribuie la menținerea unui nivel minim de trai pentru persoanele vulnerabile, cum ar fi pensionarii, șomerii sau persoanele cu dizabilități.

Bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2024 a fost aprobat inițial la venituri și cheltuieli în sumă de 42.804,4 mil. lei. Ca rezultat al operării modificărilor și completărilor, parametrii BASS au fost precizați până la 43.044,2 mil. lei, cu 239,8 mil. lei mai mult.

Ponderea veniturilor totale executate ale BASS în Bugetul Public Național (BPN) a constituit 38,8%, iar în Produsul Intern Brut (PIB) – 13,2%. Comparativ cu anul 2023, ponderea veniturilor în BPN s-a majorat cu 1,1 puncte procentuale, iar în PIB – cu 0,5 puncte procentuale.

Cu referire la **ponderea cheltuielilor** totale executate ale BASS în BPN, se denotă că acestea au constituit 34,7%, iar în PIB – 13,2%. În comparație cu anul 2023, ponderea cheltuielilor în BPN s-a majorat cu 2,0 puncte procentuale, iar în PIB – cu 0,5 puncte procentuale, situație prezentată în Anexa nr. 1 la prezentul Raport de audit.

Indicatorii anuali ai BASS au fost precizați de 2 ori[5], astfel aceștia s-au încadrat în prevederile legale[6]. Modificările au fost determinate de evoluția indicatorilor acestui buget pe parcursul anului bugetar 2024, de dinamica beneficiarilor și a mărimilor medii ale prestațiilor sociale, de revizuirea de către Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării a prognozei principalilor indicatori macroeconomici pentru anul 2024, precum și de necesitatea implementării măsurilor noi aprobate în legislație pe parcursul anului bugetar, cu impact asupra BASS:

- indexarea pensiilor la 1 aprilie 2024, prin derogare de la art.13 alin.(2) din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii: utilizarea coeficientului de indexare de 6%, cu aplicarea doar a părții pensiei care nu depășește cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2024 în cuantum de 13.700 lei;
- majorarea pensiilor în sumă fixă cu 12,41 lei, începând cu 1 aprilie 2024, în conformitate cu art. 13^1 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, ținând cont de creșterea produsului intern brut în anul precedent, exprimat în prețuri comparabile;
- aprobarea cuantumului indemnizației unice la naștere în sumă de 20.000 lei[7];
- majorarea cu 250 lei, începând cu 01 martie 2024, a cuantumurilor alocației lunare de stat pentru categoriile de beneficiari, stabilite conform art. 2 alin. (1) pct. 3), 4) și 5) din Legea nr. 121/2001 cu privire la protecția socială suplimentară a unor categorii de populație;
- unificarea, pentru sezonul de încălzire 2024-2025, a *compensației la energie sub formă de plată monetară* și a *compensației pentru achitarea facturilor la energie*, fiind acordată exclusiv compensație în formă monetară;
- implementarea, începând cu 01.01.2024, a serviciului pro-activ de stabilire a indemnizațiilor pentru familiile cu copii, din oficiu**,** fără necesitatea depunerii cererii**.**

Sinteza modificărilor la BASS pentru anul 2024 se prezintă în Anexa nr. 2 la prezentul Raport de audit.

[5] Legea nr. 190 din 18.07.2024; Legea nr. 281 din 05.12.2024 pentru modificarea Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2024 nr. 419/2023.
[6] Art. 61 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014.
[7] HG nr. 1025 din 21.12.2023 pentru modificarea Anexei nr. 1 la Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor adresate familiilor cu copii, aprobat prin HG nr. 1478/2002.

În urma analizei exercițiului bugetar încheiat la 31 decembrie 2024 s-a constatat că veniturile executate au fost în sumă de 42.846,2 mil. lei, cu 198,0 mil. lei mai puțin în raport cu prevederile anuale, sau la nivel de 99,5%.

Tabel nr. 1

Executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anii 2023-2024

Denumire	Executat, anul 2023	Executat, anul 2024	Precizat, anul 2024	Executat anul 2024 față de precizat		Executat anul 2024 față de anul 2023	
				devieri (+/-)	în %	devieri (+/-)	în %
Venituri, *mil.lei*	38.604,4	42.846,2	43.044,3	-198,1	99,5	4.241,8	111,0
Cheltuieli, *mil.lei*	38.524,7	42.722,7	43.044,3	-321,6	99,3	4.197,9	110,9

***Sursa**: Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la situația din 1 ianuarie 2025 (Formularul nr.1 CNAS).*

Totodată, cheltuielile au fost executate în sumă de 42.722,6 mil. lei, cu 321,6 mil. lei mai puțin în raport cu prevederile anuale, sau la nivel de 99,3%.

În aceste condiții, exercițiul bugetar s-a soldat cu un excedent de 123,5 mil. lei, iar soldul de mijloace bănești la sfârșitul perioadei a constituit 123,8 mil. lei (Anexa nr. 3 la prezentul Raport de audit).

Veniturile la BASS au fost în creștere constantă, inclusiv transferurile primite de la bugetul de stat au fost executate în mărime de 99,5%.

În anul 2024, veniturile totale ale BASS au fost cu 0,5%, sau cu 198,1 mil. lei, mai puțin față de prevederile anuale. Totodată, acestea au înregistrat o creștere de 4.241,8 mil. lei, comparativ cu anul precedent[8]. În structura veniturilor BASS în anul 2024, resursele generale ale acestui buget au constituit 59,7%, iar transferurile de la bugetul de stat – 40,3%.

Resursele generale ale bugetului asigurărilor sociale de stat au fost constituite din contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii, în sumă de 24.879,2 mil. lei, și din alte venituri acumulate, în sumă de 694,8 mil. lei. Ponderea contribuțiilor și primelor de asigurări sociale de stat în totalul veniturilor BASS a fost de 58%, sau cu 3.355,0 mil. lei mai mult, comparativ cu anul precedent.

Contribuțiile de asigurări sociale de stat în anul 2024 au fost calculate și achitate conform tarifelor prevăzute[9]. Taxa fixă anuală a contribuțiilor de asigurări sociale obligatorii în anul 2024 a constituit 17.522 lei[10], pentru proprietarii sau arendașii de terenuri agricole ce prelucrează terenurile în mod individual – de 4.463 lei[11], precum și pentru alte categorii de plătitori. Se atestă că contribuțiile de asigurări sociale de stat în 2024, acumulate în sumă de 24.879,2 mil. lei[12], au fost executate la nivel de 100,2% față de indicii planificați. Majorarea a fost determinată de creșterea numărului mediu al persoanelor asigurate în anul 2024, față de anul precedent, cu 12.396 de angajați, precum și de majorarea bazei de calcul a contribuțiilor, generată de creșterea fondului de remunerare a muncii (cu peste 9.501,5 mil. lei), și a tarifelor la unele de categorii de contribuabili. În comparație cu anul 2023,

[8] Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la situația din 1 ianuarie 2025 (Formularul nr.4 CNAS).
[9] Anexa nr.1 la Legea nr. 489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale.
[10] Art.3 alin.(1) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2024 nr. 419 din 22.12.2023.
[11] Art.3 alin.(3) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2024 nr.419 din 22.12.2023.
[12] Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la situația din 1 ianuarie 2025 (Formularul nr.4 CNAS).

încasările au crescut cu 3.355,0 mil. lei, sau cu 15,6 puncte procentuale. Ponderea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori în totalul contribuțiilor a constituit 98,8%. De asemenea, în suma totală a contribuțiilor acumulate, majorările de întârziere pentru neplata în termen a contribuțiilor au însumat 48,6 mil. lei.

„Alte venituri” au fost acumulate în sumă de 694,8 mil. lei, cu 31,7 mil. lei, sau cu 4,8%, mai mult față de planul stabilit, iar suma efectivă a altor venituri a constituit 733,8 mil. lei. Față de anul 2023, încasările din **alte venituri** au fost în creștere cu 126,2 mil. lei, sau cu 22,2%, creșterea datorându-se sumei încasate din impozitul unic perceput de la rezidenții parcurilor pentru tehnologia informațională, de 685,0 mil.lei, care a fost cu 129,7 mil.lei, sau cu 23,4%, mai mare față de anul precedent.

Cheltuielile BASS executate în anul 2024 au fost la nivelul de 99,3% față de planul anual.

Conform Raportului privind executarea BASS în anul 2024, cheltuielile totale au fost executate în sumă de 42.722,7 mil. lei, sau cu 321,6 mil. lei mai puțin față de cele aprobate/precizate. Comparativ cu anul 2023, cheltuielile executate ale BASS au crescut cu 4.198,0 mil. lei, sau cu 10,9%. Situația privind executarea cheltuielilor BASS în anul 2024, comparativ cu anii 2020-2023, se prezintă în Anexa nr. 4 la prezentul Raport de audit.

Cea mai mare pondere în structura cheltuielilor BASS o dețin prestațiile sociale, de 98,7%, fiind înregistrate în anul 2024 cheltuieli efective în sumă de 42.198,3 mil. lei. Comparativ cu anul 2023, cheltuielile executate aferente prestațiilor sociale au crescut cu 4.136,3 mil. lei, sau cu 10,9 puncte procentuale. Asupra creșterii cheltuielilor a influențat creșterea mărimii medii a pensiei, ca urmare a măsurilor prevăzute de actele normative în domeniul pensiilor publice și implementate pe parcursul anului 2024.

Cuantumul cel mai semnificativ din BASS îl reprezintă cheltuielile legate de **asigurarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă,** care în anul 2024 au constituit 21.739,54 mil. lei, ceea ce reprezintă 84,5% în totalul cheltuielilor pentru pensii. Numărul beneficiarilor de pensii pentru limită de vârstă la data de 31 decembrie 2024 a constituit 529.676 de persoane, fiind în creștere cu 1.010 persoane față de anul precedent. Ca urmare a măsurilor implementate pe parcursul anului de gestiune, pensia medie a crescut cu 8,2%, iar la situația din 31 decembrie 2024 a constituit 3.983,85 lei. În comparație cu anul 2023, cheltuielile anuale au fost mai mari cu 2.021,10 mil. lei, sau cu 10,2 %.

Pentru plata **pensiilor de dizabilitate**, cheltuielile efective au însumat 2.699,9 mil. lei, înregistrând o creștere de 146,3 mil. lei (6%) comparativ cu anul precedent. Această majorare se datorează, în principal, creșterii mărimii medii a pensiei în urma procesului de indexare. Pensiile de dizabilitate constituie 6,4% din totalul cheltuielilor BASS. La situația din 01.01.2025, mărimea medie a pensiei de dizabilitate era de 2.648,91 lei.

Totodată, pensia minimă de dizabilitate înregistrează un nivel de acoperire variabil în raport cu minimul de existență (2.926,7 lei în semestrul I anul 2024 pentru un pensionar), după cum urmează:

- pentru gradul de dizabilitate severă, pensia minimă în cuantum de 2.083,40 lei acoperă 71,2% din minimul de existență;

- pentru gradul de dizabilitate accentuată, pensia minimă de 1.944,50 lei asigură 66,46% din minimul de existență;
- pentru gradul de dizabilitate medie, pensia minimă de 1.388,93 lei acoperă doar 47,47% din minimul de existență.

La 31 decembrie 2024, numărul total al beneficiarilor de pensie de dizabilitate a constituit 95.819 persoane, dintre care 27.357 de beneficiari erau încadrați în câmpul muncii. Comparativ cu anul 2023, s-a înregistrat o scădere a numărului acestor beneficiari cu 3.004 persoane (-3,03%). Tendința descendentă se menține din anul 2022, când numărul beneficiarilor era de 105.200 de persoane. Factorii principali ce au determinat această situație au fost: procesul de reexaminare sistematică a pensiilor stabilite înainte de 2022; aplicarea mai riguroasă a criteriilor de eligibilitate; reducerea numărului de cazuri noi de dizabilitate primară.
În scopul corectării drepturilor acordate anterior în conformitate cu modificările actelor normative, precum și ajustării cuantumului pensiei în funcție de contribuțiile efective și perioada de cotizare, începând cu 01.01.2024 au fost reexaminate pensiile de dizabilitate stabilite în perioada 01.01.1999 – 01.01.2022 pentru beneficiarii care au realizat un stagiu de cotizare cuprins între 2 și 7 ani, fiind supuse reexaminării 2.991 de pensii de dizabilitate.

Cheltuielile efective din bugetul de stat aferente **pensiilor pentru vechime în muncă persoanelor din rândul militarilor și persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne** în anul 2024 au constituit 1.888,1 mil. lei, în creștere cu 182,2 mil. lei față de 2023. Numărul beneficiarilor a crescut de la 19.845 de persoane până la 20.256 de persoane, iar pensia medie a constituit 7.848,32 lei.
Cu referire la asigurarea dreptului la pensie pentru alte categorii, precum judecători, procurori, funcționari publici, cuantumul cheltuielilor a fost nesemnificativ în totalul cheltuielilor BASS, informație prezentată în Anexa nr.20 la prezentul Raport de audit.

Ponderea indemnizațiilor de asigurări sociale în totalul prestațiilor de asigurări sociale a fost de 13,8%, cu 0,25 puncte procentuale mai mult față de anul 2023. Cheltuielile pentru asigurarea dreptului la **indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de o boală obișnuită sau de accidente nelegate de muncă** în anul 2024 au fost executate în sumă de 1.064,5 mil. lei, ceea ce constituie 98,8% față de suma aprobată/precizată. De menționat că, comparativ cu anul 2023, cheltuielile efective pentru asigurarea dreptului la indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă au fost cu 127,6 mil. lei mai mult. Ponderea cheltuielilor efective pentru asigurarea dreptului la indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă, în totalul indemnizațiilor de asigurări sociale, a constituit 25,9%.

Cheltuielile pentru asigurarea dreptului la **indemnizația de maternitate** în anul 2024 au fost executate în sumă de 840,4 mil. lei, sau 98% față de cele aprobate. De menționat că, comparativ cu anul 2023, cheltuielile efective pentru asigurarea dreptului la indemnizația de maternitate au crescut cu 94,1 mil. lei, de la 742,8 mil. lei până la 836,9 mil. lei. Ponderea cheltuielilor efective pentru asigurarea dreptului la indemnizația de maternitate, în totalul indemnizațiilor de asigurări sociale, a constituit 21%.

Cheltuielile efective pentru susținerea financiară a familiei ca persoană asigurată pentru **îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani** s-au majorat până la 1.979,4 mii lei, sau cu 188,4 mii lei mai mult comparativ cu cele din anul precedent. Deși numărul persoanelor asigurate care beneficiază de prestații a scăzut cu 5.220, creșterea cheltuielilor pentru plata indemnizațiilor s-a datorat majorării bazei de calcul utilizate la stabilirea acestora. Cheltuielile efective pentru susținerea financiară a familiei **la nașterea copilului** au crescut cu 293,9 mil. lei față de anul precedent, sau cu 81%. De asemenea, cheltuielile efective pentru susținerea financiară a familiei pentru **îngrijirea copilului cu vârsta de până la 2 ani au** constituit 944,3 mil. lei, ceea ce reprezintă cu 83,4 mil. lei mai mult decât în anul precedent (10%).

Majorările se datorează atât creșterii cuantumului indemnizației unice la naștere cu 9.068 de lei (de la 10.932 la 20.000 lei)[13], cât și majorării numărului de beneficiari în anul 2024, inclusiv datorită accesibilității serviciului odată cu intrarea în vigoare a noilor prevederi.

Cheltuielile efective aferente acordării **indemnizației în cazul decesului unuia dintre soți** au însumat 74,2 mil. lei, înregistrând o creștere cu 16,3 mil. lei față de anul 2023. Totodată, numărul beneficiarilor a crescut cu 226 de persoane, până la 2.500 de beneficiari, cu o medie a indemnizației lunare de 2.657,79 lei.

În anul 2024 au fost asigurate plățile pentru toate formele de **alocații sociale** prevăzute de legislație, în limita mijloacelor bugetare aprobate și precizate. Execuția bugetară aferentă plății alocațiilor sociale a atins un nivel înalt de realizare, înregistrând o rată de executare de 99,9% (2.673,2 mil. lei) din suma precizată de 2.676,6 mil. lei.

Comparativ cu anul precedent, cheltuielile din BASS au crescut cu 364.634,1 mii lei (+15,8%), evoluție determinată de modificările actelor normative în anul 2024, inclusiv: majorarea cuantumurilor alocațiilor pentru persoanele cu dizabilități, familiile defavorizate și beneficiarii din stânga Nistrului, precum și indexarea pensiei minime, care au determinat majorarea cheltuielilor în acest sens.

Potrivit datelor din evidența contabilă a CNAS, numărul total de beneficiari ai alocațiilor sociale a fost de aproximativ 157.912 persoane, dintre care:

- 88.044 de persoane au beneficiat de alocații sociale de stat (pentru persoanele fără dreptul la pensie de asigurări sociale);
- 35.685 de persoane din rândul pensionarilor și familiile acestora au beneficiat de alocații lunare de stat;
- 13.470 de persoane au primit alocații pentru îngrijirea persoanelor cu dizabilități;
- 7.909 persoane din stânga Nistrului au beneficiat de alocații lunare integrale;
- 12.802 persoane au primit alocații de stat pentru merite deosebite față de stat;
- 2 persoane au beneficiat de alocații pentru integrare/reintegrare profesională (zona Râbnița – Tiraspol).

Cheltuielile executate pentru **bunuri și servicii** au constituit 314,8 mil. lei, sau mai mult cu 24,6 mil. lei față de anul precedent. La această categorie se atribuie cheltuielile destinate întreținerii CNAS și a sistemelor informaționale (serviciile energetice și comunale, informaționale și de telecomunicații, de

[13] HG nr. 1025 din 21.12.2023 pentru modificarea Anexei nr. 1 la Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor adresate familiilor cu copii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1478/2002.

locațiune, de transport, de reparații curente, formarea profesională, deplasările de serviciu, serviciile poștale și de distribuire a drepturilor sociale, alte servicii).

Mijloacele aprobate pentru cheltuielile de personal au fost utilizate în baza actelor normative ce reglementează salarizarea în sectorul bugetar. Pentru **cheltuielile de personal** au fost prevăzute 243,6 mil. lei, fiind executate în sumă de 239,8 mil. lei, ceea ce constituie 98,4% din suma aprobată/precizată.

III. BAZA PENTRU OPINIE

Am realizat misiunea de audit în conformitate cu Standardele Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit[14]. Responsabilitățile noastre, potrivit standardelor respective, sunt expuse în secțiunea *Responsabilitățile auditorului într-un audit al situațiilor financiare* din prezentul Raport. Suntem independenți față de entitatea auditată și am îndeplinit responsabilitățile de etică conform cerințelor Codului etic al Curții de Conturi. Considerăm că probele de audit pe care le-am obținut sunt suficiente și adecvate pentru a furniza o bază pentru opinia noastră.

IV. ASPECTE-CHEIE DE AUDIT

Aspectele-cheie de audit sunt acele aspecte care, în baza raționamentului nostru profesional, au avut cea mai mare importanță pentru auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea BASS în anul 2024. Aceste aspecte au fost abordate în contextul auditului situațiilor financiare în ansamblu şi în formarea opiniei asupra acestora, și nu oferim o opinie separată cu privire la aceste aspecte. Considerăm că aspectele descrise mai jos, deși nu au influențat opinia de audit, reprezintă aspectele-cheie de audit care trebuie comunicate în prezentul Raport.

4.1. Deși în anul 2024 transferurile cu destinație generală pentru acoperirea deficitului BASS au scăzut comparativ cu anul precedent, bugetul asigurărilor sociale de stat rămâne structural dependent de bugetul de stat, această relație fiind esențială pentru menținerea sustenabilității financiare a sistemului.

Dependența financiară continuă a BASS față de bugetul de stat se exprimă prin menținerea trendului ascendent al transferurilor primite cu destinație generală, care în ultimii șapte ani acestea au crescut de cca. 4 ori. Creșterea semnificativă a transferurilor este determinată inclusiv de unele abordări diferențiate privind baza de calcul și cotele aplicate aferente contribuțiilor de asigurări sociale. De exemplu, modificările operate în anul 2018 aferente contribuțiilor virate de agenții economici (vezi constatarea 6.5), prin care s-a micșorat cota de contribuții de la 29% la 24%, perceperea impozitului unic de la parcurile TI, taxa fixă pentru diferite categorii de contribuabili etc.

[14] Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 24.01.2020 „Cu privire la Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI”.

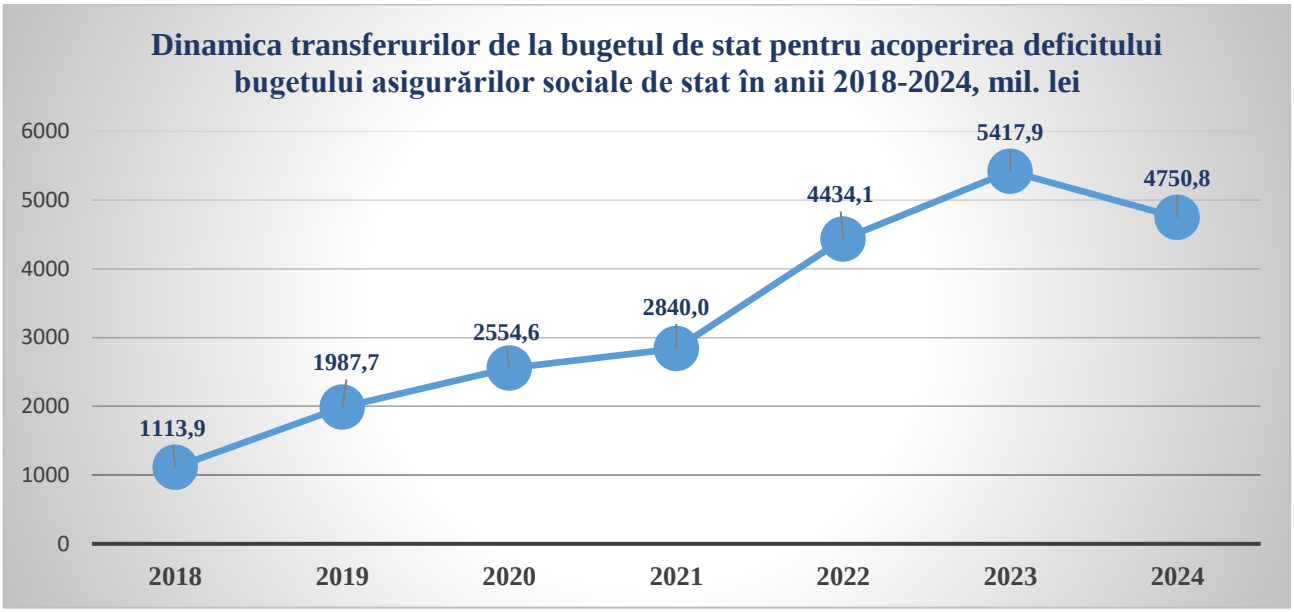

Figura nr.1 *Dinamica transferurilor de la bugetul de stat pentru acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat în anii 2018-2024, întocmit de audit în baza indicatorilor raportați de CNAS.*

De asemenea, se menționează că anual CNAS se confruntă cu întârzieri temporare de încasări ale veniturilor din contribuții. Astfel, pentru a putea onora obligațiile față de beneficiari și pentru a asigura transferul la timp al prestațiilor sociale, în luna decembrie 2024 CNAS a fost nevoită să contracteze un împrumut de la bugetul de stat în valoare de 500,0 mil. lei.

Tabel nr. 2

Informații aferente împrumuturilor contractate de CNAS pentru perioada 2018-2024

Anul	Nr. de împrumuturi	Suma împrumuturilor, mil. lei	Restituirea
2018	10	590,0	În același an bugetar
2019	0	0	
2020	3	600,0	În același an bugetar
2021	2	800,0	În același an bugetar
2022	2	690,0	În același an bugetar
2023	1	1.000,0	În același an bugetar
2024	1	500,0	În același an bugetar

Sursa: *Elaborată de audit în baza informațiilor CNAS.*

Deși restituirea împrumuturilor s-a efectuat conform reglementărilor, în același an bugetar în care au fost solicitate, una dintre cauzele principale ale decalajului temporar de casă al BASS este legată de diferențele de termene între încasarea contribuțiilor și plata prestațiilor sociale. Astfel, contribuțiile sunt achitate de către contribuabili până la data de 25 a lunii următoare, în timp ce plățile pentru prestațiile sociale sunt efectuate de către CNAS în majoritatea cazurilor în primele zile ale lunii. De exemplu, pensiile, care reprezintă cea mai mare parte a cheltuielilor BASS, sunt plătite până pe data de 21, iar indemnizațiile sunt achitate, de regulă, între 13 și 16 ale lunii.

Transferurile cu destinație specială, în valoare de 12.521,3 mil.lei, au fost utilizate în principal la plata prestațiilor de asistență socială, reprezentând 99% din sumă (adică 12.414,3 mil. lei). Conform

legislației, aceste prestații sunt finanțate din bugetul de stat și se acordă anumitor categorii de populație prin intermediul CNAS. De asemenea, o parte din sumă a fost alocată pentru compensarea diferenței de tarife la asigurările sociale de stat obligatorii în sectorul agrar (106,1 mil. lei) și pentru acoperirea pierderilor de venituri ale BASS, rezultate din scutirea deținătorilor de terenuri agricole situate pe traseul Râbnița - Tiraspol de la plata contribuțiilor la asigurările sociale de stat obligatorii (0,9 mil. lei). Detalii privind transferurile din bugetul de stat sunt prezentate în Anexele nr. 8 și 11 la prezentul Raport de audit.

4.2. Numărul de persoane care au contribuit la BASS, precum și suma contribuțiilor aferente înregistrează o dinamică pozitivă în anul 2024. Totodată, aceasta nu a fost în măsură să diminueze presiunea financiară asupra BASS, în condițiile unui buget deficitar.

La finele anului 2024, numărul total de contribuabili, inclusiv cei care beneficiază de politicile preferențiale, a constituit 823.797 de persoane, cu 12.395 de salariați mai mult decât în anul precedent (Tabelul nr.3). Numărul contribuabililor din sistemul unic de calculare a contribuțiilor a constituit 749.586 de persoane[15], cu 13.152 mai mult decât în anul precedent. Dintre aceștia, 567.420 sunt salariați (cu 12.810 mai mulți decât în anul 2023) din cadrul sectorului privat, instituțiilor de învățământ superior și instituțiilor medico-sanitare, care achită la BASS 24% de la baza de calcul a salarizării, iar 181.761 sunt salariați din sectorul bugetar, care achită contribuții în valoare de 29% de la baza de calcul, numărul acestora fiind majorat cu 342 de salariați. Astfel, în economia țării, circa 69% din salariați au fost din sectorul real, iar 22% – din sectorul bugetar, alte 9 % revin persoanelor din alte sectoare, inclusiv care beneficiază de politici preferențiale.

Cu referire la numărul de contribuabili care beneficiază de politici preferențiale aferente contribuțiilor de asigurări sociale, se denotă că numărul total al acestora la finele anului 2024 a constituit 74.616 de persoane, cu 757 mai puțin decât în anul precedent, tipurile și numărul acestora fiind redat în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 3

Numărul de contribuabili încadrați în sistemul public de asigurări sociale, persoane

Tipuri de contribuabili	2021	2022	2023	2024	Diferențe 2024/2023
Sistemul unic de asigurări sociale, inclusiv:	**736.004**	**734.467**	**736.029**	**749.181**	**13.152**
Sectorul bugetar - 29 %	185.235	181.845	181.419	181.761	**342**
Sectorul privat - 24 %	550.769	552.622	554.610	567.420	**12.810**
Alte categorii de contribuabili, inclusiv sisteme preferențiale	**70.173**	**70.665**	**75.373**	**74.616**	**-757**
Cabinete de medici (24 % din venitul obținut)	45	39	32	34	**2**
Salariați din sectorul agrar (18% și 6% compensat din BS)	24.041	22.344	23.306	22.041	**-1.265**
Salariați ce activează în condiții de risc (32%/39%)	737	609	496	405	**-91**
Salariați din domeniul TI[1] (54,7% din impozitul unic sau minim 1.919,97 lei lunar per	18.808	18.072	20.737	23.777,00	**3.040**

[15] Persoanele angajate prin contract individual de muncă, persoanele aflate în raporturi de serviciu în baza actului administrativ ori prin alte tipuri de contracte civile în vederea executării de lucrări sau prestării de servicii, cu excepția celor specificate la pct. 1.2–1.5; pentru angajații și/sau alte persoane fizice, în baza contractelor civile, în vederea executării de lucrări sau prestării de servicii, în cazul rezidenților parcurilor pentru tehnologia informației; pentru cetățenii Republicii Moldova angajați prin contract în proiecte, în instituții și organizații internaționale, indiferent de sursa de finanțare a activităților, în cazul în care acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte nu prevăd scutirea de plată a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii; pentru persoanele care desfășoară activitate în funcții elective ori sunt numite în cadrul autorităților executive; pentru judecători, procurori, Avocați ai Poporului; Anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

persoană[2] ori 24% din salariul minim asigurat de 7.999,88 lei)					
Contribuabili din domeniul justiției ce achită taxa fixă (27.772 lei, sau 24% din salariul lunar de 9.643,05 lei)	1.740	1.587	1.547	1.460	**-87**
Contribuabili ce achită taxa fixă (de ex., fondatori de Î.I., GȚ, patentari, TAXI etc.) (14.700 lei, sau 24% din salariul lunar de 5.104,16 lei)	22.304	21.494	22.229	19..377	**-2.852**
Persoane fizice proprietari sau arendași de terenuri agricole care lucrează terenul în mod individual – 3.744 de lei pentru anul 2023, sau 24% din salariul lunar de 1.300 lei	1.249	712	339	342	**3**
Zilieri (6% din venitul obținut)	1.249	5.808	6.687	7.180	**493**
Total salariați	**806.177**	**805.132**	**811.402**	**823.797**	**12.395**

Sursa: *Darea de seamă generalizatoare privind calcularea, utilizarea și transferarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat pentru anii 2021-2024.*

De asemenea, în anul 2024 atât baza de calcul, cât și valoarea contribuțiilor virate au fost în creștere cu 12.881,8 mil. lei și, respectiv, cu 3.444,1 mil. lei. Totuși, veniturile acumulate, precum și tarifele de contribuții de asigurări sociale stabilite nu asigură acumularea veniturilor pentru acoperirea cheltuielilor suportate din BASS, ceea ce a cauzat menținerea insuficienței de mijloace proprii ale sistemului public de asigurări sociale pentru onorarea obligațiilor și formarea dependenței de transferurile de la bugetul de stat.

Tabel nr. 4

Ritmul de creștere a cheltuielilor, comparativ cu ritmul de creștere a veniturilor, în anii 2018-2024

Anul	Cheltuielile suportate din BASS, mil. lei	Ritmul creșterii cheltuielilor față de anul precedent, %	Veniturile proprii ale BASS, mil. lei	Ritmul creșterii veniturilor față de anul precedent, %	Depășirea cheltuielilor BASS asupra veniturilor proprii, mil. lei
2018	13.962,5	110,5	13.120,1	110,5	842,4
2019	15.686,0	112,3	13.791,4	105,1	1.894,6
2020	17.138,8	109,3	14.516,2	105,3	2.622,6
2021	19.343,2	112,9	16.522,1	113,8	2.821,1
2022	23.491,2	121,4	19.002,1	115,0	4.489,1
2023	27.367,0	116,5	22.098,2	116,3	5.268,8
2024	29.852,1	105,4	25.574,0	115,7	4.278,1

Sursa: *Rapoartele privind executarea BASS în anii 2018-2024.*

Datele din tabel indică că atât veniturile, cât și cheltuielile au crescut în anul 2024, cheltuielile fiind cu cca 4,3 mld. lei mai mari. Auditul menționează că un sistem public de asigurări sociale este echilibrat atunci când cheltuielile pentru prestațiile de asigurări sociale sunt acoperite cu veniturile proprii, încasate la BASS. În acest context, menționăm că ritmul de creștere a cheltuielilor suportate din BASS (213,8%) în anul 2024, față de 2018[16], a depășit ritmul de creștere a veniturilor proprii (194,9%) cu

[16] Pentru analiză s-a luat referință anul 2018, odată cu introducerea cotelor de contribuții diferențiate pentru salariații din sectorul real și din sectorul bugetar.

18,6 puncte procentuale, ceea ce a determinat solicitarea mijloacelor financiare necesare acoperirii deficitului și asigurării plății prestațiilor sociale către beneficiari/cetățeni în termenele stabilite.
Cu privire la examinarea cauzelor problemelor aferente sustenabilității BASS, precum și la identificarea soluțiilor pentru majorarea veniturilor proprii ale BASS, inclusiv fundamentarea cotelor diferențiate de asigurări sociale, cu evaluarea impactului acestora atât asupra sustenabilității BASS, cât și asupra echității calculării prestațiilor de asigurări sociale[17], se denotă că au fost desfășurate 9 ședințe[18] în cadrul MF, la care au fost analizate propuneri de majorare a veniturilor BASS, ce ar rezulta din revizuirea facilităților tarifare și a listei scutirilor de la calculul și plata aferente contribuțiilor de asigurări sociale de stat. Totodată, a fost estimată valoarea facilităților tarifare și a scutirilor menționate, cât și a potențialelor venituri suplimentare ale BASS, care ar putea fi obținute din implementarea propunerilor de revizuire menționate. Pe lângă aceasta, au fost identificate propuneri de măsuri orientate spre eficientizarea cheltuielilor pentru protecția în caz de incapacitate de muncă, protecția familiei și copilului, protecția socială în cazuri excepționale, protecția socială a unor categorii de cetățeni. Totuși, acestea nu au fost aprobate și, respectiv, urmează a fi dezvoltate.

Bugetul asigurărilor sociale este susținut inclusiv de pensionari și de persoane care beneficiază de prestații sociale.

Auditul menționează că numărul pensionarilor care reprezintă ponderea cea mai mare (cca 79%) în totalul beneficiarilor de prestații sociale la finele anului 2024 a constituit 672.677, fiind în descreștere cu 783 de persoane față de anul precedent. Micșorarea a fost cauzată în special de diminuarea numărului beneficiarilor de pensie de dizabilitate cu cca 3,4 mii de persoane. Totodată, numărul beneficiarilor de pensie pentru limită de vârstă s-a majorat cu 2.649 de persoane, până la 529.676 (Anexa nr. 19 la prezentul Raport de audit).

Se constată că, din rândul pensionarilor continuă să lucreze 174.731 de persoane, sau cu 3.866 mai mult decât în anul precedent. Astfel, aceștia fiind și contribuabili, și beneficiari de prestații, practic își asigură o parte din pensie prin contribuțiile virate de angajator. Prin urmare, măsurile stimulative privind dreptul la incapacitate temporară de muncă, precum și dreptul la recalcularea pensiei stimulează și atrag persoanele de a activa după pensionare, fiind o sursă importantă de contribuabili atât la BASS, FAOAM, cât și la BS, în condițiile unui buget deficitar.

4.3. Un impact semnificativ asupra BASS îl reprezintă fenomenul salariilor „în plic", care afectează colectarea contribuțiilor sociale.

Fenomenul salariului „în plic" cu care se confruntă societatea noastră poate fi confirmat prin rezultatele activității desfășurate de către Serviciul Fiscal de Stat[19], întrucât în anul 2024 au fost adoptate 289 de decizii asupra cazurilor de încălcare a legislației, inclusiv referitor la încălcările ce vizează corectitudinea calculării și achitării plăților salariale, impozitelor și defalcărilor aferente acestora.

[17] Hotărârea Curții de Conturi nr. 23 din 27.05.2024 „Cu privire la Raportul de audit asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2024".
[18] Ordinul comun al Ministerului Finanțelor, Ministerului Muncii și Protecției Sociale și Casei Naționale de Asigurări Sociale din 18 martie 2024 prin care a fost creat Grupul de lucru responsabil de realizarea exercițiului de raționalizare a cheltuielilor în sectorul „Protecția socială" cu asistența experților SlovakAid/UNDP.
[19] Raportul Serviciului Fiscal de Stat privind activitățile de minimizare a practicii de achitare a salariilor „în plic" și a muncii „la negru" pentru 12 luni ale anului 2024.

În consecință, au fost calculate suplimentar la buget obligații aferente plăților salariale: impozitul pe venit, contribuțiile de asigurări sociale, prime de asigurare obligatorie de asistență medicală, penalități și amenzi în sumă totală de 82,8 mil. lei, din acestea fiind achitate 26,8 mil. lei.

Totodată, în cadrul controalelor efectuate de comun cu funcționarii Inspectoratului de Stat al Muncii, au fost calculate suplimentar la buget obligații aferente plăților salariale. Astfel, pentru încălcarea prevederilor legislației în vigoare aferente raporturilor de muncă, conform deciziilor adoptate s-au calculat suplimentar pentru plata la buget:

- impozitul pe venit reținut din plățile salariale în sumă de 11.191,0 mii lei;
- **contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii în sumă de 23.197,0 mii lei;**
- primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă de 8.517,0 mii lei;
- penalitățile și amenzile aplicate în sumă de 929,0 mii lei.

Concomitent, prin controalele efectuate de către Inspectoratul de Stat al Muncii (1.208 de controale efectuate din 1.269 planificate în anul 2024), au fost identificate 3.088 de persoane care prestau munca „la negru" la 741 de agenți economici. Cel mai afectat domeniu de acest fenomen, potrivit informațiilor furnizate de ISM, a fost agricultura (34,4%), urmată de HoReCa (20,72%). Totodată, instanța de judecată a aplicat 13 sancțiuni contravenționale în valoare de 108,0 mii lei[20].

Această situație atestă o îmbunătățire, comparativ cu anii precedenți, când ISM a constatat câte 82 și 270 de cazuri anual privind munca nedeclarată. Totodată, aceste acțiuni sunt insuficiente în condițiile în care BNS furnizează informații privind munca informală ca fiind prestată de circa 126,6 mii de persoane[21] în anul 2024.

Un risc asupra BASS poate fi achitarea salariilor „în plic". Una din sursele posibile pentru achitarea acestora poate fi extragerea de către fondatori a dividendelor și utilizarea acestora pentru ulterioara salarizare și motivare a personalului. Potrivit cadrului legal, dividendele sunt venituri din distribuirea profitului net între fondatori (acționari) în funcție cota de participare depusă în capitalul societății[22]. Astfel, în anul 2024, 12.846 de agenți economici au achitat dividende la 25.072 de persoane, valoarea acestora fiind de cca 22.246,7 mil. lei, iar impozitul pe venit achitat de către aceștia constituie aproximativ 1.243,1 mil. lei, informație redată în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 5

Analiza privind numărul de beneficiari de dividende și impozitul aferent reținut pentru anul 2024

Indicatori	Anul 2024
Nr. persoane/beneficiari	25.072
Suma venitului din dividende, mil. lei	22.246,7
Suma impozitului pe venit reținut, mil. lei	1.243,1

***Sursa**: Elaborat de audit în baza datelor prezentate de SFS pentru anul 2024.*

[20] Scrisorile ISM nr. 01/45 din 31.03.2025.
[21] www.statistica.md
[22] Art. 12 alin.(3) din Codul fiscal nr. 1163 din 24.04.1997.

De asemenea, se constată că în anul 2024, în cazul a 62 de beneficiari cărora li s-au achitat dividende în sumă de 1.016,1 mil. lei, auditul a constatat că a fost achitat impozit cu 59,5 mil. lei mai puțin (în cazul aplicării cotei de 6%), ceea ce constituie un venit ratat pentru buget.

Tabel nr. 6

Analiza privind divergențele între impozitul de venit calculat și cel reținut, mil. lei

Cota impozitului pe venit	Nr. de beneficiari, persoane	Suma venitului din dividende, mil. lei	Suma impozitului pe venit reținut, mil. lei
0% (profit obținut până în anul 2008)	92	375,2	0
15% (profit obținut 2008-2011)	77	81,0	12,2
6% (profit obținut 2011-prezent)	38	17.757,7	1.065,7
< 6%	62	1.016,1	1,4

Sursa: *Elaborat de audit în baza datelor prezentate de SFS pentru anul 2024.*

Se menționează că situații similare au fost constatate de audit și în anii precedenți, astfel prin Hotărârea Curții de Conturi[23] au fost înaintate recomandări *de monitorizare și conformare a contribuabililor, în vederea colectării veniturilor aferente impozitului pe venit din dividendele achitate și virate la bugetul de stat.* Ca urmare a recomandărilor înaintate, SFS a întreprins măsuri de conformare, în urma cărora 33 de contribuabili au înregistrat majorarea impozitului pe venit reținut din suma dividendelor în valoare totală de 145,6 mii lei.

V. ALTE INFORMAȚII

5.1. Soldul datoriilor prestațiilor sociale suspendate la 01.01.2024 a fost diminuat cu cca 3.897,3 mii lei.

Auditul efectuat a relevat faptul că în anii anteriori au existat deficiențe în reflectarea soldurilor datoriilor aferente prestațiilor suspendate până în anul 2021, cauzate de neridicarea acestora de către beneficiari pe o perioadă de 3 sau 6 luni. Aceste prestații au fost menținute doar în sistemul informațional „Protecția Socială", iar datoriile corespunzătoare nu au fost înregistrate în evidența contabilă, acestea fiind reflectate doar din data reluării plății. Sistemul informațional permite accesarea datoriei per beneficiar prin verificarea contului individual, însă datoria asociată prestațiilor suspendate nu a fost înregistrată în evidență la momentul respectiv, precum și nu au fost ajustate soldurile inițiale, ci apare doar atunci când beneficiarul depune cerere pentru reluarea plății.

Conform reglementărilor legale, dreptul la pensie este imprescriptibil, iar pensiile stabilite, dar neîncasate la timp, se plătesc retroactiv începând cu data suspendării. În acest sens, auditul a solicitat identificarea sumelor pensiilor reluate în anul 2024, pentru beneficiarii a căror prestație a fost suspendată până la 1 ianuarie 2021. Au fost depuse cereri de reluare a pensiei din partea a 32 de beneficiari, pentru perioade cuprinse între 3 ani și 7 luni și 12 ani și 6 luni, iar valoarea totală a acestora a fost estimată la 3.897,3 mii lei.

La momentul actual, conform procedurii, pensiile care nu au fost încasate pe o perioadă de 12 luni consecutive sunt suspendate și reflectate în conturile extrabilanțiere. La momentul reluării plății,

[23] Hotărârea Curții de Conturi nr. 23 din 27.05.2024 „Cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2023".

soldul datoriei este diminuat cu suma prestațiilor reluate. Astfel, la sfârșitul anului 2024, datoriile aferente prestațiilor suspendate (fără sumele anulate) au ajuns la valoarea de 84.462,3 mii lei, înregistrând o creștere de 8.083,1 mii lei față de anul precedent, respectiv o majorare cu 10,6%. Sumele respective urmează a fi achitate în exercițiile financiare următoare, în funcție de cererile depuse de beneficiari.

5.2. Creanțele și datoriile cu termen de prescripție expirat aferente prestațiilor sociale, care în anul 2024 se estimau la 146,22 mii lei și, respectiv, 53.872,46 mii lei, nu au fost raportate, situație determinată de insuficiența cadrului de raportare.

Codul civil al Republicii Moldova prevede că termenul general în interiorul căruia persoana poate să-şi apere, pe calea intentării unei acţiuni în instanţă de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani. Concomitent, potrivit SNC „Creanțe și investiții financiare”[24], creanţele se consideră compromise în cazuri în care termenul de prescripţie prevăzut de legislaţia în vigoare a expirat (creanţele nu au acoperire garantată şi nu pot fi încasate), iar conform SNC „Capital propriu și datorii”[25], decontarea datoriilor se efectuează la privarea creditorului de drepturile sale, inclusiv la expirarea termenului de prescripţie a datoriilor[26]. Totodată, Instrucțiunea privind evidența contabilă a CNAS[27] indică anularea sumelor aferente creanțelor și datoriilor după expirarea termenelor de prescripție[28].

Astfel, auditul constată că, deși CNAS a anulat datoriile cu termen expirat în conformitate cu normele evidenței contabile de care se ghidează, acestea nu au fost raportate din cauza că în normele de raportare lipsesc astfel de prevederi. Informații privind datoriile anulate pe parcursul anului 2024 se prezintă mai jos:

Tabel nr. 7

Informații privind datoriile anulate pe parcursul anului 2024, ca urmare a expirării termenului de prescripție

Nr. crt.	Tipul prestației	Suma datoriei anulate pe parcursul anului 2024 (datorii cu termen expirat), mii lei
1	Compensații la energie	36.091,20
2	Indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă	9.477,90
3	Alocații lunare de stat	3.729,70
4	Indemnizație pentru creșterea copilului 2 ani	1.262,62
5	Ajutor social	1.010,60
6	Alocații sociale	903,20
7	Indemnizație de șomaj	405,50
8	Indemnizație unică la naștere	369,44

[24] SNC „Creanțe și investiții financiare”, pct. 36.

[25] SNC „Capital propriu și datorii”, pct. 39.

[26] Creanță cu termen expirat – drept al unei autorități/instituții bugetare de a pretinde de la o persoană fizică/juridică îndeplinirea unei obligații, asumată în baza actelor legislative, normative și juridice în vigoare, termenul de executare al căreia a expirat; decontarea datoriilor se efectuează: la privarea creditorului de drepturile sale, inclusiv la expirarea termenului de prescripție a datoriilor.

[27] Instrucțiunea privind evidența contabilă a CNAS. Prezenta instrucțiune a fost elaborată pentru a asigura evidența contabilă a CNAS, cu aplicarea Standardelor Internaționale de Contabilitate în Sectorul Public și Standardelor Internationale de Contabilitate în sistemul contabil al CNAS. Instrucțiunea este elaborată în conformitate cu Legea contabilității nr.113 din 27.04.2007, Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014, Ordinul ministrului finanțelor nr. 38 din 17 februarie 2017 cu privire la aprobarea formularelor Rapoartelor privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat și Normelor metodologice privind modul de întocmire a acestora, Ordinul ministrului finanțelor nr.209 din 24 decembrie 2015 cu privire la aprobarea Setului metodologic privind aprobarea și modificarea bugetului, Ordinul ministrului finanțelor nr.98 din 20 iunie 2017 cu privire la modificarea formatului raportului privind performanța pe programe/subprograme, Politica de contabilitate a CNAS, alte acte legislative și normative în vigoare.

[28] Sumele încasate necuvenit cu titlu de prestaţii sociale, nerecuperate ca urmare a decesului beneficiarului şi sumele încasate necuvenit cu titlu de prestaţii sociale, de către beneficiari, persoane terţe, care nu pot fi urmărite, la expirarea termenului de prescripţie de 3 ani, după întreprinderea măsurilor de recuperare se trec la cheltuieli în baza actelor normative. Concomitent, potrivit instrucțiunii se denotă că „datoriile privind plata indemnizațiilor și compensațiilor suspendate, ce depășesc trei ani calendaristici din luna adresării, dar nu mai devreme de luna suspendării se anulează. Soldul datoriilor plăților suspendate se micșorează cu suma prestațiilor anulate.

9	Indemnizații pentru îngrijirea copilului 3 ani persoane asigurate	237,28
10	Ajutor de deces	171,80
11	Indemnizaţia sportivilor de performaţă şi antrenorilor	126,30
12	Alocaţia nominală de stat pentru merite deosebite faţă de stat	33,50
13	Indemnizație suport copii gemeni	33,50
14	Compensaţia bănească lunară în schimbul asigurării cu produse alimentare	19,93
Total		**53.872,46**

Sursa: *Elaborat de audit în baza informațiilor prezentate de CNAS.*

Totodată, se denotă că cadrul legal prevede că plata compensațiilor la energie încetează la 30 iunie, CNAS blochează sumele respective, iar beneficiarul pierde dreptul la compensația respectivă.

La finele anului 2024, totalul creanțelor aferente cheltuielilor constituia 23.928,7 mii lei. Totodată, CNAS a anulat creanțe cu termen expirat ca urmare a nerecuperării sumelor achitate necuvenit și care nu au fost raportate din cauza că normele de raportare nu prevăd acest lucru. Informații privind creanțele anulate pe parcursul anului 2024 se prezintă mai jos:

Tabel nr. 8

Informații privind creanțele anulate pe parcursul anului 2024, ca urmare a expirării termenului de prescripție

Nr. crt.	Tipul indemnizației	Suma anulată pe parcursul anului 2024 ca urmare a achitării necuvenite a prestațiilor (creanțe cu termen expirat), mii lei
1	Pensii și alocații	53,85
2	Indemnizația de maternitate	40,87
3	Indemnizația lunară pentru creșterea copilului	35,31
4	Indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă	4,95
5	Alocație de șomaj	4,55
6	Suport financiar unic	3,90
7	Suport financiar de stat	2,79
Total		**146,22**

Sursa: *Elaborat de audit în baza informațiilor prezentate de CNAS.*

Menționăm că lipsa raportării datoriilor și creanțelor anulate nu reprezintă doar anumite sume anulate care nu sunt reflectate, acestea reprezintă impactul realizării/executării unor prevederi legale pentru acordarea unor prestații distincte beneficiarilor (vezi constatările 5.8, 6.9, 6.11, 6.12 și 6.13).
În acest context se denotă că, deși auditul a semnalat în anul 2021 despre riscul aferent apariției creanțelor și datoriilor cu termen de prescripție expirat în următorii 3 ani, Ministerul Finanțelor nu a ajustat normele de raportare în conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare ce prevăd anularea sumelor (Anexa nr.18 la prezentul Raport de audit).
Astfel, potrivit Instrucțiunii privind evidența contabilă a CNAS, datoriile suspendate ca urmare a neridicării prestației timp de 12 luni se reflectă la conturile extrabilanțiere (prin diminuarea cheltuielilor). După 3 ani, în cazul neadresării beneficiarului pentru acordarea prestației, aceste datorii se anulează (prin diminuarea contului extrabilanțier cu sumele anulate). Astfel, nu se asigură o imagine de ansamblu aferentă sumelor anulate, pentru a servi temei de a întreprinde măsurile necesare

în scopul diminuării creanțelor cu termen expirat și a datoriilor cu termen expirat, ceea ce nu confirmă ulterioarele decizii aferente prestațiilor sociale.
Auditul menționează că, în contextul politicilor strategice aprobate, aferente dezvoltării managementului finanțelor publice[29], obiectivele Componentei 3 „Executarea bugetului, contabilitatea și raportarea" și Componentei 7 „Transparența finanțelor publice" urmează a fi realizate inclusiv prin: perfecționarea controlului angajamentelor și creșterea calității prognozelor; monitorizarea și îmbunătățirea raportării datoriilor cu termen de achitare expirat (în cazul BASS, a sumelor suspendate pentru a nu trece în datorii cu termen de prescripție expirat); dezvoltarea capacităților și perfecționarea formatului de prezentare a bugetului pentru cetățeni, în scopul îmbunătățirii accesului publicului la informațiile bugetare etc.

De menționat că soldul datoriilor anulate se formează ca urmare a neridicării prestației de către beneficiar de la oficiul poștal, precum și necunoașterii potențialelor drepturi de către acesta. În acest context, se denotă că CNAS a pus la dispoziție serviciul electronic Acces-CPAS, serviciu conceput pentru vizualizarea informațiilor acumulate la contul personal de asigurări sociale. Acest serviciu electronic prestat de CNAS reflectă informații despre perioada de activitate, salariul și contribuțiile de asigurări sociale aferente, precum și suma prestațiilor sociale cuvenite. Totodată, se denotă că pe parcursul anului acest serviciu a fost accesat de 170,0 mii de ori, comparativ cu 168,8 mii în anul 2023 (cu 1,2 mii de accesări mai mult). Auditul atestă că la finele anului 2024 în evidența CNAS se înregistrau circa 823,8 mii de persoane care contribuiau la BASS, astfel doar circa 20% din contribuabili au accesat cel puțin o dată contul personal de asigurări sociale în anul 2024.

5.3. Insuficiența activităților de control la completarea datelor în extrasul din contul personal de asigurări sociale poate influența cuantumul prestațiilor, determinând diminuarea sau majorarea acestora, cu impact financiar asupra BASS în sumă estimată de audit de cca 1.353,95 mii lei.

Dreptul la pensie pentru limită de vârstă este acordat persoanelor cu domiciliul în Republica Moldova, care îndeplinesc cumulativ condițiile legale privind vârsta de pensionare[30] și stagiul de cotizare. Stabilirea și achitarea pensiei se efectuează de către organele de asigurări sociale, care sunt abilitate să verifice autenticitatea documentelor emise de autoritățile competente ce atestă stagiul de muncă și venitul asigurat.
Dovada stagiului de cotizare[31] se face în baza informațiilor din extrasul din contul personal de asigurări sociale gestionat de CNAS, conform Legii privind sistemul public de asigurări sociale. Acest cont conține date începând cu 1 ianuarie 1999. Pentru perioadele anterioare implementării evidenței individuale[32], stagiul de cotizare se confirmă prin carnetul de muncă sau prin alte documente justificative, conform normelor stabilite de Guvern[33].
La finele anului 2024, sistemul public de asigurări sociale număra 529.676 de beneficiari de pensie pentru limită de vârstă, dintre care 128.331 de pensionari activi în câmpul muncii. Valoarea medie a pensiei pe parcursul anului a constituit 3.983,85 lei, ceea ce reprezintă 136,2% din minimul de

[29] HG nr.71 din 22.02.2023 cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru anii 2023-2030.
[30] Art. 41 și art. 42 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14.10.1998.
[31] Art.7 alin.(1) din Legea privind sistemul public de pensii nr.156 din 14.10.1998.
[32] Art.51 din Legea privind sistemul public de pensii nr.156 din 14.10.1998.
[33] Regulamentul aprobat prin HG nr.165 din 21.03.2017.

existență stabilit pentru semestrul I al anului 2024. Analiza distribuției pensiilor se prezintă în figura de mai jos.

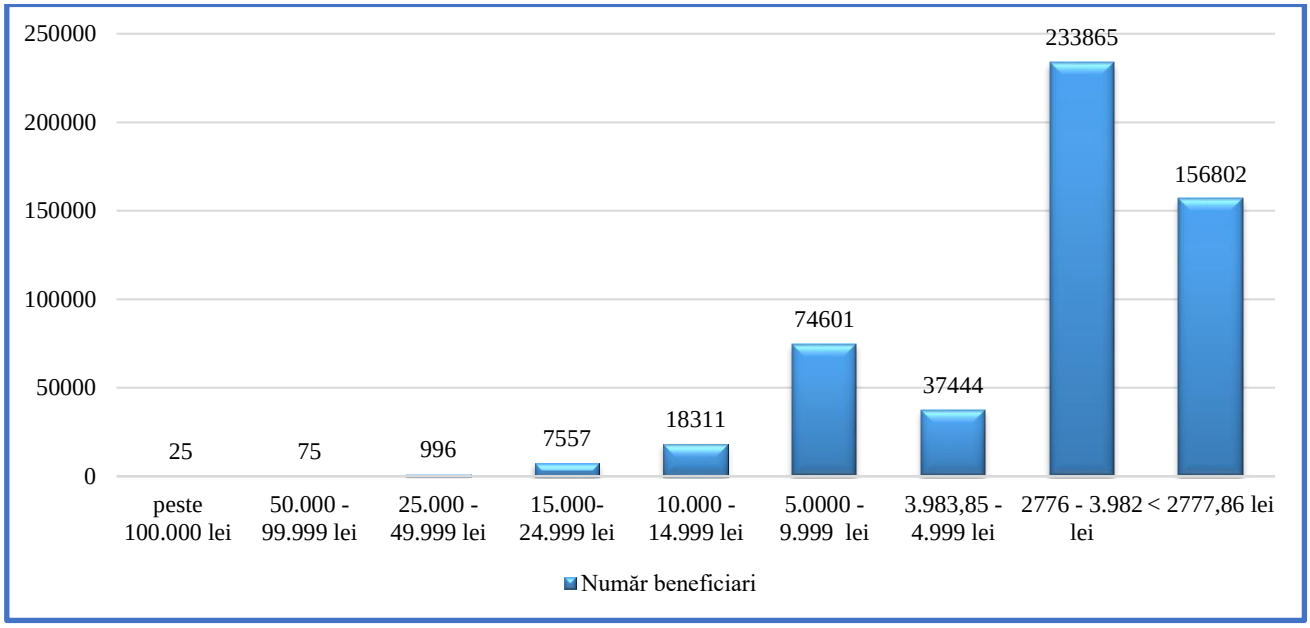

Figura nr.2 *Repartizarea pensionarilor pe categorii de pensii la situația din 01.01.2025.*

Datele prezentate în figură reflectă că un număr redus de pensionari (139.009, sau circa 26%) beneficiază de pensii semnificativ mai mari decât pensia medie, în timp ce majoritatea încasează pensii sub media de 3.983,85 lei (390.667, sau aproximativ 74%). Această diferență rezultă inclusiv din existența diferitor categorii de beneficiari care au obținut dreptul la pensie în condiții favorabile (lucrători ai instituțiilor bancare, funcționari publici, judecători, procurori, lucrători ai Guvernului etc.), ceea ce nu asigură o repartizare echilibrată de mijloace bănești între categoriile de beneficiari. Începând cu anul 2017 a fost reformat sistemul de pensii, care a unificat condițiile de pensionare pentru unele categorii de beneficiari.

În anul 2024, cheltuielile aferente pensiilor pentru limită de vârstă s-au majorat cu peste 10% față de anul 2023, situație determinată de indexarea cuantumului pensiilor cu 6%, majorarea acestora cu 12,41 lei, precum și de reexaminarea pensiilor pentru stagii suplimentare. Informațiile privind indexarea pensiilor se prezintă în tabelul ce urmează.

Tabel nr. 9

Nivelul inflației utilizat pentru calculul indexării în raport cu coeficientul efectiv aplicat în perioada 2019–2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Nivelul inflației în scop de indexare	5,3%	4,80%	0,039	13,90%	30,20%	4,20%
		1,10%	3,90%			
Coeficientul efectiv aplicat al indexării	5,3%	4,8%	0,039	13,90%	15%	6%
		1,10%	3,90%			

Sursa: *Date publicate de Biroul Național de Statistică: Rata inflației anuale (indicele prețurilor de consum, IPC) pentru anii 2019-2024.*

În anii 2023-2024, pensiile au fost indexate prin derogare de la normele legale[34], fiind aplicați coeficienți stabiliți suplimentar prin Hotărâri de Guvern[35]. CNAS a respectat dispozițiile în vigoare prin aplicarea acestor prevederi, cu 15% în 2023, față de o inflație de 30,2%, situație ce a redus puterea de cumpărare a pensiilor. În același timp, în anul 2024 indexarea de 6% a depășit inflația de 4,2%, dar nu a fost în măsură de a compensa diferența din anul precedent. Totodată, indexarea a fost plafonată pentru partea pensiei ce nu depășește 13.700 lei. Mecanismul de indexare a fost influențat de constrângeri bugetare.

În anul 2024 au fost stabilite 21.720 de pensii pentru limită de vârstă, a căror sumă a variat de la 1.848,65 lei până la peste 100.000 lei lunar. Pentru verificarea respectării prevederilor legale, au fost analizate 83 de dosare de pensionare pentru limită de vârstă. Astfel, analiza preliminară a unor dosare a stabilit neconcordanțe între veniturile incluse în extrasul din contul personal al beneficiarului și cele declarate de angajator, precum și diferențe în declararea procentului contribuției individuale reținute de către angajator (de la 1,1% până la 2,3%), comparativ cu cel legal aprobat (1%) în anii 1999-2002. La efectuarea controlului la un agent economic, în prezența auditului, privind verificarea veridicității sumelor aferente retribuției muncii și contribuțiilor individuale de asigurări sociale pentru perioada 1999–2002, s-au identificat următoarele abateri.

- **Divergențele constatate între contribuțiile individuale declarate de angajator și fondul salarial nu asigură conformitatea calculelor pensiei, precum și afectează acuratețea Registrului de evidență individuală.**

Auditul a identificat divergențe între datele prezentate pe suport de hârtie și cele din sistemul informațional aferente veniturilor declarate, precum și privind contribuțiile individuale pentru 6 beneficiari[36] (Anexele nr. 13 și nr. 14 la prezentul Raport de audit).

Potrivit motivațiilor CNAS, se constată strămutarea/repartizarea sumelor pentru diferite luni, suma anuală raportată în Formularul 4 BASS nefiind afectată. De asemenea, s-au stabilit erori în declarațiile nominale de asigurări sociale (REV5) depuse de agentul economic pentru perioada 1999-2002, pentru care contribuțiile individuale au fost reținute și, respectiv, raportate incorect prin aplicarea unor cote diferite de cea legală de 1%. Aceste date au fost preluate în calculul prestațiilor, majorând neargumentat valoarea salariului asigurat comparativ cu cel real achitat și, ca urmare, a dus la majorarea pensiilor pentru limită de vârstă în cazul a 14 beneficiari (Anexa nr.15 la prezentul Raport de audit).

- **Utilizarea datelor declarate eronat de către angajator a influențat stabilirea pensiei într-un cuantum majorat (11 cazuri), de la 4,37 lei până la 25.842,79 lei lunar per beneficiar, precum și diminuarea de la 2,16 lei până la 10.447,8 lei lunar pe beneficiar (8 cazuri).**

Evaluarea conformității pensiei pentru limită de vârstă a unor beneficiari, denotă calcularea și acordarea într-un cuantum mai mare/mic decât cel cuvenit. Astfel, în 11 cazuri pensia a fost majorată în sumă totală de 54,4 mii lei lunar, din care pentru doi beneficiari CNAS a stabilit mărimea pensiei

[34] Legea 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii.
[35] HG nr. 148/2023 din 22.03.2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale; HG nr.217/2024 cu privire la indexarea și majorarea prestațiilor sociale.
[36] Act de verificare nr. 17 din 04.03.2025.

cu 23,5 mii lei lunar și, respectiv, 25,8 mii lei mai mult. Aceste diferențe au fost cauzate de declararea eronată de către angajator a contribuțiilor, ceea ce a influențat drepturile pensionarilor verificați (Anexa nr.16 la prezentul Raport de audit).

Deși controlul a fost finalizat, actul/documentul emis nu prevede obligații clare privind corectarea declarațiilor pentru perioadele analizate, fapt ce împiedică aplicarea corectă a procedurii de recalculare a pensiilor.

În acest context, CNAS a relevat că *„nu poate efectua recalcularea pensiilor, precum și modificarea datelor referitoare la contribuțiile anilor precedenți în lipsa unei declarații corective din partea agentului economic*". Cu toate acestea, nu au fost inițiate demersuri pentru a obține o asemenea declarație corectată sau pentru a remedia situația pe alte căi administrative.

Recepționarea declarațiilor pentru perioadele 1999-2002 a fost însoțită de verificări insuficiente privind exactitatea datelor declarate. Totodată, în procesul de stabilire a pensiilor pentru limită de vârstă, CNAS nu dispune de reglementări sau criterii privind verificarea/analiza extraselor din contul personal de asigurări sociale ale beneficiarilor în cazul existenței divergențelor.

În anul 2000 a fost lansat Registrul de stat al evidenței individuale[37]. În perioada 2003-2005 Casa Națională a recepționat un număr impunător de declarații REV5 aferente perioadei 1999-2002, în scopul elaborării registrului evidenței individuale, care oferă evidența individuală pe fiecare persoană, iar informațiile stocate se utilizează la apariția riscurilor sociale (boală, bătrânețe, șomaj etc.). În procesul analizei declarațiilor REV 5 ale beneficiarilor selectați, s-a constatat că, la nivelul CTAS nu au fost realizate verificări suficiente privind exactitatea și acuratețea datelor din declarațiile angajatorilor. Din informațiile conținute în dosare se atestă o abordare preferențială[38] ce a admis ca erorile din declarațiile prezentate de agentul economic să nu fie identificate și corectate în timp util. Astfel, declarațiile analizate conțin contribuții incorecte, acestea fiind acceptate fără a fi supuse unor filtre sau alerte specifice care să semnaleze abaterile față de cota legală de 1%. Prin urmare, nici la etapa procesării declarațiilor anuale, nici ulterior nu au fost întreprinse acțiuni suplimentare de verificare care să compare contribuțiile declarate cu cota procentuală aprobată. Aceasta a permis menținerea divergențelor în sistemul de evidență individuală, cu potențial impact ulterior asupra drepturilor sociale, precum și afectarea principiilor de legalitate, echitate și transparență în administrarea sistemului public de pensii, ceea ce scoate în evidență o problemă sistemică.

Potrivit explicațiilor CNAS, *„Admiterea unor erori la introducerea datelor în sistemul informațional a fost condiționată de volumul enorm de date (8 220 303 declarații REV 5) care a fost necesar de prelucrat la etapa de creare a Registrului de stat al evidenței individuale. Conform Hotărârii Guvernului nr. 418/2000, Registrul de stat al evidenței individuale a fost creat începând cu anul 1999. Totodată, sistemul informațional a efectuat validări de ansamblu asupra declarațiilor (de exemplu, prin mecanisme automate asociate formularului REV9)".*

Reieșind din cele expuse se menționează că, potrivit cadrului normativ aplicabil[39], posesorul și administratorul Registrului este CNAS, având obligația de a asigura autenticitatea, plenitudinea și

[37] HG nr. 418 din 03.05.2000 cu privire la crearea Registrului de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale, abrogat prin HG nr. 399 din 08.12.2021 pentru aprobarea Regulamentului administrării Registrului de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale.

[38] Scrisorile CTAS Centru către CTAS Buiucani nr. 43 din 05.09.2017, CTAS Ialoveni către CTAS Buiucani nr. 925 din 12.02.2021, Direcția Generală relații internaționale către CTAS Buiucani nr. 11935 din 08.12.2022, CTAS Râșcani către CTAS Buiucani nr. 121 din 29.01.2021, CTAS Buiucani către CTAS Buiucani nr. 96 din 25.01.2022.

[39] Pct. 6 din HG nr. 418 din 03.05.2000 cu privire la crearea Registrului de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale, din 10.12.2021, în vigoare HG nr. 399 din 08.12.2021 pentru aprobarea Regulamentului administrării Registrului de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale.

integritatea datelor înregistrate. Totodată, registratorii Registrului, respectiv subdiviziunile teritoriale ale CNAS (CTAS)[40], sunt responsabili de introducerea corectă a datelor și de verificarea veridicității acestora[41]. În același timp, furnizorii de date[42], adică angajatorii/plătitorii de contribuții, sunt obligați să furnizeze informații corecte, autentice și veridice.

În acest context, se menționează că procesul de introducere și validare a datelor în Registrul de evidență individuală, inițiat acum 20 de ani, poate avea impact financiar ulterior generat de acuratețea datelor introduse. Totodată, pentru cazurile analizate de audit aceste date eronate au stat la baza calculării de către CNAS a pensiilor pentru limită de vârstă.

Subsecvent, se denotă că, în procesul de stabilire a pensiilor pentru limită de vârstă, în cazul existenței divergențelor, CNAS nu a efectuat verificări suplementare asupra extraselor din contul personal privind contribuțiile declarate de angajator în contul fiecărui beneficiar și nu dispune de reglementări sau de criterii specifice privind analiza detaliată a informațiilor în cazul existenței diferențelor. Insuficiența controalelor interne a determinat utilizarea automată a datelor existente în sistem, fără obținerea asigurării privind veridicitatea acestora. Astfel, la data calculării drepturilor de pensie, CNAS nu a analizat eventualele divergențe evidente (cum ar fi contribuțiile care nu corespund cotei legale), ceea ce a dus la stabilirea pensiilor în baza unor date incorect declarate de angajator, fapt ce a influențat mărimea prestației.

Prestațiile stabilite nu au fost supuse recalculărilor la apariția modificărilor în extrasele din conturile personale de asigurări sociale, fapt ce nu a asigurat acordarea în termen a plăților cuvenite beneficiarilor.

Auditul a constatat că unele CTAS[43] nu au asigurat prelucrarea periodică a rapoartelor privind modificarea istoricului de asigurare generate de sistemul informațional pe parcursul anului[44]. Astfel, în situațiile în care în conturile personale ale beneficiarilor au fost înregistrate ulterior informații suplimentare privind stagiile de cotizare declarate, nu au fost emise decizii de reexaminare a pensiilor, iar cuantumul prestațiilor nu a fost ajustat corespunzător. Verificările efectuate în cadrul unui eșantion selectat din 5 CTAS au evidențiat numeroase modificări în conturile personale ale asiguraților, dintre care unele nu influențează mărimea prestației, însă altele implică supliniri semnificative ale stagiului de cotizare. De exemplu, în cazul a 3 beneficiari, în contul personal de asigurări sociale au fost operate modificări privind stagiul de cotizare, variind între 1 lună și un an. În acest context, deși casele teritoriale aveau obligația, conform scrisorii emise de CNAS[45], să reia lunar activitatea de emitere și analiză a rapoartelor privind modificările în conturile personale, procedurile respective nu au fost realizate. O situație similară a fost constatată și în Raportul de audit asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2023[46], care denotă acțiuni insuficiente din partea CNAS de a prelucra rapoartele respective.

[40] Pct. 12 din HG nr. 399 din 08.12.2021 pentru aprobarea Regulamentului administrării Registrului de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale.
[41] Pct. 14 din HG nr. 399 din 08.12.2021 pentru aprobarea Regulamentului administrării Registrului de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale.
[42] Pct. 16 din HG nr. 399 din 08.12.2021 pentru aprobarea Regulamentului administrării Registrului de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale.
[43] Listele din SI „Protecția Socială" pentru CTAS sect. Centru, CTAS sect. Botanica, CTAS sect. Râșcani, CTAS sect. Ciocana.
[44] Raport privind Lista persoanelor asigurate cărora le-a fost modificată istoria asigurării după stabilirea pensiei.
[45] Scrisoarea CNAS nr. II-03/10-1560 din 27.07.2021.
[46] Hotărârea Curții de Conturi nr. 23 din 27.05.2024 „Cu privire la Raportul de audit asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2023".

Notă: Pe parcursul auditului au fost recalculate pensiile pentru doi beneficiari cu majorarea acestora, iar pentru al treilea nu necesita recalculare întrucât beneficiază de un alt tip de pensie.

Cele constatate de audit indică aplicarea neuniformă și lipsa unei abordări sistemice din partea CNAS și a CTAS în ceea ce privește prelucrarea informațiilor din sistemul informațional „Protecția Socială", gestionarea datelor din declarațiile REV-5/IPC și emiterea deciziilor de reexaminare a pensiilor. În unele cazuri, deși au fost depuse declarații suplimentare sau au fost efectuate corectări ale stagiului de cotizare, acestea nu au fost reflectate corespunzător în conturile personale ale beneficiarilor sau nu au condus la revizuirea drepturilor acestora.
Practica existentă denotă deficiențe în aplicarea uniformă a cadrului normativ și generează un tratament diferențiat al beneficiarilor aflați în situații similare.

Începând cu anul 2024, CNAS efectuează verificări selective ale dosarelor de pensionare, în baza planului anual de acțiuni pentru anul 2024[47] al Direcției generale pensii și alocații, care vizează cu prioritate pensiile pentru limită de vârstă în condiții deosebite de muncă, pensiile pentru vechime în muncă ale judecătorilor, pensiile stabilite funcționarilor publici, precum și anumitor categorii de angajați din aviația civilă și din domeniul culturii. Această abordare selectivă a determinat omisiuni în ceea ce privește verificarea corectitudinii pensiilor ordinare pentru limită de vârstă, în special a celor în cuantum semnificativ. Prin urmare, procesul de stabilire și calculare a pensiilor necesită a fi îmbunătățit cu activități de control suplimentare, în scopul asigurării drepturilor cuvenite beneficiarilor.

5.4. Furnizarea cu întârziere a informațiilor privind decesul beneficiarilor a condiționat cheltuieli nejustificate în sumă de 6.827,45 mii lei, din care 6.385,34 mii lei au fost recuperate de către CNAS.

Auditul a constatat existența unor deficiențe în procesul de suspendare a plății pensiilor și altor prestații sociale în caz de deces al beneficiarilor, generate în principal de întârzieri în înregistrarea decesului în Registrul de stat al populației, precum și în transmiterea informațiilor către CNAS prin platforma de interoperabilitate MConnect.
Astfel, în baza acordului încheiat între CNAS și Agenția de Guvernare Electronică[48], ultima transmite în mod automatizat informațiile despre persoanele decedate, informații preluate din Registrul de stat al populației gestionat de Agenția Servicii Publice. Schimbul de date este prevăzut să se desfășoare continuu, 24/7, pentru a preveni plățile nejustificate din bugetul asigurărilor sociale de stat.
Auditul a analizat și a verificat un eșantion fiind constatată înregistrarea tardivă a evenimentului de deces de către serviciile stare civilă teritoriale ale Agenției Servicii Publice, primăriile orașelor/satelor (comunelor), misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova acreditate în străinătate[49], fiind identificate 378 de cazuri în care data decesului a fost înregistrată cu întârziere la ASP de către rude, de la 50 de zile până la 3.210 zile (sau circa 8 ani și 10 luni) de la data decesului beneficiarului. Auditul menționează că înregistrarea tardivă a deceselor în Registrul de Stat al

[47] Ordinul CNAS nr. 1-A din 02.01.2024 cu privire la modul de verificare a corectitudinii stabilirii pensiilor și alocațiilor în cadrul aparatului central CNAS.
[48] Acord adițional nr.193.02/19 din 25.02.2019 cu privire la modificarea Acordului de colaborare privind utilizarea platformei de interoperabilitate (MConnect) privind accesul CNAS la datele din Registrul de Stat al Populației în vederea realizării evidenței individuale.
[49] Legea nr. 100/2001 privind actele de stare civilă.

Populației gestionat de ASP a fost generată, în majoritatea cazurilor, de neprezentarea sau întârzierea în prezentarea informației de către persoanele obligate legal să declare decesul[50].

Auditul constată că, în cazul a 13 persoane decedate din cele 378 nominalizate, informațiile privind actualizarea actului de deces în Registrul de stat al populației și data transmiterii acestor date de către ASP prin MConnect a variat de la 18 zile până la 7 ani și 3 luni, ceea ce a permis continuarea plăților nejustificate.

Potrivit motivațiilor ASP, ... *Pentru cazurile în care declarația de deces se depune la primăriile oraşelor/satelor (comunelor) sau misiunile diplomatice şi/sau oficiile consulare ale Republicii Moldova acreditate în străinătate, în virtutea faptului că autoritățile menționate, abilitate cu dreptul de a înregistra actele de deces, nu au acces la sistemele informaționale de stare civilă, integrarea informației privind decesul persoanei în Registrul de stat al populației se realizează mai târziu, după recepționarea şi verificarea actelor de la autoritățile respective, prin digitizarea acestora. ... Termenul maxim de consum al datelor cuprinde un număr de la 50 la 3.210 zile şi se referă la cazurile de deces nedeclarate de către cei obligați prin lege să o facă (fiind înregistrate acte de deces cu depășirea termenului respectiv). Ca regulă, intervalul mai mare de timp în care se consumă datele de către Casa Națională de Asigurări Sociale în raport cu data decesului persoanei se referă la cazurile de deces declarate în procedură de transcriere a actului de stare civilă sau de certificare a faptelor de stare civilă produse şi consemnate în stânga Nistrului... Totodată, în procesul analizării fiecărui caz de deces în parte, au fost constatate mai multe situații de actualizare a informației în Registrul de stat al populației privind statutul persoanei în „decedat/ă", determinate de locul producerii decesului şi data declarării faptului respectiv de către membrii familiei/rudele decedatului autorităților publice cărora le revine prerogativa legală de înregistrare a actelor de deces (subdiviziunile teritoriale de stare civilă ale Agenției Servicii Publice, primăriile oraşelor, satelor/comunelor).*

Se menționează că pe parcursul anului au fost înregistrate 25.997 decese în rândul beneficiarilor de prestații sociale. Dintre aceștia, 5.832 de persoane (22%) au decedat după data de 25 a lunii. Astfel, reieșind din faptul că listele de plată sunt generate cu 4–5 zile lucrătoare înainte de sfârșitul fiecărei luni pentru luna următoare, cele mai frecvente nereguli sunt admise în această perioadă (deoarece listele de plată se formează înainte de a prelucra datele de deces). Verificările au evidențiat că, pentru 1.539 de cazuri, au fost efectuate plăți necuvenite pentru perioade de la o lună până la 1 an și 2 luni, în sumă de 6.827,45 mii lei. Din această sumă, 6.385,34 mii lei (echivalentul a 93,52%) au fost restituite în baza a 1.445 de decizii emise de CNAS.

Analiza detaliată a devierilor (redată în Tabelul de mai jos) dintre datele gestionate de ASP și cele operate de CNAS confirmă existența unor vulnerabilități în procesul de furnizare a datelor vitale, cu impact direct asupra corectitudinii și legalității cheltuielilor din BASS.

Tabel nr. 10

Devieri constatate de auditor între datele prezentate de către CNAS și ASP

Devieri	Minim zile	Maxim zile
Devieri între data înregistrării decesului la ASP și data transmiterii informațiilor către CNAS	50 zile	3.210 zile (8 ani 10 luni)
Devieri între data decesului beneficiarului și ultima prestație achitată	2 zile	806 zile (2 ani 2 luni)

[50] art. 4 al. (7) și 16 al. (3) din Legea nr. 100/2001 privind actele de stare civilă.

Sursa: *Elaborat de audit în baza informațiilor prezentate de CNAS din SI „Protecția Socială”.*

Totodată, problema transmiterii cu întârziere a datelor privind decesul în Registrul de stat al populației a fost semnalată în ultimele cinci rapoarte de audit consecutive[51]. Ca urmare a implementării recomandării nr. 19 din Raportul auditului financiar asupra executării bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2023 (aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 23 din 27.05.2024), ASP a informat Curtea de Conturi[52] că, începând cu 18.09.2024[53], a fost pus în aplicare Sistemul informațional „Constatarea medicală a nașterii și a decesului” (eCMND), instituit prin HG nr. 278 din 17.04.2024.

Prin acest sistem, instituțiile medicale înregistrează electronic constatarea medicală a decesului, iar datele sunt transmise automat, prin platforma de interoperabilitate MConnect, în Registrul de stat al populației. Aceste date devin disponibile în timp real pentru autoritățile interesate, inclusiv CNAS.
Astfel, începând cu 18.09.2024, Sistemul informațional „Constatarea medicală a nașterii și a decesului” (eCMND) permite transmiterea automată a datelor privind decesul de la instituțiile medicale către Registrul de stat al populației prin MConnect.

5.5. Achitarea neregulamentară (18.748,8 mii lei) și restituirea neînsemnată (25,4 mii lei, sau 0,14%) a sumelor acordate pentru ajutorul social și compensații la energie influențează direct indicatorii BASS în anul 2024, fapt condiționat de procesul fragmentat de acordare, verificare și plată a acestor prestații și menține în continuare incoerența datelor la toate etapele și nivelurile.

Potrivit prevederilor legale[54], controlul asupra corectitudinii privind stabilirea sumei ajutorului social și a compensației la energie sub formă de plată monetară îl exercită Inspectoratul Social de Stat.

Astfel, Inspectoratul Social de Stat în anul 2024 a realizat 3 misiuni de control asupra modului de stabilire/acordare a ajutorului social, fiind verificate 1.372 de cereri din 3 raioane[55] și alte 10 cereri în baza sesizărilor parvenite, în sumă totală supusă procedurilor de control de 37.533,0 mii lei. Din totalul cererilor verificate, au fost constatate iregularități cu impact financiar în cazul a 1.162 de cereri (84%), fiind achitate nejustificat mijloace financiare în sumă de 19.293,7 mii lei, sau circa 51,4% din suma verificată, situație reflectată în tabelul de mai jos.

[51] Hotărârea CCRM nr. 26 din 29.05.2018 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar încheiat 2017”; Hotărârea CCRM nr. 39 din 21.05.2019 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar 2018”; Hotărârea CCRM nr. 29 din 15.07.2020 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019”; Hotărârea CCRM nr. 20 din 03.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2020”; Hotărârea CCRM nr. 17 din 24.05.2022 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2021”; Hotărârea CCRM nr. 18 din 25.05.2023 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022”; Hotărârea CCRM nr. 23 din 27.05.2024 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2023”.
[52] Scrisoarea ASP nr. 01/2489 din 27.12.2024.
[53] Ordinul MS nr. 756 din 17.09.2024.
[54] Legea nr.133 din 13.06.2008 cu privire la ajutorul social; Legea nr. 241 din 28.07.2022 privind Fondul de reducere a vulnerabilității energetice.
[55] Nisporeni, Florești și Șoldănești.

Tabel nr. 11

Analiza iregularităților identificate de Inspectoratul Social de Stat la acordarea ajutorului social și ajutorului pentru perioada rece a anului/compensațiilor la energie

Anul	Suma propusă spre restituire aferentă iregularităților financiare (mii lei)[56]	Suma depistată cu iregularități, mii lei	Ponderea, %
2018	8.803,1	1.426,1	16,2%
2019	6.934,1	2.198,9	31,7%
2020	8.304,7	2.437,4	29,3%
2021	10.173,2	2.826,5	27,8%
2022	10.133,9	2.625,8	25,9%
2023	24.071,9	13.948,8	57,9%
2024	37.533,0	19.293,7	51,4%

***Sursă**: Elaborat de audit în baza informațiilor Inspectoratului Social de Stat privind rezultatele inspectărilor pentru anii 2018-2024.*

În anul 2024, comparativ cu anul precedent, sumele verificate (37.533,0 mii lei), precum și cele înaintate spre restituire (19.293,7 mii lei) s-au majorat cu 56% și, respectiv, cu 38%.

Mijloacele alocate necuvenit pentru aceste prestații înregistrează un nivel redus de rambursare, acesta fiind influențat inclusiv de categoria vulnerabilă din care face parte beneficiarul. Astfel, din suma totală înaintată spre restituire în anul 2024 (18.748,7 mii lei), au fost restituite 25,4 mii lei, ceea ce constituie 0,14%. De asemenea, pe parcursul anului au fost restituite mijloace financiare în sumă de 508,1 mii lei, în temeiul recomandărilor înaintate în anii precedenți (2018-2023).

Tabel nr. 12

Analiza sumelor aferente ajutoarelor sociale și ajutorului pentru perioada rece a anului, restituite în anul 2024, care au fost achitate necuvenit în anii 2018-2024

Anul	Suma propusă spre restituire aferentă iregularităților financiare (mii lei)	Total restituit, mii lei	Sold nerestituit, mii lei	Rata de restituire, %	Suma restituită în anul 2024, mii lei
2018	1.239,8	858,6	381,1	69,26	1,2
2019	1.986,0	1.291,6	694,3	65,04	3,7
2020	2.199,6	1.469,6	730,0	66,81	20,9
2021	2.387,6	1.431,3	956,3	59,95	5,9
2022	2.468,0	1.270,7	1.197,3	51,49	68,7
2023	13.349,6	747,0	12.602,6	5,60	407,6
2024	18.748,7	25,4	18.723,3	0,14	25,4
Total	**42.379,4**	**7.094,3**	**35.285,1**	**16,74**	**533,5**

***Sursa**: Elaborat în baza informațiilor furnizate de Inspectoratul Social de Stat.*

[56] Suma propusă spre restituire este mai mică decât suma depistată cu iregularități deoarece nu toate iregularitățile sunt de natură financiară, precum și se omit cazurile în care acestea nu pot fi recuperate (deces etc.).

Concomitent se constată că, din totalul iregularităților identificate în anii 2018-2024 în valoare de 42.379,4 mii lei, au fost rambursate doar 7.094,3 mii lei, ceea ce constituie o rată de restituire de doar 16,74%.

În evidența CNAS plățile achitate necuvenit sunt înregistrate în sumă de 9.480,5 mii lei. Sumele identificate necuvenit de către ISS nu coincid cu sumele creanțelor aflate în evidența CNAS, acestea fiind cu cca 32.898,9 mii lei mai mici, având în vedere că nu toate sumele sunt restituite prin intermediul CNAS, din cauza procesului fragmentat[57], descris în figura de mai jos.

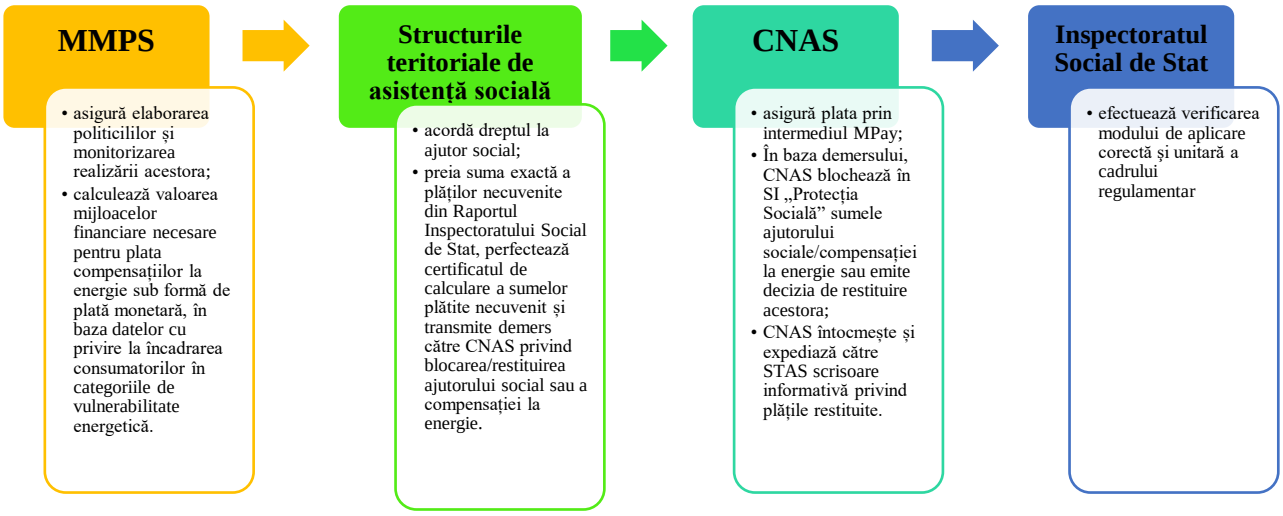

Figura.nr.3 *Procesul de acordare, plată, verificare și restituire a ajutorului social și compensației la energie.*

Pe parcursul anului au fost restituite la contul BASS doar 81,0 mii lei, inclusiv prestații ale anilor precedenți.

5.6. Deficiențele identificate de către Inspectoratul Social de Stat în cadrul Sistemului informațional „Vulnerabilitate Energetică" (SIVE), gestionat de MMPS, condiționează acordarea neregulamentară a compensației la energie sub formă de plată monetară.

În perioada auditată, ajutorul pentru perioada rece a anului a fost substituit cu acordarea compensațiilor la energie sub formă de plată monetară[58], care au fost integrate în cadrul Sistemului informațional „Vulnerabilitate Energetică" (SIVE), gestionat de MMPS. Astfel, pentru sezonul rece al anului 2024 au beneficiat de compensație cca 680 mii de beneficiari, comparativ cu 258,8 mii la finele anului precedent.

[57]Ordinul MMPS nr. 111/2023 din 03.08.2023: „în cazul în care cuantumul prestației sociale se modifică spre micșorare, STAS preia suma exactă a plăților necuvenite din Raportul Inspectoratului Social de Stat, perfectează certificatul de calculare a sumelor plătite necuvenit și transmite demers către CNAS privind blocarea/restituirea ajutorului social sau a compensației la energie. În baza demersului, CNAS blochează în SI „Protecția Socială" sumele ajutorului sociale/compensației la energie sau emite decizia de restituire a acestora. În baza notificărilor parvenite din partea Agenției de Guvernare Electronică privind plățile achitate necuvenit, CNAS întocmește și expediază către STAS scrisoare informativă. În baza scrisorii informative, STAS informează ISS referitor la măsurile întreprinse de către STAS și beneficiar privind rambursarea plăților primite necuvenit".

[58] Legea nr. 241/2022 privind Fondul de reducere a vulnerabilității energetice și Legea nr. 133/2008 cu privire la ajutorul social, modificată prin Legea nr. 261/2023 pentru modificarea unor acte normative, HG nr. 704 din 05.10.2022 privind aprobarea Regulamentului cu privire la atribuirea categoriilor de vulnerabilitate energetică și modul de stabilire și plată a compensațiilor pentru achitarea facturilor la energie și compensațiilor la energie sub formă de plată monetară.

Inițial sumele executate aferente acestei plăți au însumat 1.192,9 mil.lei, sau cu 1.009,5 mil. lei mai mult comparativ cu anul precedent. Creșterea semnificativă atât a cheltuielilor, cât și a numărului de beneficiari se datorează faptului că pentru sezonul rece (noiembrie-decembrie 2024), compensația pentru achitarea facturilor la energiei s-a unificat cu compensația la energie sub formă de plată monetară, aceasta fiind achitată prin intermediul CNAS.

Pe parcursul anului 2024, ISS a efectuat controale la 55 de consumatori de energie suspectați de declararea eronată a informațiilor la depunerea cererii pe platforma compensații.gov.md prin includerea intenționată a unei persoane decedate în componența familiei sau declararea incorectă a componenței familiei[59]. Ca urmare a analizei efectuate de către ISS în cadrul verificărilor de către, a fost constatată existența unor dificultăți în aplicarea prevederilor actelor normative legate de asigurarea funcționalității SI „Vulnerabilitatea energetică" (SIVE), fiind scoase în evidență *„deficiențe la schimbul de date al SIVE cu alte sisteme informaționale, cum ar fi SI Registrul de stat al populației, care nu au permis verificarea în mod automatizat și identificarea beneficiarilor la etapa de îndeplinire a formularului online de către solicitant pentru atribuirea categoriei de vulnerabilitate. Astfel, nu a fost asigurat consumul automatizat și prelucrarea datelor privind: componența familiei, decesul și data decesului, datele privind domiciliul și/sau reședința membrilor familiei consumatorului casnic în categorii de vulnerabilitate energetică și care a avut impact asupra calculului cuantumului compensației la energie".* Potrivit informațiilor furnizate de ISS[60], în anul 2024 s-au întreprins mai multe acțiuni în vederea asigurării realizării controalelor asupra corectitudinii stabilirii și acordării dreptului la compensații la energie sub formă de plată monetară[61].

Se denotă că plata compensației la energie sub formă de plată monetară către solicitanți se efectuează de către Casa Națională de Asigurări Sociale prin intermediul serviciului guvernamental de plăți electronice (MPay), în baza datelor consumate prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect) despre beneficiarii de compensații la energie sub formă de plată monetară şi în baza informaţiei Ministerului Muncii şi Protecției Sociale. Astfel, CNAS este responsabilă doar de executarea cheltuielilor de casă, fără a deține pârghii de verificare a potențialelor nereguli.

Concomitent, prin rapoartele sale, Curtea de Conturi a constatat deficiențe aferente SIVE[62]. În aceste condiții, riscul de achitare neregulamentară a compensației sub formă monetară la energie pentru anul 2024 se menține.

Subsecvent, se menționează că, deși nivelul de restituire a sumelor achitate necuvenit este unul scăzut, s-au identificat 105 persoane care au primit ajutoare sociale în 2025 și compensații la energie pentru noul sezon rece (noiembrie 2024 - martie 2025) în sumă de 447,2 mii lei, chiar dacă aceștia urmau să

[59] Art.7 alin.(7) al Legii 241/2022 stabilește că pentru verificarea veridicității informațiilor furnizate de consumatorul casnic de energie privind componența familiei, SIVE interpelează, prin intermediul platformei de interoperabilitate, în conformitate cu legislația privind schimbul de date și interoperabilitatea, din Registrul de stat al populației, datele privind domiciliul și/sau reședința membrilor familiei consumatorului casnic respectiv.

[60] Scrisoarea ISS nr.05/68 din 07.02.2025.

[61] (i) În cadrul ședințelor de lucru organizate cu reprezentanții MMPS, au fost discutate procesele de control care urmează să fie integrate în SIVE. Au fost analizate toate procesele incluse în control, fiind elaborată Procedura de verificare a cererilor înregistrate în SIVE și prezentată reprezentanților MMPS. Pentru fiecare etapă de control au fost descrise inclusiv cerințele pentru funcționalitățile relevante activității de control pentru Modul care urmează să fie dezvoltat și integrat în SIVE și care ar permite ISS efectuarea controlului asupra corectitudinii stabilirii compensațiilor în conformitate cu prevederile cadrului normativ; (ii) a fost elaborată lista criteriilor de risc identificate de către ISS, care pot fi aplicate la selectarea cazurilor pentru controlul legalității procesului de stabilire și plată a compensațiilor pentru achitarea facturilor la energie, fiind remisă în mod electronic MMPS pentru a fi analizată posibilitatea integrării acestora în modul care urmează să fie dezvoltat în SIVE și care ar asigura selectarea țintită a cazurilor cu risc sporit de încălcare a prevederilor cadrului legal; (iii) a fost elaborată Metodologia de organizare și desfășurare a controlului privind respectarea reglementărilor legale la stabilirea și plata compensațiilor la energie sub formă de plată monetară și prezentată reprezentaților MMPS.

[62] Hotărârea Curții Conturi nr.40 din 25.04.2025 „Cu privire la Raportul de audit asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2024"; Hotărârea Curții Conturi nr.18 din 30.04.2024 „Cu privire la Raportul auditului de performanță „Contribuie Sistemul informațional „Vulnerabilitatea energetică" (SIVE) la un mecanism eficient de încadrare a consumatorilor casnici în categoriile de vulnerabilitate energetică, precum și de gestionare și monitorizare a măsurilor finanțate din Fondul de reducere a vulnerabilității energetice?"".

restituie 1.569,2 mii lei achitate necuvenit în perioadele precedente. Astfel, auditul constată insuficiența controalelor privind corectitudinea acordării dreptului la compensație la energie, în condițiile existenței riscurilor privind nerecuperarea sumelor achitate necuvenit.

Menționăm că, începând cu anul 2024, MMPS a inițiat procesul de reformare a sistemului de asistență socială prin programul RESTART[63], prin care responsabilitățile în domeniul asistenței sociale au fost atribuite agențiilor teritoriale de asistență socială (ATAS), formate din 10 unități cu *structuri teritoriale de asistență socială,* responsabile de implementarea serviciilor sociale. Deși MMPS dispune de procese aferente efectuării plăților unor categorii de persoane, precum compensația pentru serviciile de transport persoanelor cu dizabilități[64], indemnizațiile pentru unele categorii de copii și tineri[65], indemnizația zilnică pentru copii[66], plățile pentru ajutor social, precum și compensațiile la energie sub formă de plată monetară, acestea sunt efectuate în continuare prin intermediul CNAS. În aceste condiții auditul denotă că, deși mijloacele privind cheltuielile pentru ajutor social și compensațiile la energie sunt transferate de la bugetul de stat, procesul fragmentat de acordare, verificare și plată a prestațiilor, corelat cu nivelul mic de restituire a plăților achitate necuvenit, influențează direct indicatorii BASS.

5.7. Schimbul de date și furnizarea listelor a fost afectat de unele deficiențe ce a determinat stabilirea și calcularea a 375 de plăți sociale în sumă de 376,4 mii lei și achitarea a 205,1 mii lei pentru ajutor social și compensații la energie sub formă de plată monetară pentru 279 de persoane decedate.

Ajutorul social[67] și compensațiile la energie sub formă de plată monetară[68] neîncasate în legătură cu decesul solicitantului se stabilește și se achită inclusiv pentru luna decesului, în baza permisiunii eliberate de către structura teritorială de asistență socială, unui membru adult al familiei sau, în cazul lipsei acestuia, persoanei care dovedește că a suportat cheltuielile ocazionate de deces.
Auditul a identificat 114 prestații sociale stabilite în sumă de 171,3 mii lei, calculate și incluse în listele spre plată pentru 36 de beneficiari care erau decedați încă din anii 2009-2023, însă nefiind efectuată achitarea. Potrivit motivațiilor MMPS se denotă că *„pentru 5 beneficiari de ajutor social, această situație a fost determinată de faptul că structurile teritoriale de asistență socială transmit listele beneficiarilor în baza IDNP-ului, iar CNAS asociază informațiile și achită ajutoarele sociale conform codului CPAS. Totodată, din 31 beneficiari de compensație la energie sub formă de plată monetară cu statut decedat, 22 aveau dreptul stabilit la ajutor pentru perioada rece a anului, conform prevederilor HG 1167/2008 ediția 2022/2023, fiind importați în Sistemul informațional „Vulnerabilitatea Energetică”. De asemenea, alți 9 beneficiari, au fost înregistrați în SIVE, din motive tehnice ce nu a permis consumarea datelor referitor la statutul de decedat. Ulterior, au fost adăugate datele privind statutul de decedat al persoanei fizice și stoparea plăților acestora”.*

[63] Legea nr. 256 din 17.08.2023 pentru modificarea unor acte normative (reforma sistemului de asistență socială „Restart”).
[64] HG nr. 1413/2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a compensației pentru serviciile de transport (pct.22. Plata compensației se efectuează de către prestatorul de servicii de plată conform listelor perfectate de structurile teritoriale de asistență socială, încheind în acest sens un contract de colaborare).
[65] HG nr. 132/2020 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor pentru unele categorii de copii și tineri (pct.39^2: În cazul agențiilor teritoriale de asistență socială, plata indemnizațiilor se efectuează prin intermediul serviciului guvernamental de plăți electronice (MPay)).
[66] HG nr. 378/2018 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la stabilirea și plata indemnizației zilnice pentru copii (pct.10^1: Plata indemnizațiilor se efectuează prin intermediul prestatorilor de servicii de plată desemnați de către beneficiar sau, după caz, de către reprezentantul legal al acestuia).
[67] Pct. 39 din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului social, aprobat prin HG nr.1167 din 16.10.2008.
[68] Pct.52^6 din Regulamentul cu privire la atribuirea categoriilor de vulnerabilitate energetică și modul de stabilire și plată a compensațiilor pentru achitarea facturilor la energie și compensațiilor la energie sub formă de plată monetară, aprobat prin HG nr. 704 din 05.10.2022.

Totodată, alte 261 de plăți în sumă de 205,1 mii lei pentru 243 de beneficiari, ajutorul social și compensațiile au fost calculate și achitate în lunile ulterioare survenirii decesului.

Astfel, deficiențele tehnice apărute, au determinat stabilirea și calcularea a 375 de prestații sociale în sumă de 376,4 mii lei și achitarea ulterioară neconformă/nejustificată a 205,1 mii lei.

5.8. În anul 2024, plățile în sumă de 38,8 mil. lei au fost suspendate/anulate ca urmare a neridicării de către beneficiari a compensației la energie și ajutorului social transmise prin intermediul oficiului poștal.

În anul 2024, Casa Națională a achitat ajutoare sociale în sumă de 502.324,6 mii lei și compensații la energie în sumă de 1.192.915,1 mii lei. Prestațiile sociale, acordate persoanelor îndreptățite să beneficieze de aceste prestații prin intermediul sistemului public de asigurări sociale, se plătesc prin modalitatea de plată selectată de beneficiar și disponibilă în cadrul Serviciului guvernamental de plăți electronice (MPay).

Prin urmare, în cazul în care beneficiarii nu ridică plățile în decurs de 3 luni, acestea sunt suspendate sau anulate. Auditul menționează că soldurile neridicate de beneficiari se formează în cazul transmiterii plății prin intermediul oficiului poștal. Astfel, pe parcursul anului 2024, deși cetățenii au depus cereri pentru aceste plăți sociale, s-a constatat că, în cazul neridicării lor, acestea au fost suspendate (în cazul compensațiilor)[69] și anulate (în cazul ajutoarelor sociale) în sumă de 38.781,3 mii lei, date reflectate în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 13

Informații privind beneficiarii ale căror prestații sociale au fost suspendate/anulate

(mii lei)

Tipul prestației	Prestații suspendate/anulate		Beneficiari de alte prestații		Beneficiari de alte prestații (care dețin cont bancar)	
	Beneficiari	**Suma**	**Beneficiari**	**Suma**	**Beneficiari**	**Suma**
Ajutor social	2.030	2.678,9	99	182,0	10	62,8
Compensație la energie	12.652	36.102,4	294	664,0	90	264,8
Total	**14.682**	**38.781,3**	**393**	**846,0**	**100**	**327,6**

***Sursa**: Întocmit de audit în baza listelor beneficiarilor ale căror prestații au fost suspendate/anulate în anul 2024.*

Potrivit datelor din tabel, auditul denotă că 393 de beneficiari de ajutor social și compensații la energie, cărora li s-au suspendat/anulat plățile în sumă de 846,0 mii lei, în aceeași perioadă au primit și alte prestații sociale. Prin urmare, deși unii beneficiari dețineau conturi bancare, 100 de persoane nu au beneficiat de prestațiile sociale (ajutor social, compensație la energie), ca urmare a

[69] Beneficiarii dacă nu ridică prestația până la 30 iunie a anului, își pierd dreptul la prestație, acestea fiind anulate.

suspendării/anulării a 327,6 mii lei din motiv că acestea au fost transmise spre achitare prin intermediul Î.S. „Poșta Moldovei”.

Astfel, în scopul asigurării efectuării plății, în cazul beneficiarilor care dețin carduri bancare și primesc anumite prestații prin intermediul Î.S. „Poșta Moldovei”, urmează să indice, la prestatorul de servicii de plată (banca comercială la care se deservește), tipurile de prestații care ar dori să le primească pe card.

Potrivit cadrului normativ, sumele ajutorului social stabilite și nesolicitate de beneficiar în decurs de 3 luni consecutive se suspendă, iar în cazul compensațiilor la energie, plata încetează și beneficiarul nu mai are dreptul la compensația respectivă. Totodată, dreptul la ajutor social poate fi restabilit prin intermediul ATAS în decurs de 12 luni, însă pentru circa 12 mii de cetățeni dreptul la compensație a fost pierdut definitiv. În acest context, se atestă nivelul redus de cunoaștere de către beneficiari a drepturilor deținute, precum și informarea insuficientă a acestora.

O altă cauză a neridicării plăților este decesul beneficiarului. Astfel, în decursul anului 2024 au fost suspendate 5.058 de prestații sociale în sumă de 4.110,8 mii lei.

VI. BUNA GUVERNANȚĂ

6.1. Sistemul de control intern managerial al Casei Naționale este bine documentat, cu activități și reglementări interne stabilite, însă anumite procese necesită îmbunătățiri, conform observațiilor din prezentul Raport de audit.

Evaluarea CIM relevă faptul că CNAS a instituit acest sistem în conformitate cu cerințele legale și că, potrivit Declarației de răspundere managerială, acesta asigură o utilizare transparentă, economică, eficientă și legală a fondurilor publice destinate pentru atingerea obiectivelor strategice și operaționale.
Structura CNAS este bine organizată, cu procese operaționale descrise și riscuri identificate, iar responsabilitatea pentru funcționarea CIM revine conducerii instituției și subdiviziunilor sale. Obiectivele strategice și operaționale sunt clar stabilite, iar descrierea proceselor de bază este actualizată anual, fiind însoțită de autoevaluări la nivelul direcțiilor. În total, CNAS a cartografiat 76 de procese operaționale cheie, cu acțiuni de control corespunzătoare, care au fost ajustate în concordanță cu actele normative.
Cu toate acestea, prezentul Raport de audit a identificat puncte slabe ce necesită îmbunătățiri în implementarea CIM, în special reieșind din complexitatea activității CNAS și a deficitului de personal. Începând cu martie 2024, numărul de unități de personal a fost redus cu 58 de unități, ajungând la 1.088, dintre care 974 au fost real ocupate. Gradul de ocupare a funcțiilor publice/posturilor în cadrul CNAS reprezintă 86,8%, cu o creștere de 4,2%, comparativ cu anul 2023. Fluctuația de personal pentru anul 2024 a constituit 9,7%, cu 2,0% mai puțin comparativ cu anul 2023. De menționat că în anul 2025 numărul de personal a fost din nou redus cu 4 unități, până la 1084, însă fără a fi modificate procesele operaționale.

6.2. Activitatea auditului intern asigură conducerea Casei Naționale cu recomandări aferente îmbunătățirii proceselor desfășurate.

Eficientizarea activității Casei Naționale de Asigurări Sociale depinde în mod esențial de activitatea auditului intern, care joacă un rol important în evaluarea proceselor desfășurate în cadrul instituției. Direcția generală de audit intern este responsabilă de furnizarea de consultanță și asigurarea obiectivă a eficacității sistemului de control intern managerial, oferind recomandări pentru îmbunătățirea acestuia și contribuind astfel la optimizarea activității instituției.
La 1 ianuarie 2025, Direcția generală de audit intern dispunea de 9 auditori angajați, reprezentând 50% din numărul total de unități aprobate (18 unități). În contextul aprobării criteriilor de dimensionare a subdiviziunilor de audit intern pentru autoritățile publice[70], se menționează că CNAS desfășoară procese complexe, precum evidența persoanelor asigurate, stabilirea și recalcularea prestațiilor, inclusiv achitarea acestora. Astfel, subdiviziunea de audit intern a fost dimensionată în funcție de volumul mare de activitate, pentru a asigura auditarea adecvată a proceselor din cadrul instituției.
În anul 2024, auditul intern a avut un rol esențial de sprijin pentru îmbunătățirea activității CNAS și atingerea obiectivelor strategice. Activitățile de audit s-au concentrat pe evaluarea diverselor procese operaționale derulate la nivelul CNAS și al subdiviziunilor sale. În acest context, auditul intern a contribuit la realizarea obiectivelor instituției, prin efectuarea a 9 misiuni de audit intern, oferind opinie independentă și obiectivă Directoarei generale a CNAS privind eficacitatea proceselor de gestionare a riscurilor, controlului și guvernanței, precum și înaintând recomandări de îmbunătățire a acestora. Totodată, unele constatări din prezentul Raport de audit subliniază necesitatea perfecționării activităților de control în procesele operaționale evaluate.

6.3. Implementarea de către Casa Națională de Asigurări Sociale a 100% din recomandările înaintate în misiunea precedentă de audit public extern a contribuit la îmbunătățirea proceselor și la furnizarea informațiilor veridice, în timp ce neimplementarea recomandărilor de către alte entități (MMPS, ASP, MS) mențin în continuare situațiile incerte în stabilirea prestațiilor, cu suportarea cheltuielilor neargumentate.

Analiza implementării recomandărilor[71] atestă că, din 24 de recomandări înaintate, 12 au fost implementate, 4 parțial implementate și 8 neimplementate. Implementarea de către Casa Națională a recomandărilor înaintate, a contribuit la îmbunătățirea proceselor de activitate în prestarea serviciilor către beneficiari, precum inițierea mecanismului de informare a beneficiarilor prin extinderea serviciului M-Notify, pentru notificarea cu privire la aprobarea deciziei de stabilire a tipurilor de prestații.
La fel, a fost modificată Legea insolvabilității[72], care prevede că datoriile aferente contribuțiilor de asigurări sociale au fost incluse la același rang cu datoriile aferente salarizării, în scopul asigurării drepturilor integrale ale persoanelor la prestații sociale. Totodată, neimplementarea recomandărilor de către alte entități (MMPS, MS) mențin în continuare problemele aferente stabilirii prestațiilor, stopării/sistării plății pensiei unor angajați din aviația civilă în cazul reangajării în funcții ale căror condiții de muncă se încadrează în condițiile speciale, cu suportarea cheltuielilor neargumentate. Recomandarea parțial implementată de către Ministerul Justiției perpetuează situațiile incerte în

[70] HG nr.655 din 06.09.2023 pentru aprobarea Criteriilor de dimensionare a subdiviziunilor de audit intern din cadrul ministerelor și al autorităților administrative din subordinea acestora.
[71] HG nr.655 din 06.09.2023 pentru aprobarea Criteriilor de dimensionare a subdiviziunilor de audit intern din cadrul ministerelor și al autorităților administrative din subordinea acestora.
[72] Legea insolvabilității nr. 149/2012, art. 43 alin. (2) pct. 2).

aspectul neasigurării integrale a informațiilor privind liber-profesioniștii ce practică activitate în sectorul justiției.
Totodată, lipsa fundamentării cotelor diferențiate de asigurări sociale, cu evaluarea impactului și corectitudinii reflectării acestora, precum și a cauzelor problemelor aferente sustenabilității BASS, inclusiv a fenomenului salariilor „în plic", cauzează neobținerea veniturilor posibile la BASS.
Cu referire la implementarea recomandărilor de către MS, actuala misiune de audit relevă că acțiunile întreprinse nu au avut impactul scontat de eficientizare a controlului permanent asupra corectitudinii și plenitudinii datelor introduse în Portalul certificatelor de concediu medical, ceea ce creează situații de stabilire a indemnizației cu depășirea termenului prevăzut regulamentar, inclusiv situații neregulamentare la eliberarea certificatelor medicale persoanelor care au părăsit teritoriul țării, achitarea neconformă a indemnizației pentru incapacitate de muncă și prejudicierea BASS.

6.4. Neachitarea integrală și în termen a obligațiilor față de BASS de către contribuabili, precum și aplicarea insuficientă a măsurilor de rigoare de către instituțiile vizate cu atribuții de administrare a veniturilor, determină majorarea restanțelor la BASS în ultimii 3 ani, cu un caracter continuu.

Componenta cea mai semnificativă în totalul veniturilor BASS o constituie contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii (58%). Astfel, încasarea integrală a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii determină sporirea capacității de acoperire financiară din BASS a cheltuielilor aferente plății prestațiilor sociale și reduce dependența acestuia de transferurile din bugetul de stat pentru acoperirea deficitului bugetar, precum și a decalajului temporar de casă.

Evoluția câștigurilor salariale și, ca rezultat, majorarea bazei de calcul a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii în anul 2024, au condiționat majorarea sumei contribuțiilor virate în BASS cu 3.355,0 mil. lei (de la 21.524,2 mil. lei până la 24.879,2 mil. lei), sau cu 15,6% mai mult față de anul precedent. Ponderea semnificativă o dețin contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori, ale căror cote variază în funcție de categoria contribuabilului[73].

Pe parcursul anului de referință, nu toți plătitorii și-au onorat în termen[74] obligativitatea de a contribui la sistemul public, în consecință s-au format restanțe curente la BASS, care sunt în creștere în ultimii 3 ani, situație reflectată în diagrama de mai jos.

[73] Anexa nr. 1 la Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale.
[74] Anexa nr.1 la Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

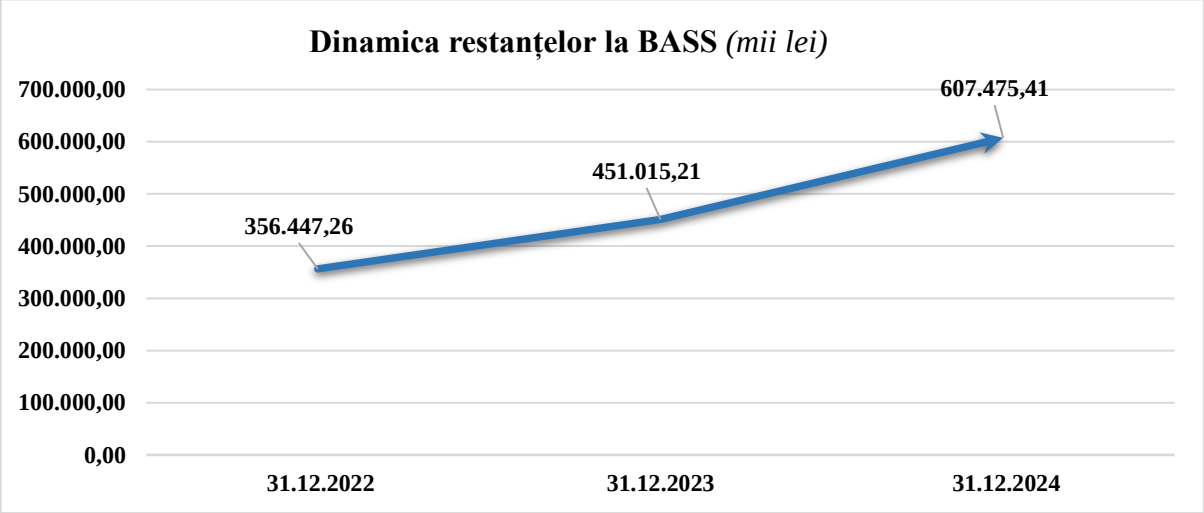

Figura nr. 4 *Dinamica restanțelor la BASS. Întocmit de audit în baza informațiilor prezentate de SFS.*

Astfel, soldul datoriilor la BASS este în creștere cu 156.460,2 mii lei în 2024, comparativ cu 2023, sau cu 35%.

Totodată, soldul creanțelor luate în evidență specială de către CNAS la situația din 31.12.2024, aferente agenților economici aflați în insolvență, constituia 543,9 mil. lei, fiind înregistrată o creștere cu 64,0 mil. lei, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2023.

Pentru realizarea obiectivelor orientate spre obținerea rezultatelor în aspectul executării obligațiilor contribuabililor înregistrați în sistemul public de asigurări sociale, reieșind din cadrul juridic și cel instituțional, CNAS și SFS sunt responsabile pentru înregistrarea, evidența, încasarea și urmărirea obligațiilor la BASS[75].

Conform prevederilor actelor normative[76], CNAS asigură evidența la nivel național a tuturor plătitorilor de contribuții la BASS. Totodată, Serviciul Fiscal de Stat deține atribuția de colectare a contribuțiilor de asigurări sociale, controlul corectitudinii, calculării și virării lor în termen la BASS[77]. Astfel, sarcina de bază a Serviciului Fiscal de Stat constă în organizarea şi efectuarea administrării fiscale, cu exercitarea atribuțiilor, obligațiilor și drepturilor în conformitate cu prevederile Codului fiscal[78]. În acest sens, în scopul recuperării restanțelor la BASS, pe parcursul anului 2024, conform informațiilor prezentate de SFS, au fost întreprinse măsuri de conformare a *contribuabililor restanțieri* [79], după cum urmează: „(i) *emiterea a 122.640 ordine incaso la conturile bancare, fiind încasată la BASS suma de 858.488,4 mii lei; (ii) ridicarea mijloacelor bănești în numerar pentru BASS de la 2.246 contribuabili restanțieri în sumă totală de 14.000,23 mii lei; (iii) declanșarea procedurii de executare silită a obligației fiscale față de 7.570 contribuabili; (iv) aplicarea de sechestre ca măsură de executare silită la 74 contribuabili, cu suma totală a restanței la BASS de 26.615,27 mii lei; (v) aplicarea gajului la 14 contribuabili restanțieri cu suma totală a restanței la BASS de 2.289,65 mii*

[75] Pct. 8, alin. 7, 8, 9 din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Casei Naționale de Asigurări Sociale, aprobat prin HG nr. 230 din 10.04.2020; art. 35 din Legea nr. 489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale.
[76] Art. 49 din Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale.
[77] Art. 35 din Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale.
[78] Codul fiscal nr. 1163/1997.
[79] Scrisoarea SFS nr. 26-07/2-09/21899 din 07.02.2025.

lei; (vi) suspendarea operațiunilor la conturile bancare pentru neachitarea restanțelor față de BASS la 4.211 restanțieri, inclusiv la 754 contribuabili în anul 2024".

Deși SFS a întreprins acțiuni de conformare a contribuabililor restanțieri, se relevă că sumele transferate la BASS, indică aplicarea insuficientă a măsurilor de rigoare de către instituțiile vizate cu atribuții de administrare a veniturilor (Anexa nr.6 la prezentul Raport de audit).

Neîncasarea integrală a veniturilor nu asigură acoperirea unei părți a deficitului BASS, acoperirea decalajului temporar de casă, care în anul 2024 a constituit 500,0 mil. lei (vezi constatarea 4.1.), precum și determină solicitarea transferurilor și împrumuturilor suplimentare de la bugetul de stat.

➢ **Lipsa responsabilității plătitorilor de achitare deplină a obligațiilor BASS a determinat majorarea soldurilor datoriilor aferente penalităților cu 66,1 mil. lei.**

Conform prevederilor actelor normative[80], neplata contribuției de asigurări sociale în termenul stabilit atrage după sine plata unei majorări de întârziere (penalități), stabilită în mărime de 0,1% din suma datoriei pentru fiecare zi de întârziere[81]. Aceste calcule se efectuează de către Casa Națională, iar calculul contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii ca urmare a controlului fiscal se efectuează de către Serviciul Fiscal de Stat.

Conform informațiilor SFS, restanța aferentă majorărilor de întârziere calculată pentru neachitarea în termen a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii s-a majorat cu 66,1 mil. lei, comparativ cu perioada precedentă de raportare. Ponderea penalităților în totalul restanțelor constituie 35,1%, situație reflectată în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 14

Analiza în dinamică a structurii restanțelor la BASS

mii lei

Restanța	Total	inclusiv					
		plăți de bază	%	majorare de întârziere	%	amenzi	%
la 31.12.2023	**451.015,21**	300.294,86	66,6%	147.213,86	32,6%	3.506,48	0,8%
	⇩						
la 31.12.2024	**607.475,41**	380.564,74	62,6%	213.261,06	35,1%	13.649,61	2,3%

***Sursa**: Întocmit de audit în baza informațiilor prezentate de SFS.*

Analiza auditului în aspectul relevanței penalităților aplicate, în scopul responsabilizării contribuabililor, denotă că sancțiunile calculate sunt în creștere cu 47,8 mil. lei pentru perioada de gestiune, însă și soldul acestora este în creștere continuă, de la 147,2 mil.lei în anul 2023 la 213,3 mil.lei în 2024. Prin urmare, măsurile întreprinse ce au urmărit conștientizarea plătitorilor de achitare

[80] Art. 28 alin. (1) din Legea nr. 489 privind sistemul public de asigurări sociale.
[81] Art. 4 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2024 nr. 419 din 22.12.2023.

a obligațiilor la BASS nu au condus la stingerea în totalitate de către contribuabili a sumei penalităților, care, la rândul lor, influențează majorarea soldurilor restanțelor totale.

6.5. Neînregistrarea la BASS a unor liber-profesioniști sau întârzierea înregistrării acestora impune măsuri suplimentare de conformare și automatizare în scopul asigurării unei evidențe complete și corecte, precum și încasării depline a veniturilor.

Conform reglementărilor în vigoare[82], o persoană care exercită activități în sectorul justiției și care operează sub una dintre formele legale de organizare – avocat, notar, executor judecătoresc, administrator autorizat sau mediator, este considerată liber-profesionistă. Unitățile şi persoanele fizice[83] care nu cad sub incidența Legii nr.220 din 19.10.2007[84] sunt obligate să se înregistreze, în termen de 10 zile lucrătoare de la data obținerii dreptului de a desfășura o anumită activitate, ca plătitori de contribuții de asigurări sociale de stat, la subdiviziunea teritorială a CNAS unde își au adresa juridică. Cuantumul prestațiilor sociale în cazul liber-profesioniștilor este condiționat de mărimea contribuției impuse anual în Legea bugetului asigurărilor sociale de stat, care în anii 2023-2024[85] a constituit 27.772 lei anual.

Rezultatele verificărilor denotă neînregistrarea la 31.12.2024 a 15 cabinete de avocați (20%) și 6 birouri de mediere (9%) în calitate de plătitori de contribuții la BASS, care au obținut dreptul de a desfășura activitate în anul 2024. La fel, au fost stabilite 63 de cazuri de înregistrare cu întârziere, de la 1 zi până la 115 zile, a cabinetelor avocaților.
Neînregistrarea liber-profesioniştilor, care şi-au înregistrat activitatea la Ministerul Justiţiei, în termenele stabilite de cadrul normativ influențează ținerea evidenței complete a plătitorilor de contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat de către Casa Naţională de Asigurări Sociale[86].

În acest context, CNAS informează că a întreprins măsuri de conformare prin expedierea în adresa Uniunii Avocaților/Consiliului de Mediere a scrisorilor de informare[87] aferente obligativității înregistrării acestora în calitate de plătitor de contribuții la BASS, precum și a publicat pe pagina sa oficială (www.cnas.gov.md) informații despre aspectele evidenței liber-profesioniștilor, obligativitatea înregistrării și drepturile acestora în sistemul public de asigurări sociale. În același timp, nu toate persoanele care au înregistrat forme de organizare a activităților menționate și-au onorat obligația de înregistrare.
Situațiile respective sunt admise în continuare din cauza lipsei unui sistem de evidență al Ministerului Justiției ce ar asigura transmiterea către CNAS a informațiilor cu privire la înregistrarea activității în mod automatizat prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect).
Se denotă că, în scopul asigurării implementării mecanismelor automatizate privind schimbul de date cu alte sisteme informaționale, a fost aprobat Conceptul Sistemului Informațional „Platforma integrată a profesiilor juridice”[88]. În vederea automatizării procesului de luare în evidență în calitate de plătitor la BASS și facilitării înregistrării la BASS a acestei categorii de contribuabili, CNAS a solicitat[89] IP

[82] Art. 1 din Legea nr. 489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale.
[83] Avocații, notarii, executorii judecătorești, administratorii autorizați, mediatorii.
[84] Legea nr.220 din 19.10.2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali.
[85] Art. 3 alin. (2) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2024 nr. 419 din 22.12.2023.
[86] Art. 49 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale.
[87] Scrisorile nr. 3715 din 15.03.2024, nr. 12785 din 10.09.2024, nr. 2303 din 19.02.2025 și nr. 2333 din 19.02.2025.
[88] HG nr. 148/2024 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului Informațional „Platforma integrată a profesiilor juridice”.
[89] Scrisoarea nr. 1342 din 29.01.2025.

„Agenția de Guvernare Electronică” inițierea schimbului de date prin intermediul platformei de interoperabilitate „MConnect” ce vizează consumarea datelor din SI „Platforma integrată a profesiilor juridice”.

Pentru implementarea recomandării Curții de Conturi[90], Serviciul Fiscal de Stat a întreprins măsuri de conformare și disciplinare a liber-profesioniștilor, fiind identificați 2.503 contribuabili ca liber-profesioniști, care pentru anii 2022-2023 și primele luni ale anului 2024 nu au sume calculate sau au înregistrat calcule în sume mai mici decât cota stabilită. Ca urmare, au fost aplicate acțiuni de conformare față de contribuabilii menționați, iar potrivit informațiilor prezentate, 77 de contribuabili din cei stabiliți (cu excepția pensionarilor, persoanelor cu dizabilități, care nu au obligația de a calcula contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii în sumă fixă anuală și persoane care nu au înregistrat calculări la BASS din cauza suspendării sau încetării activității) s-au conformat și au prezentat darea de seamă (formularul IPC21) pentru perioadele anterioare, fiind calculate contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii în sumă de 3.313,7 mii lei.

Cu toate acestea, la situația din 31.12.2024 se înregistra o majorare a restanței acestei categorii de contribuabili la BASS cu 724,0 mii lei mai mult față de aceeași perioadă a anului precedent (3.239,9 mii lei), ceea ce indică necesitatea intensificării acțiunilor în vederea identificării și aplicării măsurilor de conformare, cu asigurarea încasării integrale a contribuțiilor de asigurări sociale obligatorii și diminuării restanțelor la BASS.

Înregistrarea liber-profesioniștilor ca plătitori de contribuții la BASS s-a efectuat în anii 2022-2024 cu întârziere, însă fără aplicarea măsurilor disciplinare, eventualele amenzi fiind o sursă suplimentară de venit la BASS.

Conform prevederilor actelor normative[91], desfășurarea activității în baza atestatului de mediator, a licenței de notar, de executor judecătoresc, de avocat sau de expert judiciar care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, a autorizației pentru activitatea de administrator autorizat, fără a fi înregistrat ca plătitor de contribuții de asigurări sociale de stat în termen de 10 zile lucrătoare din data obținerii dreptului de a desfășura activitatea, se sancționează cu amendă de la 15 la 30 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 30 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere. Instituția responsabilă de aplicarea măsurilor disciplinare este Serviciul Fiscal de Stat.

În acest context, deși auditul a constatat 63 de cazuri (în 2024) în care liber-profesioniștii ce practică activitate în domeniul justiției au desfășurat activitate fără înregistrare ca plătitor de contribuții la BASS, se atestă că SFS pe parcursul anilor 2022-2024 nu a întocmit niciun proces-verbal de constatare a contravenției în acest sens.

Totodată, de menționat că amenzile aplicate de organele SFS pentru contravențiile prevăzute la art. 263 alin.(2) se virează în bugetul asigurărilor sociale de stat[92]. Veniturile ratate estimative sunt evaluate de audit în sume de la 47,2 mii lei până la 189,0 mii lei.

[90] Hotărârea Curții de Conturi nr. 23 din 27.05.2024 „Cu privire la Raportul de audit asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2023”.
[91] Art. 263 alin. (2) din Codul contravențional nr. 218 din 24.10.2008.
[92] Art. 34 alin. (2^7) din Codul contravențional nr. 218 din 24.10.2008.

Notă: Pe parcursul misiunii de audit, SFS a aplicat o sancțiune disciplinară unui Cabinet al Avocatului pentru neînregistrarea în termen în calitate de plătitor la BASS.

6.6. Facilitățile acordate la crearea și funcționarea parcului TI corespund cadrului legal în vigoare, însă, în unele cazuri, mărimea contribuțiilor prevăzute prin acest regim este diferită, în timp ce drepturile sociale rămân la fel.

Primul Parc TI a fost lansat la 01.01.2018[93] în scopul susținerii și creșterii competitivității întreprinderilor din industria tehnologiei informației. Termenul de funcționare a Parcului TI a fost extins în anul 2024 cu încă 7 ani, până în 2035, înainte de expirarea primului termen. De asemenea, a fost diversificată lista genurilor de activitate eligibile[94]. Numărul rezidenților în 2024 a depășit 2.600 de companii[95], dintre care 685 de companii pe parcursul anului 2024 au aderat pentru prima dată la parcul TI. Numărul persoanelor angajate la fel s-a majorat cu 3.040 de persoane la 01.01.2025, numărul angajaților depășind 23,7 mii.

Rezidenții Parcului TI beneficiază de un regim fiscal special de impozitare. Potrivit prevederilor legale[96], rezidenții Parcurilor TI achită un impozit unic de 7% din vânzările înregistrate lunar în evidența contabilă, care însă nu va fi mai mic de 30% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie per angajat.

Venitul asigurat prevăzut regulamentar limitează cuantumul prestațiilor sociale și nu asigură respectarea principiilor generale ale sistemului public de asigurări sociale.

Salariații rezidenților parcului beneficiază de toate tipurile de prestații de asigurări sociale de stat din BASS. Auditul a constatat că, contribuțiile de asigurări sociale achitate lunar de către rezidentul parcului variază între 2.248,17 și peste 200,0 mii lei lunar per angajat. Aceste diferențe se formează ca urmare a aplicării prevederilor legale care indică virarea unui impozit unic în mărime de 7% din vânzări, dar nu mai mic de 30% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie. Astfel, indiferent de mărimea contribuțiilor virate, venitul asigurat rămâne la fel pentru toți angajații.

Totodată, potrivit prevederilor legale[97], venitul lunar asigurat al unui angajat în domeniul TI la stabilirea prestațiilor sociale constituie 68% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul respectiv, care a variat de la 5.926,88 lei în anul 2021 până la 9.316 lei în anul 2024 (vezi tabelul de mai jos).

Tabel nr. 15

Baza de calcul asigurată în domeniul TI

Anul	2021	2022	2023	2024
Salariul mediu lunar pe economie (lei)	8.716	9.900	11.700	13.700
Tariful (%)	68%	68%	68%	68%
Baza de calcul a contribuției de asigurări sociale de stat obligatorii (lei)	5.926,88	6.732	7.956	9.316

[93] HG nr. 1144 din 20.12.2017 cu privire la crearea parcului pentru tehnologia informației „Moldova IT park".
[94] HG nr. 538 din 24.07.2024 privind modificarea HG nr. 1144/2017.
[95] http/mitp.md/Registrul rezidenților
[96] Art. 15 din Legea nr. 77 din 21.04.2016 cu privire la parcurile pentru tehnologia informației.
[97] Art. 16 alin. 1) din Legea nr. 77 din 21.04.2016 cu privire la parcurile pentru tehnologia informației.

Sursa: *Întocmit de audit în baza prevederilor legale.*

În acest context, reieșind din analiza contribuțiilor achitate, se constată inechități între beneficiarii acestei categorii de contribuabili, în condițiile în care sumele virate diferă semnificativ, iar veniturile asigurate sunt aceleași. Se menționează că mărimea prestațiilor de asigurări sociale este direct dependentă de venitul lunar asigurat prevăzut. Astfel, contribuția de asigurări sociale nu reprezintă doar o plată obligatorie, dar și o condiție prioritară pentru acordarea dreptului la prestațiile de asigurări sociale și determinarea mărimii acestora.

Pe parcursul misiunii, auditul a identificat beneficiari de indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, indemnizație de maternitate, indemnizație paternală și indemnizație lunară pentru îngrijirea copilului, cuantumul prestației fiind stabilit în baza venitului lunar asigurat limitat (Anexa nr.5 la prezentul Raport de audit). Astfel, baza de calcul impusă la determinarea mărimii prestației afectează posibilitatea acestei categorii de plătitori de a beneficia pe viitor de prestații de asigurări sociale în cuantum mai mare, inclusiv de pensii.

Subsecvent, auditul menționează că principiile sistemului public de asigurări sociale, și anume al contributivității și al egalității, prevăd că drepturile de asigurări sociale se cuvin în temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite și tuturor participanților la sistemul public – contribuabili şi beneficiari, un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege. Astfel, prevederile legale de susținere a sectorului TI prin politici sociale nu asigură pe deplin respectarea principiilor sus-menționate.

Regimul fiscal preferențial privind contribuțiile de asigurări sociale în domeniul TI influențează veniturile BASS.

Sumele cu titlu de impozit unic percepute de la rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației se vor încasa la bugetul de stat, fiind ulterior defalcată cota-parte în mărime de 54,7% la BASS. Potrivit informațiilor prezentate[98], numărul mediu al salariaților pe parcursul anului 2024 a fost de 23.777 de angajați, cu peste 3.000 de angajați mai mulți comparativ cu anul precedent. Totodată, veniturile încasate din impozitul unic perceput de la rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației (cod 145161) au fost executate în sumă de 685,0 mil.lei, cu 129,7 mil.lei, sau cu 24%, mai mult decât în anul precedent[99].

De menționat că, la finele primului semestru 2024, salariul mediu lunar per angajat implicat direct în activitatea TI a constituit 44.318 lei[100]. Acest indicator a înregistrat o creștere de 9% față de valoarea înregistrată la finele anului precedent, sau cu circa 3.700 lei.
Astfel, estimările privind suma veniturilor posibile la aplicarea regulilor generale privind contribuțiile de asigurări sociale, se evaluează la cca 3.034,8 mil.lei. (44.318 lei*12 luni*24%*23.777 angajați). Aceasta nu reprezintă doar o sursă de venit pentru BASS, care este deficitar, dar și posibilitatea acordării unui tratament nediscriminatoriu salariaților TI în ce privește drepturile la prestații sociale.

[98] Darea de seamă generalizatoare privind calcularea, utilizarea și transferarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat, 2024, CNAS.
[99] Raportul privind executarea BASS la partea de venituri la situația din 01.01.2025 (Formular nr. 4.2 CNAS).
[100] mitp.md/ Raportul privind activitatea rezidenților MITP pentru semestrul I 2024

6.7. Lipsa pârghiilor de identificare și control privind deplasarea pacienților peste hotarele țării în timpul aflării în concediu medical[101], a determinat eliberarea neregulamentară a certificatelor medicale și, respectiv, stabilirea/achitarea nejustificată a mijloacelor BASS în sumă de 162,8 mii lei.

Conform prevederilor regulamentare[102], CNAS stabilește indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă în temeiul informațiilor din certificatele de concediu medical, transmise prin intermediul conexiunilor inter-sistemice securizate și autentificate prin semnătura electronică a persoanei responsabile a prestatorilor de servicii medicale. Concomitent, certificatul de concediu medical se eliberează numai în cazurile în care persoana asigurată, în urma unor boli, traume sau altor cauze, pierde temporar capacitatea de a exercita funcțiile și obligațiunile de serviciu[103]. În toate cazurile, eliberarea și prelungirea certificatului se argumentează prin existența în documentația medicală primară a înscrierilor care confirmă incapacitatea temporară de muncă a pacientului. Ținem să menționăm că, potrivit cadrului normativ, certificatul de concediu medical nu se eliberează în cazurile în care persoana s-a deplasat peste hotarele țării în perioada aflării în concediu medical, cu excepția deplasării cu scop de tratament, confirmat prin acte medicale[104].

Astfel, referitor la corectitudinea/veridicitatea perioadei aferente certificatului de concediu medical, auditul a identificat 57 de persoane, din 802 verificate, care s-au deplasat peste hotarele țării în perioada aflării în concediu medical. La solicitarea echipei de audit, instituțiile medicale au informat că doar 28 de persoane au părăsit țara în scop de tratament, consultații, iar pentru 29 de pacienți, cărora li s-a stabilit și achitat indemnizații în sumă de 263,1 mii lei, acte confirmative despre deplasările peste hotarele țării cu scop de tratament sau investigații medicale nu au fost identificate.

În acest sens se constată că, deși instituțiile medicale nu au dreptul să elibereze certificatul medical la deplasarea peste hotarele țării în perioada aflării în concediu medical, acestea nu dețin informații privind traversarea frontierei și nu au stabilite proceduri de verificare în acest sens. În aceste situații, nu se asigură evidența și eliberarea conformă a certificatului medical, ceea ce determină riscul întocmirii și eliberării neregulamentare a certificatelor de concediu medical de către prestatorii de servicii medicale.

Prin urmare, plata indemnizației încetează cu ziua în care a fost constatată încălcarea și până la expirarea concediului medical, iar sumele plătite nejustificat din contul angajatorului sau/și din contul BASS se restituie de asigurat benevol ori în baza hotărârii instanței judecătorești[105]. Astfel, auditul a calculat o supraplată în suma de 162,8 mii lei, care urmează a fi restituită de către beneficiar la contul BASS.

Totodată, auditul menționează că eliberarea, prelungirea, închiderea certificatului medical, precum și efectuarea consultului pacientului s-au efectuat fără prezența pacientului la medic în 15 cazuri,

[101] Cu excepția deplasării pentru consultații, investigații sau pentru a urma tratamentul prescris, în scop de investigații și tratament în conformitate cu pct. 40 lit. h) din Regulamentul cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, aprobat prin HG nr. 108 din 03.02.2005.
[102] Pct. 15^1 din Regulamentul cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, aprobat prin HG nr. 108 din 03.02.2005.
[103] Pct.6 din Instrucțiunea privind modul de eliberare a certificatului de concediu medical, aprobată prin HG nr. 469 din 24.05.2005.
[104] Pct. 5^1 subpct. 7) al Instrucțiunii privind modul de eliberare a certificatului de concediu medical, aprobată prin HG nr. 469 din 24.05.2005.
[105] Pct. 40 din Regulamentul cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, aprobat prin HG nr. 108 din 03.02.2005.

reieșind din faptul că aceștia la moment se aflau de la 1 zi la 13 zile peste hotarele țării. În acest context, sunt documentate vizite la medic în zilele când persoanele respective erau ieșite din țară. Astfel, în cazul prelungirii certificatului medical, inclusiv documentarea vizitelor la medicul de familie sau medicul de profil, în cazul persoanelor care se aflau la acea dată înafara țării, medicul nu a avut temei nici medical și nici juridic pentru asemenea acțiuni.

Deși auditul a identificat astfel de probleme, inclusiv în anul precedent[106], și a înaintat recomandări către MS și MMPS de a întreprinde acțiuni de îmbunătățire a procesului de acordare a certificatelor de concediu medical, cu respectarea cadrului normativ, în special în cazul persoanelor care se deplasează peste hotarele țării în timpul concediului medical, se atestă lipsa inițiativei de conlucrare între autorități privind implementarea recomandărilor în scopul eliminării deficiențelor. Această situație atestă în continuare probleme care au impact financiar asupra BASS.

6.8. Funcționarea defectuoasă a Portalului certificatelor de concediu medical a determinat transmiterea tardivă și, în unele cazuri, transmiterea eronată a datelor aferente a circa 109.676 certificate de concediu medical, precum și întârzierea calculării şi neachitarea în termen a prestațiilor sociale în sumă de 379,7 mil. lei.

În anul 2024 au fost executate 1.064,5 mil. lei pentru asigurarea dreptului la indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obișnuite sau de accidente nelegate de muncă, cu 139,8 mil.lei mai mult decât în anul 2023.

La acordarea indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, sunt implicate mai multe instituții responsabile de un anumit proces. Astfel, stabilirea indemnizațiilor se efectuează de către CNAS în temeiul informațiilor din certificatele medicale, transmise prin intermediul conexiunilor inter-sistemice securizate și autentificate prin semnătura electronică a persoanei responsabile din cadrul prestatorilor de asistență medicală[107]. Ulterior, plata indemnizației se efectuează prin modalitatea de plată selectată de beneficiar și disponibilă în cadrul serviciului guvernamental de plăți electronice (MPay). Procesele de stabilire și achitare a indemnizațiilor este redat în figura de mai jos.

[106] Hotărârea Curții de Conturi nr.23 din 27.05.2024 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2023”.
[107] Pct. 15[1] din Regulamentul cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, aprobat prin HG nr. 108 din 03.02.2005.

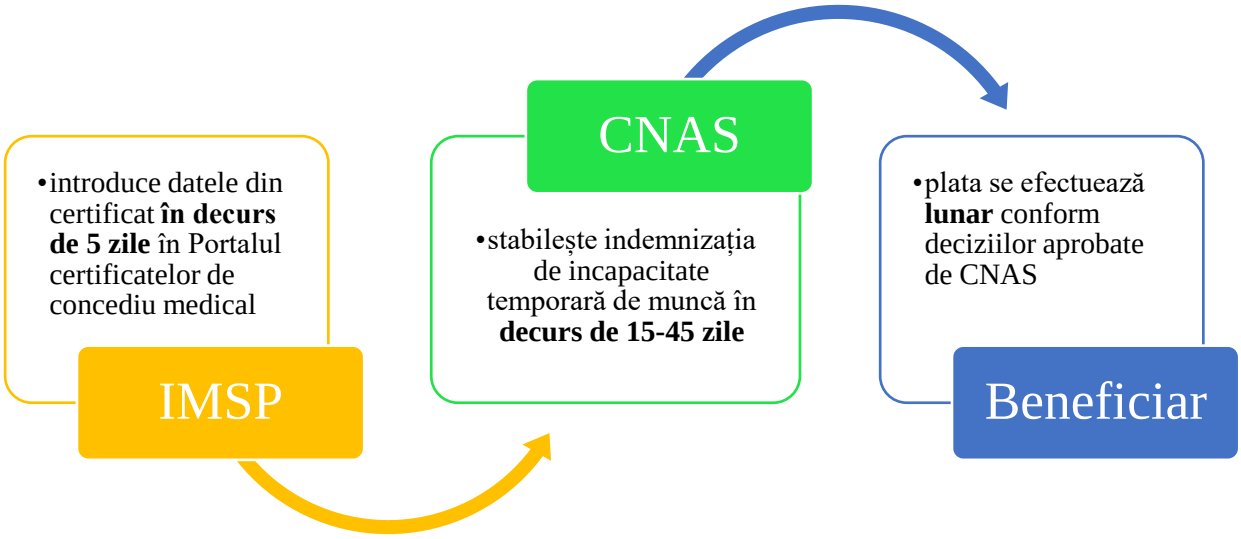

Figura nr. 4 *Procesul de stabilire și achitare a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă.*

Potrivit prevederilor actelor normative[108], conducătorii prestatorilor de servicii medicale vor asigura transmiterea electronică a datelor din certificatele de concediu medical, prin intermediul platformei guvernamentale de interoperabilitate „MConnect", Casei Naționale, în termen de cel mult 5 zile de la data închiderii certificatului de concediu medical. Auditul a constatat că, în anul 2024, datele din 109.676 de certificate de concediu medical au fost transmise și recepționate de către CNAS într-un termen depășit. Totodată, 10 din acestea au fost recepționate într-un termen mai mare de 1 an de la data închiderii certificatului medical, date reflectate în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 16

Informații privind numărul certificatelor de concediu medical introduse cu întârziere

Perioada de transmitere a certificatului medical	Nr. de certificate medicale	Suma indemnizațiilor (mii lei)
de la 6 la 31 zile	98.773	342.645,1
de la 32 la 180 zile	10.664	36.131,4
de la 181 la 365 zile	229	841,2
mai mult de 1 an	10	39,3
Total	**109.676**	**379.657,1**

Sursa: *Întocmit de audit în baza listelor beneficiarilor de indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă prezentate de CNAS.*

Astfel, auditul denotă că 71.722 de beneficiari au fost afectați de calcularea și neplata în termen a prestației sociale în sumă de 379.657,1 mii lei, prin ce nu a fost asigurat dreptul fundamental la asistență și protecție socială în caz de boală[109], fiind unica sursă de venit, în contextul în care condițiile de acordare a indemnizației prevăd pierderea venitului asigurat la toate locurile de muncă.

Totodată, cu referire la corectitudinea și veridicitatea informațiilor transmise de către instituțiile medicale în Portalul certificatelor de concediu medical (PCCM), auditul denotă că 36 decizii, din 200

[108] Pct.2 (5) din Ordinul comun nr.953A din 28.08.19 al MS, CNAM și CNAS.
[109] Art. 47 din Constituția Republicii Moldova.

verificate, au fost emise în baza datelor eronate, și anume tipul de diagnoză a pacientului, repartizat necorespunzător la categoria de 100% din prima zi, deși indemnizația se stabilește în cuantum de 100% în cazurile incapacității de muncă cauzată de tuberculoză, SIDA sau de maladie oncologică[110]. În consecință, CNAS a calculat și a achitat indemnizații mai mari cu 25,4 mii lei. Pe parcursul misiunii de audit, 7 certificate de concediu medical au fost reintroduse cu indicarea datelor corectate, astfel fiind restituită suma de 13,3 mii lei (inclusiv alte 4 cazuri corectate inițial).

Auditul constată că tergiversarea procesului de transmitere a datelor din certificatele de concediu medical către CNAS, inclusiv atribuirea la altă categorie de diagnoză, este determinată de funcționarea defectuoasă a Portalului sau de perioade în care acesta nu este funcțional.

Subsecvent, auditul menționează că Portalul certificatelor de concediu medical este unul din sistemele informaționale care formează Registrul medical. Potrivit cadrului normativ, Ministerul Sănătății este posesorul acestuia, precum și îl deține în evidența contabilă, iar CNAM este deținătorul Portalului, care are obligația să asigure funcționarea și ținerea Registrului medical, să examineze sesizările primite referitoare la deficiențele tehnice ale Registrului medical[111]. De menționat că CNAM nu se subordonează MS, aceasta fiind autoritate la autogestiune care se subordonează Guvernului, ceea ce îngreunează acțiunile de dezvoltare și mentenanță a portalului.

La solicitarea auditului de a elucida cauzele disfuncționalităților portalului, CNAM a comunicat că „*Portalul nu a avut mentenanță mai mulți ani, precum și nu a sesizat și soluționat deficiențele tehnice, ale Portalului apărute în timp, deoarece sistemul informațional nu se află la evidența contabilă a CNAM*". Totodată, Ministerul Sănătății a relatat că *„în calitate de autoritate responsabilă de politici în domeniul sănătății, nu are drept juridic de a deține și gestiona un sistem informațional și nu are în subordine o instituție responsabilă de implementare a soluțiilor digitale în sectorul sănătății. Anterior, Ministerul Sănătății a încercat să transmită PCCM la CNAM, însă aceasta nu a fost acceptată, fiind invocat faptul că în atribuțiile CNAM nu intră gestionarea strictă a proceselor de stabilire și achitare a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă. În consecință, PCCM nu este înregistrat la bilanțul CNAM, ceea ce face imposibilă inițierea procedurilor legale de achiziție pentru mentenanță și dezvoltare"*.

Prin urmare, Ministerul Sănătății, în calitate de posesor, a inițiat procedura de achiziție a serviciilor de mentenanță prin intermediul Centrului pentru Achiziții Publice Centralizate în Sănătate (CAPCS). Însă, a fost recepționat aviz negativ din partea Agenției de Guvernare Electronică (AGE), care a argumentat că, fiind doar posesor, Ministerul Sănătății nu are temei legal pentru desfășurarea achiziției, atribuția fiind a deținătorului.

Drept urmare, din motiv că responsabilitățile privind sistemul informațional sunt dispersate între instituții (MS, CNAM), nu au fost asigurate acțiuni privind perfecționarea și eficientizarea funcționării Portalului.

În concluzie, auditul menționează că introducerea tardivă a datelor din certificatele de concediu medical, sistemul informațional imperfect, precum și iresponsabilitatea părților implicate nu au

[110] Pct. 93 lit. e) din Regulamentul cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, aprobat prin HG nr. 108 din 03.02.2005.
[111] Pct. 8, 8[1], 11 din Regulamentul privind modul de ținere a Registrului medical, aprobat prin HG nr. 586 din 24.07.2017.

asigurat acordarea/plata în termen a indemnizației, având consecințe directe și negative asupra beneficiarilor indemnizațiilor pentru incapacitatea temporară de muncă, precum și asupra bunei gestionări a BASS.

6.9. Peste 10 mii de indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă, în valoare totală de 9,5 mil. lei, au fost anulate ca urmare a neridicării acestora de către beneficiari, prestațiile fiind transmise prin intermediul oficiilor poștale.

În anul 2024 au fost achitate prin intermediul Î.S. „Poșta Moldovei" 64.528 de indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă în sumă de 220,0 mil. lei. Ca urmare a neridicării indemnizațiilor de la poștă, s-au format datorii față de beneficiari în sumă de 30,0 mil.lei, cu 0,2% mai puțin comparativ cu anul 2023. Concomitent se menționează că au fost suspendate 14.846 de indemnizații în sumă de 16,8 mil. lei ca urmare a neridicării acestora mai mult de 12 luni. Conform cadrului legal, cetățenii pot solicita ridicarea prestației timp de 2 ani.

Subsecvent, auditul menționează că indemnizațiile care nu sunt ridicate mai mult de 3 ani se anulează. Astfel, pe parcursul anului 2024 au fost identificate 10.959 de indemnizații în sumă de 9.477,9 mii lei, care au fost anulate ca urmare a neridicării acestora de către beneficiari.

Deși plata indemnizațiilor se efectuează prin modalitatea de plată selectată de beneficiar şi disponibilă în cadrul serviciului guvernamental de plăti electronice (MPay)[112], o parte din plățile care sunt transmise prin intermediul Î.S. „Poșta Moldovei" sunt neridicate și, în consecință, se anulează. În acest context, auditul concluzionează că principala cauză a neridicării indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă este determinată de necunoașterea beneficiarilor privind transmiterea prestației la oficiul poștal, precum și obligativitatea acestuia de a selecta prestatorul de servicii de plată. Concomitent se menționează că, odată cu stabilirea indemnizației de către CNAS, din anul 2019 angajatorii nu sunt obligați să furnizeze informații privind asocierea cardurilor salariale cu plățile aferente prestațiilor sociale.

6.10. Prezentarea informațiilor eronate de către angajatori în Registrul de stat al evidenței individuale, a afectat stabilirea drepturilor sociale ale persoanelor asigurate prin achitarea tardivă a indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă în sumă de 2.952,8 mii lei.

În conformitate cu Anexa nr. 1 la Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, termenul de prezentare a Dării de seamă IPC 21 este stabilit pentru plătitorii de contribuții la BASS până la data de 25 a lunii următoare lunii de gestiune. În aceste condiții, respectarea termenelor de către angajatori este o condiție obligatorie pentru CNAS în stabilirea corectă și în termen a drepturilor sociale ale persoanelor asigurate.

În anul 2024 CNAS a emis 20.779 decizii de refuz privind acordarea indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă, dintre care 17.239 din motive care sunt nemijlocit determinate de datele furnizate în declarațiile angajatorilor. De asemenea, se constată că în 4.904 cazuri din cele identificate, deși persoanelor le-a fost eliberat certificat medical, acestea au primit refuzuri în stabilire, pe motiv că nu sunt asigurate, ceea ce indică că instituțiile medicale nu dispun de informații veridice privind statutul

[112] Pct.109 din Regulamentul cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, aprobat prin HG nr. 108 din 03.02.2005.

persoanei asigurate. Se menționează că, în urma corectărilor efectuate, dreptul la indemnizație a fost revizuit în 903 cazuri, fiind calculate și achitate 2.952,8 mii lei.

Totodată, auditul menționează că CNAS a emis decizii peste un an (366 - 642 zile) de la data închiderii certificatului de concediu medical, în cazul a 18 certificate de concediu medical, care au fost inițial refuzate pentru stabilirea indemnizațiilor în sumă de 27,6 mii lei, din motiv că în conturile personale ale beneficiarului, conform informațiilor declarate de angajator, persoanele au activat în perioada concediului medical sau informația în extrasul din contul personal de asigurări sociale necesară la stabilirea prestației era incorectă/incompletă.

Prin urmare, se denotă că termenul de stabilire a indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă este condiționat inclusiv de informațiile eronate prezentate de către angajatori.

6.11. Numărul beneficiarilor de indemnizații de maternitate este în diminuare continuă în ultimii 4 ani, iar cheltuielile BASS aferente asigurării dreptului la aceste plăți sunt în creștere, majorarea fiind generată de creșterea fondului de remunerare a muncii, cât și de intrarea în vigoare de la 01.03.2023 a noilor prevederi de calculare a indemnizației în baza salariului unuia dintre soți.

Începând cu 1 martie 2023, în scopul susținerii familiilor cu copii, au fost operate schimbări aferente indemnizației de maternitate, care se calculează din venitul asigurat al unuia dintre soți, ce va determina un cuantum mai mare al indemnizației de maternitate[113]. Totodată, noile prevederi introduse oferă posibilitatea femeii însărcinate să realizeze venit în perioada concediului de maternitate, ca urmare a desfășurării unei activități de muncă, cu păstrarea indemnizației de maternitate.

Analiza în dinamică a numărului de beneficiari de indemnizații de maternitate, mărimea medie a prestației și cheltuielile efective din BASS pentru asigurarea dreptului la indemnizație de maternitate, pe parcursul anilor 2021-2024, sunt redate în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 17

Dinamica numărului de beneficiari de indemnizații de maternitate, a mărimii medii a prestației și a cheltuielilor efective

Anul	2021	2022	2023	2024	Diferența 2022/2021	Diferența 2023/2022	Diferența 2024/2023
Număr de beneficiari	18.949	17.517	16.242	15.147	-1.432	-1.275	-1.095
Cheltuieli efective *(mii lei)*	626.174,40	663.764,20	742.811,30	836.942,00	37.589,80	79.047,10	94.130,70
Mărimea medie a prestației *(lei)*	33.149,70	37.927,90	45.809,10	55.255,90	4.778,20	7.881,20	9.446,80

Sursa*: Întocmit de audit în baza informațiilor din Formularul nr.5 CNAS și Formularul nr.7 CNAS.*

Informațiile din tabel relevă că, deși numărul beneficiarilor de indemnizații de maternitate este în descreștere în ultimii 4 ani, mărimea medie a indemnizației, precum și cheltuielile efective ale acestui

[113] Art. 16 alin. (7) din Legea nr.289 din 22.07.2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale.

tip de prestație este în creștere. Creșterea cu 9.446,8 lei a mărimii medii a indemnizației (21%) și cu 94,1 mil. lei (13%) a cheltuielilor efective din BASS este generată de creșterea fondului de remunerare a muncii, cât și de intrarea în vigoare de la 01.03.2023 a noilor prevederi de calculare a indemnizației din salariul cel mai mare al celor doi soți.

Soldurile pentru indemnizațiile de maternitate la finele anului 2024 constituiau 10.228,7 mii lei, sau cu 3.656,0 mii lei mai puțin decât la finele anului precedent. Potrivit informațiilor prezentate, soldul datoriilor neridicate (datorii curente) s-a format în urma neridicării de către 267 de beneficiari a mijloacelor financiare transferate prin intermediul Î.S. „Poșta Moldovei".

Subsecvent, se menționează că, potrivit cadrului normativ[114], sumele indemnizațiilor stabilite și neprimite de beneficiar în decurs de 12 luni consecutive se suspendă și se reflectă la conturi extrabilanțiere. Astfel, soldul datoriilor la plata prestațiilor sociale neprimite de beneficiar în decurs de 12 luni (DTL) și suspendate constituie 504,0 mii lei, sau cu 235,4 mii lei mai mult față de anul precedent. Acestea reprezintă plăți care au fost transmise prin intermediul Î.S. „Poșta Moldovei" și nu au fost ridicate de beneficiari.

Plata indemnizațiilor se reia în baza cererii și se achită retroactiv pentru o perioadă de 3 ani premergători datei adresării. Datoriile privind plata indemnizațiilor suspendate ce depășesc trei ani calendaristici din luna adresării, dar nu mai devreme de luna suspendării, se anulează. Astfel, pe parcursul anului 2024, în urma neridicării prestației și expirării termenului de prescripție, au fost anulate 14 indemnizații de maternitate, în sumă de 119,7 mii lei.

De exemplu, o situație distinctă se constată atunci când sumele suspendate/anulate se asociază cu plățile calculate inclusiv pentru prelungirea concediului de maternitate. Astfel, s-a constatat în unele cazuri că, deși beneficiarul continuă să ridice alte plăți adresate familiilor cu copii, acesta nu le ridică integral pe toate care le deține (cum ar fi, indemnizația de maternitate).

Cu referire la exactitatea, plenitudinea și raportarea datelor[115], auditul nu a depistat neconformități, acestea fiind raportate în conturi distincte.

6.12. Dreptul la indemnizațiile adresate familiilor cu copii se acordă cu respectarea condițiilor și modului de stabilire a indemnizațiilor, însă cu depășirea, în unele cazuri, a termenului de stabilire (4,8 mil. lei).

Începând cu 1 ianuarie 2024, indemnizațiile pentru familiile cu copii se stabilesc de către CNAS din oficiu, în baza datelor obținute de la Agenția Servicii Publice, fără ca părinții să depună o cerere online sau să se deplaseze la CTAS.

Deși această prevedere, aplicabilă din anul 2024, are scopul simplificării procesului de acordare a prestațiilor sociale, auditul a identificat depășirea, în unele cazuri, a termenului regulamentar[116] de stabilire.

[114] Pct. 9 din HG nr. 108 din 03.02,2005 privind aprobarea Regulamentului cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă.
[115] Listele beneficiarilor de indemnizații de maternitate pentru anul 2024 evaluate de audit. 50 decizii de stabilire verificate.
[116] Pct. 14 și pct. 14[1] din HG nr. 1478 din 15.11.2002 cu privire la indemnizațiile adresate familiilor cu copii.

➢ **Indemnizația unică la nașterea copilului** pentru 267 beneficiari s-a acordat cu depășirea termenului regulamentar de stabilire de 60 zile[117] din data apariției informației, ceea ce a determinat neplata în termen a prestației sociale de până la 162 de zile întârziere, în sumă de 4,3 mil. lei.

➢ **Indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului cu vârsta de până la 2 ani** pentru 315 beneficiari s-a acordat cu depășirea termenului regulamentar de stabilire de 60 zile, ceea ce a determinat întârzierea plății prestației sociale în sumă totală de 375,0 mii lei, de până la 231 de zile.

➢ **Indemnizația lunară pentru creșterea copilului până la vârsta de 3 ani** pentru persoanele asigurate s-a acordat cu depășirea termenului de 60 zile din data disponibilității informației, ceea ce a dus la întârzierea plății indemnizației în sumă de 83,7 mii lei pentru 19 beneficiari, cu o întârziere de până la 113 zile.

Concomitent, auditul a constatat că, în unele cazuri, termenele au fost depășite pe motiv că CNAS solicita informații suplimentare pentru cetățenii cu domiciliul în stânga Nistrului *despre beneficierea/nebeneficierea de indemnizații*[118]. Se menționează că, potrivit cadrului normativ[119], „*Dreptul de a beneficia de indemnizații adresate familiilor cu copii îl au familiile cu copii cu domiciliul sau reședința în Republica Moldova*”, fără a fi dezvăluite condiții/criterii suplimentare pentru diferite categorii de cetățeni, inclusiv aferente domiciliului.

Subsecvent, MMPS[120] a informat CNAS că *„cadrul normativ nu prevede ca stabilirea indemnizațiilor să fie condiționată de solicitarea de informații despre beneficierea/nebeneficierea de indemnizațiile respective, dreptul cetățenilor care își au domiciliul în localitățile din stânga Nistrului și care sunt eligibili pentru acordarea indemnizațiilor vizate se realizează în aceleași condiții ca și pentru ceilalți cetățeni, fără a li se impune condiții suplimentare”.*

Aceste situații denotă nerespectarea cadrului normativ la acordarea indemnizațiilor adresate familiilor cu copii.

- **Deficiențele tehnice apărute în procesul de furnizare de către Agenția Servicii Publice a datelor privind nașterea copilului au determinat acordarea cu depășirea termenului a indemnizației unice la nașterea copilului pentru 77 de beneficiari, în sumă de 841,7 mii lei.**

Potrivit reglementărilor[121], indemnizația unică la nașterea copilului se stabilește cu condiția că datele pentru stabilirea indemnizației sunt disponibile în resursele informaționale de stat și înregistrate în sistemul informațional al CNAS în termen de 12 luni de la data nașterii copilului. Astfel, în 77 de cazuri acordarea indemnizației unice a fost stabilită cu depășirea termenului de 12 luni de la data nașterii copilului. CNAS informează că „*depășirea termenului a fost condiționată de deficiențele tehnice la transmiterea/recepționarea datelor privind nașterea copilului de la ASP. Astfel, acordarea prestației a avut loc după furnizarea datelor de la ASP”*.

[117] Pct. 14 și pct. 14[1] din HG nr. 1478 din 15.11.2002: „*Cererea pentru stabilirea indemnizației/Datele transmise prin intermediul platformei de interoperabilitate se examinează în termen de 30 zile. În cazul în care informația necesară este incorectă/incompletă, termenul se extinde cu 30 zile*”.
[118] Nota informativă a CNAS din 28.02.2025.
[119] Pct. 1 din HG nr. 1478 din 15.11.2002 cu privire la indemnizațiile adresate familiilor cu copii.
[120] Scrisoarea MMPS nr. 14384 din 21.10.2024.
[121] Pct. 7 alin. 1) din HG nr. 1478 din 15.11.2002 cu privire la indemnizațiile adresate familiilor cu copii.

- **Acordarea neconformă a indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 2 ani, în sumă de 22,9 mii lei, cu depășirea termenului de 2 ani de la nașterea copilului pentru 2 beneficiari, precum și acordarea indemnizațiilor cu depășirea termenului de 12 luni de la nașterea copilului, în 35 de cazuri.**

În conformitate cu reglementările în vigoare,[122] indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului se stabilește cu condiția că datele pentru stabilirea indemnizației sunt disponibile în resursele informaționale de stat și înregistrate în sistemul informațional al CNAS în termen de 12 luni de la data nașterii copilului. În cazul în care aceste date sunt înregistrate ulterior termenului de 12 luni, dar nu mai târziu de 2 ani, indemnizația se acordă retroactiv, însă doar pentru o perioadă de maximum 12 luni premergătoare datei înregistrării. Astfel, s-a stabilit acordarea indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului neregulamentar în cazul la 2 beneficiari în sumă de 22,9 mii lei. La acest aspect, CNAS a informat că *„întreprinde măsurile necesare pentru restituirea sumelor în buget*".

Totodată, CNAS menționează că „*determinarea eronată a perioadei de acordare în cazul acordării indemnizațiilor cu depășirea termenului de 12 luni de la naștere a fost condiționată de deficiențele tehnice ce țin de transmiterea/recepționarea informațiilor privind nașterea copilului de la ASP*".

- **Stabilirea „proactivă"/din oficiu a indemnizațiilor adresate familiilor cu copii a determinat majorarea soldurilor datoriilor curente, cu solicitarea suplimentară a transferurilor de la BS, precum și blocarea mijloacelor financiare din cauza neridicării prestației, ceea ce impune intensificarea măsurilor de informare a beneficiarilor.**

Începând cu 1 ianuarie 2024, toate indemnizațiile pentru familiile cu copii se stabilesc de către CNAS automat din oficiu, în baza datelor obținute de la Agenția Servicii Publice, fără necesitatea depunerii cererii. Totodată, plata indemnizațiilor adresate familiilor cu copii se efectuează prin modalitatea de plată selectată de către beneficiar, disponibilă în cadrul serviciului guvernamental de plăți electronice (MPay)[123].

Astfel, deși a fost implementată o modalitate accesibilă de acordare a prestațiilor pentru copii fără adresare, se denotă că mulți beneficiari nu cunosc despre drepturile acordate (în lipsa depunerii cererii de către beneficiar) sau pe motiv că nu se află pe teritoriul țării. Această situație a condus la majorarea soldurilor datoriilor curente față de beneficiari. În urma neridicării mijloacelor financiare transferate prin intermediul Î.S. „Poșta Moldovei", soldurile indemnizațiilor adresate familiilor cu copii la 31.12.2024 s-au majorat de 3,6 ori față de anul precedent. Această majorare determină blocarea mijloacelor financiare, inclusiv a celor solicitate de la BS, informații redate în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 18

Dinamica soldului datoriilor aferente indemnizațiilor adresate familiilor cu copii

mii lei

Indicator de executare BASS	Datorii curente *(Indemnizații neridicate până la 12 luni)*				Datorii pe termen lung *(Indemnizații neridicate 12 luni/suspendate)*			
	Sold la 31.12.2023	Sold la 31.12.2024	Diferența 2024-2023	%	Sold la 31.12.2023	Sold la 31.12.2024	Diferența 2024-2023	%

[122] Pct. 7 subpct. 2) lit. d) din HG nr. 1478 din 15.11.2002 cu privire la indemnizațiile adresate familiilor cu copii.
[123] Cap. V din HG nr. 1478 din 15.11.2002 cu privire la indemnizațiile adresate familiilor cu copii.

Susținerea financiară la nașterea copilului	9.063,70	33.756,90	24.693,20	272%	1.006,1	1.119,70	113,60	11,3%
Susținerea financiară a familiei pentru îngrijirea copilului până la 2 ani	11.114,10	44.199,00	33.084,90	298%	5.313,0	6.077,40	764,40	14,4%
Susținerea financiară a familiei pentru creșterea până la 3 ani a copiilor gemeni	124,6	462,1	337,5	271%	201,4	242,5	41,10	20,4%
Susținerea financiară a familiei ca persoană asigurată pentru îngrijirea copilului până la 3 ani	3.777,00	8.229,30	4.452,30	118%	1.119,6	1.817,40	697,80	62,3%
Total	**24.079,40**	**86.647,30**	**62.567,90**	**260%**	**7.640,1**	**9.257,00**	**1.616,90**	**21,2%**

***Sursa**: Întocmit de audit în baza informațiilor din Raportul privind executarea BASS la partea de cheltuieli a prestațiilor sociale (Formularul nr.7 CNAS); Listele beneficiarilor de indemnizații adresate familiilor cu copii, ale căror indemnizații au fost anulate pe parcursul anului 2024 ca urmare a expirării termenului de prescripție*.

Informațiile reflectate în tabel denotă majorarea cu 62,6 mil. lei a soldului datoriilor curente față de beneficiarii de indemnizații adresate familiilor cu copii.

Deși CNAS a informat[124] că, „*în scopul diminuării soldurilor datoriilor față de beneficiari, au fost întreprinse unele măsuri de informare a beneficiarilor de prestații prin diferite surse, inclusiv organizarea deplasărilor în teritoriu și informarea beneficiarilor despre prestațiile acordate familiilor cu copii și necesitatea ridicării mijloacelor financiare*”[125], auditul denotă că acestea urmează a fi intensificate.

Subsecvent, se menționează că, potrivit cadrului legal[126], sumele indemnizațiilor stabilite și neprimite de beneficiar în decurs de 12 luni consecutive se suspendă și se reflectă la conturi extrabilanțiere. Plata indemnizațiilor se reia în baza cererii și se achită retroactiv pentru o perioadă de 3 ani premergători datei adresării. Astfel, potrivit informațiilor prezentate, se atestă o majorare a soldului datoriilor pe termen lung (indemnizații neridicate 12 luni/suspendate) cu 1.616,90 mii lei, sau 21,2% (informații în tabelul de mai sus).

Auditul relevă că, conform normelor în vigoare, indemnizațiile neridicate timp de 3 ani se anulează. Majorarea semnificativă a datoriilor curente, a datoriilor pe termen lung ca urmare a necunoașterii de către beneficiari a drepturilor cuvenite, precum și introducerea noilor prevederi de stabilire proactivă, mențin riscul anulării acestora peste 3 ani. Se denotă că, pe parcursul anului 2024 au fost anulate prestații adresate familiilor cu copii[127] în sumă de 1.902,8 mii lei aferente a 915 beneficiari (vezi constatarea 5.2).

[124] Nota informativă a CNAS din 21.02.2025.
[125] Campania de informare „Indemnizații fără bariere”; Campania de informare „Indemnizații fără bariere 2.0”; Diseminarea pliantelor informative; Vizite în teren la instituții medicale și APL; Întâlniri directe cu asistenții sociali, primari, medici de familie etc.
[126] Pct. 21 din HG nr. 1478 din 15.11.2002 cu privire la indemnizațiile adresate familiilor cu copii.
[127] Indemnizații pentru îngrijirea copilului 3 ani persoane asigurate – 237,3 mii lei; Indemnizație unică la naștere – 369,4 mii lei; Indemnizație pentru creșterea copilului 2 ani – 1.262,6 mii lei; Indemnizație suport copii gemeni – 33,5 mii lei.

Relevant de menționat faptul că, conform prevederilor actelor normative[128], în cazul în care persoana nu întrunește condițiile de stabilire a indemnizațiilor sau termenul de prezentare a documentelor lipsă ori de corectare/completare a documentelor este depășit, CNAS urmează să emită decizia de refuz în stabilirea indemnizației, iar motivul refuzului i se comunică în scris solicitantului în termen de 10 zile de la data emiterii deciziei de refuz. Auditul a stabilit că informarea beneficiarilor are loc doar în cazul depunerii cererilor de către solicitant la ghișeu, iar în cazul acordării indemnizațiilor din oficiu, aspectul privind informarea beneficiarului în cazul emiterii deciziei de refuz în stabilirea indemnizației nu este prevăzut regulamentar, ceea ce nu asigură transparența deciziilor emise.

6.13. Cheltuielile BASS aferente asigurării dreptului la ajutor de deces nu au relevat devieri în aspectul evaluării, înregistrării și raportării datelor. Totodată, acordarea neregulamentară a ajutorului de deces în unele cazuri (3 cazuri în sumă de 3,3 mii lei) a fost determinată de deficiențele SI care pot crea premise și riscuri ulterioare în acordarea prestației după expirarea termenului de prescripție.

Ajutorul de deces reprezintă o sumă de bani ce se acordă prin sistemul public de asigurări sociale în cazul încetării din viață a asiguratului sau a pensionarului[129]. Cuantumul ajutorului de deces se stabilește anual prin legea BASS, care în anul 2024 a constituit 1.100 lei, ultima majorare a acestuia fiind în anul 2013, de la 1.000 lei la 1.100 lei. Prin urmare, în ultimii 12 ani cuantumul ajutorului a rămas nemodificat, deși majoritatea prestațiilor au înregistrat un trend crescător[130]. Pe parcursul anului au fost utilizate/executate 37.598,4 mii lei pentru plata ajutorului de deces acordate pentru 32.163 de beneficiari.

Termenul de prescripție pentru plata ajutorului de deces este de 12 luni, iar prestația stabilită, dar neîncasată la timp, se plătește retroactiv pe o perioadă de cel mult 3 ani calendaristici de la data înregistrării cererii[131]. Astfel, auditul a stabilit în 3 cazuri (3,3 mii lei) că achitarea ajutoarelor de deces a avut loc după 3 ani. Această situație a fost cauzată de faptul că sistemul informațional percepe dreptul la plată până la 3 ani, inclusiv de la data cererii de restabilire a plății. În acest context, deficiențele SI pot crea premise și riscuri ulterioare în acordarea prestației după expirarea termenului în care beneficiarul poate solicita drepturile.

Cu referire la stabilirea și modul de plată a ajutorului de deces conform reglemetărilor, auditul denotă că, pe parcursul anului 2024, 367 de persoane care au solicitat ajutor de deces nu au ridicat mijloacele bănești în sumă totală de 425,3 mii lei, iar 160 de beneficiari nu au ridicat ajutoarele de deces (176,0 mii lei) timp de 12 luni. Totodată, se denotă că, urmare a expirării termenului de prescripție de 3 ani, prestațiile față de 135 de beneficiari în sumă de 148,5 mii lei au fost anulate în anul 2024. Aceste plăți reprezintă prestațiile îndreptate spre achitare prin Î.S. „Poșta Moldovei”.

6.14. Cadrul legislativ actual privind calculul pensiilor pentru militari și angajații din structurile de forță rămâne ambiguu, ceea ce generează dificultăți în stabilirea corectă și unitară a drepturilor de pensie.

[128] Pct. 15 din HG nr. 1478 din 15.11.2002 cu privire la indemnizațiile adresate familiilor cu copii.
[129] Art.1 al Legii nr. 489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale.
[130] Cu excepția ajutorului de deces acordat veteranilor de război, care constituie 5,0 mii lei.
[131] Pct.20 din Regulamentul privind modul de stabilire și plată a ajutorului de deces.

Începând cu anul 2017, militarii care îndeplinesc serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemului penitenciar, ofițerii de protecție și colaboratorii organelor securității statului și Centrului Național Anticorupție au fost incluși în sistemul public de asigurări sociale[132]. Totodată, până la momentul actual, datele pentru stabilirea pensiei sunt furnizate de instituțiile de forță în baza certificatelor care confirmă solda[133].

Concomitent se denotă că, potrivit cadrului legislativ[134], pensia militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne se calculează din: salariul funcției, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechime în serviciu primit înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente primite în ultimul an de serviciu, cu excepția plăților compensatorii și a indemnizației bănești unice. În același timp, Legea nr. 270/2018 prevede că salariul lunar al personalului din unitățile bugetare este constituit din: salariul de bază, sporul pentru performanță și sporul cu caracter specific. Odată cu intrarea în vigoare a Legii privind sistemul unic de salarizare[135], se denotă lipsa concordanței între sporurile salariale și cele care se iau în calcul la stabilirea pensiei.

Auditul relevă că normele interpretative și ambiguitățile cadrului legislativ-normativ actual generează impedimente semnificative în definirea clară și completă a instrumentelor, mecanismelor, tehnicilor și procedurilor aplicabile în calculul soldei bănești, care reprezintă elementul de bază în determinarea pensiei pentru vechime în muncă acordată militarilor și persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne. Aceste lacune legislative conduc la dificultăți persistente și incertitudini în ceea ce privește stabilirea echitabilă și corectă a pensiei pentru beneficiarii acestui contingent, iar recomandările anterioare formulate în rapoartele Curții de Conturi anual din 2018 privind clarificarea modului de calcul al soldei bănești au rămas neimplementate până în prezent[136].

Se menționează că prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 23 din 27.05.2024 auditul a înaintat recomandarea privind revizuirea și actualizarea cadrului normativ pentru asigurarea unui mecanism unitar de stabilire a pensiei pentru această categorie de persoane. În acest sens, Ministerul Muncii și Protecției Sociale a inițiat elaborarea unui proiect de modificare a Legii nr. 1544/1993 privind asigurarea cu pensii a militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri[137]. Proiectul prevede revizuirea criteriilor de stabilire a pensiei, inclusiv modificarea modului de calcul al vechimii în serviciu, schimbarea bazei de calcul și introducerea posibilității de recalculare a pensiei. Deși proiectul a fost remis spre avizare instituțiilor de resort (CNAS, MF, MAI și MA), avizările au fost mixte. Ministerul Apărării a exprimat nesusținerea proiectului, invocând posibile efecte asupra obiectivelor Armatei Naționale și riscuri de

[132] Art.4 alin. 1[1)] din Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale.
[133] Art.49 alin. (3) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544 din 23.06.1993.
[134] Art. 44 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544 din 23.06.1993.
[135] Legea nr.270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar.
[136] Hotărârile Curții de Conturi nr. 26 din 29.05.2018 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar încheiat 2017”; nr. 39 din 21.05.2019 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar încheiat 2018”; nr. 29 din 15.07.2020 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar încheiat 2019”; nr. 20 din 03.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar încheiat 2020”; nr. 17 din 24.05.2022 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar încheiat 2021”; nr. 18 din 25.05.2023 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar încheiat 2022”; nr. 23 din 27.05.2024 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar încheiat 2023”.
[137] Scrisoarea nr. 03/958 din 25.02.2025.

discriminare privind recalcularea pensiilor. Ministerul Finanțelor a reiterat că proiectul nu poate fi susținut în lipsa identificării resurselor financiare clare și din cauza depășirii limitelor bugetare aprobate. Totodată, Ministerul Afacerilor Interne a formulat propuneri privind includerea anumitor perioade de formare medicală postuniversitară în calculul vechimii.

La data de 25.07.2024 a fost organizată o ședință de lucru cu reprezentanții Ministerului Afacerilor Interne, în cadrul căreia s-a decis că această instituție va analiza posibilitățile de reducere a costurilor aferente implementării proiectului legislativ, pentru a facilita obținerea unui aviz favorabil din partea Ministerului Finanțelor. Ulterior, Ministerul Muncii și Protecției Sociale va prelua procesul de promovare a proiectului. În prezent, oportunitatea promovării acestuia este analizată prin prisma acumulării mijloacelor financiare suplimentare la bugetul de stat.
Prin urmare, în pofida eforturilor inițiate, revizuirea și actualizarea cadrului normativ rămâne un proces nefinalizat, ceea ce perpetuează inechitățile și lipsa de claritate în stabilirea pensiilor pentru militari și angajații structurilor de forță, precum și litigii în instanțele de judecată (vezi constatarea 6.15.).
Concomitent se menționează că, la evaluarea eșantionului de audit, s-a constatat că pensiile au fost stabilite conform, iar contrapunerea sumelor calculate de audit cu cele achitate efectiv prin sistemul informațional „Protecția Socială” și serviciul „MPay” nu a evidențiat abateri.

6.15. În pofida angajamentelor asumate de CNAS privind îmbunătățirea calității procesului decizional și a cadrului normativ în domeniul stabilirii prestațiilor sociale, în anul 2024 s-a menținut un nivel ridicat al litigiilor, ceea ce poate avea un potențial impact financiar asupra BASS.

Numărul litigiilor aflate pe rolul instanțelor de judecată atestă o creștere semnificativă a acestora în anul 2024. Astfel, la 31.12.2024 se înregistrau 2.250 de dosare pendinte în instanțele de fond, comparativ cu 938 la finele anului 2023, ceea ce indică o majorare cu 1.312 dosare, sau 140%. Creșterea se datorează în principal cererilor prealabile formulate de beneficiarii pensiilor pentru limită de vârstă privind neindexarea pensiei cu 30,2%, dintre care 2.032 de cazuri au fost transmise ulterior în instanță. Se constată că 30 de acțiuni au fost soluționate în favoarea beneficiarilor în primă instanță. Totodată, în instanța de apel, în cazul a 8 dosare, hotărârile favorabile din fond au fost anulate, restul cauzelor aflându-se, pe parcursul auditului, în curs de examinare. În aceste condiții, nivelul sporit al proceselor judiciare, generat de interpretările divergente ale normelor privind indexarea pensiilor, pot genera un potențial impact financiar asupra BASS.
Subsecvent, cu referire la nivelul instanțelor de apel, se constată o dublare a cauzelor aflate în examinare (533 de cauze în 2024 față de 218 cauze în anul 2023), iar litigiile aflate în recurs au rămas la un nivel constant în număr de 186. Conform datelor furnizate, în anul 2024 au fost pronunțate 764 de hotărâri irevocabile, dintre care 308 au fost favorabile CNAS (față de 91 în 2023), iar 394 de dosare sunt finisate fără anumite obligații față de CNAS, instituția fiind atrasă ca intervenient accesoriu în litigiu (Anexa nr.17 la prezentul Raport de audit).

Totodată, numărul hotărârilor nefavorabile CNAS a crescut la 62 (+44% față de anul precedent), fiind asociate în special cu aplicarea neuniformă a HG nr. 78/1994 privind recunoașterea vechimii în muncă în condiții speciale (pentru angajații structurilor de forță). Deși, comparativ cu anul 2023, se reflectă

o consolidare a capacității de reprezentare juridică a instituției, numărul în creștere a hotărârilor nefavorabile adoptate pe parcursul anului 2024 indică necesitatea ajustării legislației în scopul aplicării corecte și uniforme.
În consecință, cadrul normativ actual menține un nivel ridicat de incertitudine ce favorizează inițierea litigiilor. Totodată, această incertitudine implică riscuri financiare suplimentare, inclusiv prin posibila majorare a cheltuielilor suportate de CNAS, ceea ce poate determina amplificarea presiunii asupra BASS.
Cu referire la executarea hotărârilor judecătorești, doar unul din cele 21 de dosare executorii aflate în derulare a fost finalizat integral, 20 fiind rămase pentru executare în favoarea CNAS.

Acțiunile CNAS privind recuperarea sumelor încasate necuvenit, prin transmiterea unui număr considerabil de scrisori de informare și decizii de recuperare, nu asigură rambursarea deplină a mijloacelor financiare achitate necuvenit.

Deși în evidența contabilă la finele anului 2024 erau înregistrate creanțe aferente prestațiilor sociale în sumă de 23.928,7 mii lei, CNAS este responsabilă de restituirea a 5.281,06 mii lei, iar 8.532,4 mii lei reprezintă creanțele care se reţin din prestaţia aflată în plată, în baza proceselor-verbale de restituire a plăţilor necuvenite. Totodată, pentru alte creanțe, precum 9.149,8 mii lei – ajutor social; 630,7 mii lei – ajutor pentru perioada rece a anului; 329,9 mii lei – compensaţii la energie, Casa Națională nu deține pârghii de urmărire a acestora, ceea ce subliniază încă odată procesele fragmentate care influențează indicatorii BASS.

Potrivit informațiilor prezentate de CNAS, pe parcursul anului 2024, prin intermediul caselor teritoriale de asigurări sociale au fost transmise 3.918 scrisori către beneficiarii de prestații, însoțite de deciziile de recuperare vizând restituirea sumelor încasate necuvenit, în valoare totală de 5.281,06 mii lei, de a căror restituirea este responsabilă CNAS. Totodată, în anul 2024 CNAS a înaintat în instanțele de judecată 130 de cereri, în sumă cumulată de 2.951,72 mii lei. Această sumă reprezintă cca 55,89 % din totalul celor ce pot fi urmărite. De asemenea, suma acționată în instanță constituie circa 44,17% din valoarea creanțelor nou-înregistrate în cursul anului 2024 (6.682,3 mii lei). Prin urmare, deși CNAS a întreprins acțiuni administrative pentru recuperarea sumelor încasate necuvenit, prin transmiterea unui număr considerabil de scrisori de informare și decizii de recuperare, gradul de valorificare juridică a creanțelor nu este acoperit în totalitate.

6.16. Incertitudinile actelor normative, precum și necunoașterea de către beneficiari a condițiilor și criteriilor la stabilirea prestațiilor, în special la pensii, determină neclarități și înaintarea multiplelor petiții din partea beneficiarilor.

În cadrul prezentei misiuni de audit au fost examinate patru petiții depuse la CCRM de beneficiarii sistemului public de pensii, ce se referă la corectitudinea stabilirii și recalculării pensiilor pentru limită de vârstă, în baza documentelor anexate la dosarele de pensionare și a completărilor ulterioare ale conturilor individuale de asigurări sociale.
S-a constatat că, CNAS a aplicat formula de calcul potrivit cadrului normativ în vigoare la data stabilirii drepturilor, utilizând indicatorii și coeficienții prevăzuți expres de lege, iar cuantumul

pensiilor a fost majorat ulterior prin aplicarea coeficienților de indexare și valorizare corespunzători fiecărei perioade.

La acest aspect se relevă că beneficiarii de pensii pentru limită de vârstă au contestat aplicarea formulei de calcul pentru partea de pensie aferentă perioadei de activitate de până la 01.01.1999, considerând că CNAS incorect a aplicat indicatorii 110 și 125 ce reprezintă suma fixă minim garantată de stat[138] în loc să utilizeze indicatori actualizați[139], și anume cuantumul pensiei minime pentru limita de vârstă care se stabilește anual de către Guvern. Auditul a constatat că aceste interpretări au fost eronate de către beneficiari. Conform prevederilor Legii nr. 156/1998 și ale Hotărârii Guvernului nr. 328/2008, pentru perioada anterioară anului 1999 pensia se calculează utilizând coeficientul individual al salariului raportat la salariul minim garantat de stat, stabilit prin sume fixe, proporțional reduse în funcție de stagiul incomplet. Astfel, CNAS a aplicat corect formula prevăzută de cadrul normativ, iar instanțele de judecată sesizate au confirmat legalitatea acesteia, respingând cererile de recalculare întemeiate pe utilizarea unor indicatori neprevăzuți de lege[140]. Auditul constată că, deși formula de calcul este complexă și susceptibilă de interpretări greșite de către beneficiari, CNAS a respectat cadrul legal în privința coeficienților ficși.

Totodată, în unele cazuri s-a constatat că anumite perioade de activitate nu au fost incluse în stagiul de cotizare din cauza lipsei informațiilor în contul individual al asiguratului, generate de raportări incomplete din partea angajatorilor sau de erori de migrare a datelor în perioada de tranziție la sistemul electronic de evidență (1999–2009). În aceste cazuri, recalcularea pensiei a fost posibilă doar după clarificarea ulterioară a datelor și, în unele situații, la inițiativa beneficiarului.

De exemplu, în cazul unui beneficiar, la completarea contului individual în anul 2019 cu perioada 2008–2009, CTAS Buiucani a recalculat pensia, însă noul cuantum rezultat (2.684,29 lei) a fost inferior celui deja aflat în plată (3.964,81 lei), motiv pentru care reexaminarea a fost refuzată conform prevederilor legale ce interzic diminuarea pensiei.

Un alt caz este cel al beneficiarei căreia, după stabilirea pensiei în 2015 conform formulei vechi, i-au fost introduse în sistem în anul 2021 contribuțiile aferente perioadei 1999–2004. Cu toate acestea, deși CTAS Botanica a aplicat eronat formula de după 01.04.2017 (introdusă odată cu reforma pensiilor), aceasta a condus la un cuantum mai mic. Ulterior, controalele suplimentare efectuate în aparatul central al CNAS au determinat emiterea unei noi decizii de reexaminare de la data stabilirii inițiale, aplicând formula corectă și toate indexările ulterioare. Astfel, pensia recalculată a fost majorată cu aproximativ 322 lei lunar.

VII. RECOMANDĂRI

Recomandare Ministerului Justiției:

1. Să instituie registrul electronic de evidență a liber-profesioniștilor ce practică activitate în sectorul justiției și să asigure transmiterea operativă a informațiilor necesare către CNAS, în

[138] Regulamentul privind modul de calculare a pensiilor de asigurări sociale de stat, aprobat prin HG nr. 328 din 19.03.2008 (în vigoare până la 01.04.2017), indicatorii 110 și 125 reprezintă suma fixă minimă garantată de stat pentru pensia la limită de vârstă, în cazul unui stagiu complet de cotizare. În situația unui stagiu de cotizare incomplet, această sumă se stabilește proporțional cu perioada de contribuție confirmată.
[139] Art. 12 al Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, în vigoare de la 01.01.1999 până la 01.04.2017.
[140] Decizia CSJ din 23.09.2021 (dosarul nr. 3r-554/21), Decizia CSJ din 15.02.2023 (dosarul nr. 3r-4/23).

scopul înregistrării în termen a acestora în calitate de plătitori la BASS (*Observația 6.5 – Secțiunea a VI-a, reiterată*);

Recomandare Ministerului Finanțelor și Casei Naționale de Asigurări Sociale

2. Să coreleze prevederile Instrucțiunii privind evidența contabilă a Casei Naționale de Asigurări Sociale aferente creanțelor și datoriilor cu termen de prescripție expirat la prevederile Codului civil, în scopul asigurării transparenței informațiilor și întreprinderii măsurilor de neadmitere a acestora; (*Observația 5.2 – Secțiunea a V-a*);

Recomandare Ministerului Muncii și Protecției Sociale:

3. Să revizuiască și să actualizeze cadrul normativ pentru asigurarea stabilirii uniforme a pensiei pentru vechime în muncă foștilor angajați ai instituțiilor de forță (*Observația 6.14 – Secțiunea a VI-a, reiterată*);
4. Să elaboreze reglementări exhaustive de stopare/sistare a plății pensiei unor angajați din aviația civilă, în cazul reangajării lor în funcții ale căror condiții de muncă se încadrează în condiții speciale *(reiterată);*
5. Să asigure elaborarea reglementărilor și/sau indicațiilor metodice privind indicarea exhaustivă și/sau confirmarea perioadelor necontributive ale stagiului de cotizare, prin nominalizarea distinctă a acestora (cum ar fi: stagiul de cotizare asimilat serviciului militar prin contract, îndeplinit în cadrul unor agenți economici, a activității în calitate de membru de colhoz etc.), în scopul asigurării unor abordări univoce și excluderii potențialelor litigii *(reiterată);*
6. Să efectueze controale suplimentare la stabilirea dreptului la ajutor social și compensație la energie în aspectul determinării persoanelor decedate și a persoanelor care urmează să restituie plățile achitate necuvenit, cu instituirea măsurilor de recuperare a acestora (*Observația 5.5-5.7 – Secțiunea a V-a)*;
7. Să elaboreze un studiu privind impactul reformei sistemului de pensii, inclusiv impactul valorizării asupra pensiilor existente și asupra BASS (*Observația 5.3 – Secțiunea a V-a)*;

Recomandare Ministerului Muncii și Protecției Sociale în coordonare cu Ministerul Finanțelor:

8. Să elaboreze un studiu interinstituțional care să analizeze scenarii de diferențiere a cotelor de asigurări sociale, cu estimarea impactului asupra contribuabililor, a veniturilor BASS și a echității sistemului de asigurări sociale (*reiterată/redactată)*;
9. Să identifice soluții, inclusiv prin revizuirea cadrului normativ, pentru a asigura corectitudinea informațiilor privind contribuțiile individuale de asigurări sociale prezentate de angajatori Casei Naționale de Asigurări Sociale începând cu anul 1999 (*Observația 5.3 – Secțiunea a V-a)*;

Recomandare Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării de comun cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Ministerul Finanțelor:

10. Să ajusteze modalitatea de raportare în darea de seamă IPC a valorii și cotei contribuțiilor de asigurări sociale în raport cu venitul asigurat al angajaților din parcul TI, în conformitate cu specificul aplicării impozitului unic privind cota contribuțiilor de asigurări sociale de stat

aplicată (24% sau 29%) și asigurării integrității Registrului evidenței individuale *(Observația 6.6 – Secțiunea a VI-a, reiterată);*

Recomandare Ministerului Sănătății de comun cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Compania Națională de Asigurări în Medicină:

11. Să reexamineze cadrul normativ prin atribuirea responsabilităților distincte privind administrarea Portalului certificatelor de concediu medical, în scopul funcționării eficiente și dezvoltării/mentenanței Portalului, precum și să indice expres în cadrul normativ instituțiile responsabile de instituirea controalelor la eliberarea certificatelor de concediu medical, inclusiv verificarea deplasării peste hotarele țării a persoanelor pe perioada acordării concediului medical și termenelor de introducere a datelor *(Observația 6.7-6.8, 6.10 – Secțiunea a VI-a, reiterată);*

Recomandare Serviciului Fiscal de Stat de comun cu Inspectoratul de Stat al Muncii:

12. Să identifice sursele financiare care contribuie la plata salariilor „în plic" și să propună soluții pentru combaterea acestui fenomen, în scopul creșterii veniturilor proprii ale BASS (*Observația 4.3 – Secțiunea a IV-a reiterată*);

Recomandare Casei Naționale de Asigurări Sociale:

13. Să identifice beneficiarii de pensii care au activat la agentul economic verificat și să revizuiască declarațiile REV 5, solicitând corectarea acestora de către angajator în ceea ce privește cotele procentuale și contribuțiile de asigurări sociale (*Observația 5.3 – Secțiunea a V-a)*;
14. Să asigure revizuirea dosarelor de pensii, inclusiv a celor în care s-au identificat erori sau neconcordanțe între datele declarate de angajator, informațiile din sistemul informațional și contribuțiile efectiv achitate, cu recalcularea pensiilor corespunzătoare (*Observația 5.3 – Secțiunea a V-a)*;
15. Să elaboreze reglementări interne privind analiza informațiilor din extrasul din contul personal de asigurări sociale, în scopul aplicării uniforme și unitare a legislației, cu indicarea exhaustivă a cazurilor de prelucrare a datelor la stabilirea prestațiilor (*Observația 5.3 – Secțiunea a V-a)*;
16. Să asigure prelucrarea Rapoartelor privind Lista persoanelor asigurate cărora le-a fost modificată istoria asigurării după stabilirea pensiei, cu recalcularea drepturilor cuvenite, după caz (*Observația 5.3 – Secțiunea a V-a)*;
17. Să instituie măsuri de recuperare a mijloacelor financiare achitate persoanelor ce se aflau peste hotarele țării în timpul concediului medical, identificate de audit (*Observația 6.7 – Secțiunea a VI-a)*;
18. Să asigure achitarea ajutorului de deces în termenul prevăzut de legislație (*Observația 6.13 – Secțiunea a VI-a)*;
19. Să ajusteze planul de comunicare/mediatizare privind plățile sociale neridicate de beneficiari și modalitățile de primire/reluare a prestațiilor (*Observația 5.8 – Secțiunea a V-a; Observația 6.9, 6.11, 6.12 – Secțiunea a VI-a).*

VIII. RESPONSABILITĂȚILE CELOR ÎNSĂRCINAȚI CU GUVERNANȚA PENTRU RAPOARTELE GUVERNULUI

Responsabilitatea Guvernului în domeniul finanțelor publice este de a exercita conducerea generală a activității executive în domeniul gestionării finanțelor publice, în conformitate cu principiile şi regulile stabilite[141].

Responsabilitatea Ministerului Muncii şi Protecției Sociale constă în monitorizarea şi analiza executării bugetului asigurărilor sociale de stat[142].

Responsabilitatea Ministerului Finanțelor ține de[143]:

- elaborarea și aprobarea, în baza Legii contabilității şi în conformitate cu Planul de conturi contabile, a metodologiei privind evidența contabilă în sistemul bugetar, inclusiv privind contabilitatea executării BASS;
- elaborarea şi aprobarea metodologiei privind implementarea cadrului normativ-legal în domeniul finanțelor publice, inclusiv privind evidența contabilă și raportarea bugetelor componente ale bugetului public național, precum și acordarea asistenței metodologice în procesul bugetar.

Responsabilitatea Serviciului Fiscal de Stat constă în asigurarea administrării fiscale prin crearea de condiții contribuabililor pentru conformare la respectarea legislației și monitorizarea procesului de conformare, aplicarea uniformă a politicii şi reglementărilor în domeniul fiscal; efectuarea controlului asupra calculării corecte și a virării în termen a contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat şi aplicarea sancțiunilor pentru încălcarea prevederilor legale referitoare la calcularea acestora.

Responsabilitatea Casei Naționale de Asigurări Sociale constă în pregătirea și prezentarea fidelă către Guvern, Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Ministerul Finanțelor a rapoartelor privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în conformitate cu cadrul de raportare aplicabil şi asigurarea publicării acestora[144]. Totodată, conducătorul Casei Naționale este responsabil de implementarea unui sistem de control intern care asigură întocmirea rapoartelor ce nu conțin denaturări semnificative, cauzate de fraude sau de erori.

Directoarea generală a Casei Naționale de Asigurări Sociale este responsabilă de pregătirea şi prezentarea fidelă a Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2024, în conformitate cu cadrul de raportare aplicabil[145]. De asemenea, responsabilitatea managementului este de a organiza și a implementa sistemul de control intern[146], în scopul de a asigura desfășurarea și organizarea eficientă a activității entității, inclusiv respectarea strictă a integrității activelor, prevenirea și descoperirea cauzelor de fraudă și eroare, exactitatea și plenitudinea datelor raportate, precum și pregătirea oportună a informațiilor financiare credibile. Totodată, la întocmirea situațiilor financiare, conducerea este responsabilă de evaluarea capacității autorității de a-și continua activitatea în baza principiului continuității activității.

[141] Art.19 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014.
[142] Art.22 din Legea nr.229 din 23.09.2010 privind controlul financiar public intern.
[143] Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014; Legea contabilității nr.113 din 27.04.2007.
[144] Art.22 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014.
[145] Legea contabilității nr.113 din 27.04.2007; Ordinul ministrului finanțelor nr.118 din 06.08.2013 privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate; Ordinul ministrului finanțelor nr.38 din 17.02.2017.
[146] Art. 13 alin.(2) lit. e) din Legea contabilității nr.113 din 27.04.2007.

IX. RESPONSABILITĂȚILE AUDITORULUI ÎNTR-UN AUDIT AL RAPOARTELOR GUVERNULUI

Responsabilitatea noastră este de a planifica și a realiza misiunea de audit, cu obținerea probelor suficiente și adecvate în vederea susținerii bazei pentru opinia de audit. Obiectivele noastre sunt: obținerea unei asigurări rezonabile că rapoartele financiare nu sunt afectate de denaturări semnificative, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Asigurarea rezonabilă este un nivel ridicat de asigurare, dar nu este o garanție că un audit efectuat în conformitate cu Standardele Internaționale va detecta întotdeauna o denaturare semnificativă atunci când ea există. Denaturările pot fi ca urmare a fraudelor sau erorilor. Totodată, denaturările pot fi considerate semnificative dacă, în mod individual sau în ansamblu, pot influența deciziile economice ale utilizatorilor acestor rapoarte financiare.

O descriere suplimentară a responsabilităților auditorului într-un audit al rapoartelor financiare este plasată pe site-ul Curții de Conturi, la adresa: https://www.ccrm.md/ro/responsabilitati-in-auditul-financiar-3596.html

Această descriere face parte din Raportul nostru de audit.

Semnătura auditorului

Partenera misiunii de audit:

Șefa Direcției generale de audit III: BASS, FAOAM și APC, Sofia Ciuvalschi

Echipa de audit:

Șefa echipei de audit,
Șefă adjunctă a Direcției audit al performanței și audit TI, Irina Rogaciov

Auditoare publică principală, Viorica Rațoi
Auditoare publică principală, Diana Odobescu
Auditoare publică principală, Elena Cebotari

Anexa nr. 1

Evoluția executării bugetului asigurărilor sociale de stat în perioada 2020-2024

Indicatorii	Unitatea de măsură	Executat				
		2020	2021	2022	2023	2024
Venituri, total	*mii lei*	**24.285.552,9**	**27.246.848,9**	**33.796.071,0**	**38.604.434,4**	**42.846.194,1**
Devieri +/- față de anul precedent	*mii lei*	*2.537.204,3*	*2.961.296,0*	*6.549.222,1*	*4.808.363,4*	*4.241.759,7*
	%	*111,7*	*112,2*	*124,0*	*114,2*	*111,0*
Ponderea în BPN	%	*38,8*	*35,2*	*36,9*	*37,7*	*38,8*
Ponderea în PIB	%	*12,2*	*11,3*	*12,3*	*12,7*	*13,2*
Cheltuieli, Total	*mii lei*	**24.244.353,6**	**27.186.835,3**	**33.745.261,1**	**38.524.679,6**	**42.722.648,3**
Devieri +/- față de anul precedent	*mii lei*	*2.642.034,8*	*2.942.481,7*	*6.558.425,8*	*4.779.418,5*	*4.197.968,7*
	%	*112,2*	*112,1*	*124,1*	*114,2*	*110,9*
Ponderea în BPN	%	*33,1*	*33,1*	*33,6*	*32,7*	*34,7*
Ponderea în PIB	%	*12,1*	*11,2*	*12,3*	*12,7*	*13,2*
Deficit (-) / Excedent (+)	*mii lei*	***41.199,3***	***60.013,6***	***50.809,9***	***79.754,8***	***123.545,8***
Devieri +/- față de anul precedent	*mii lei*	*-104.830,5*	*18.814,3*	*-9.203,7*	*28.944,9*	*43.791,0*
	%	*28,2*	*145,7*	*84,7*	*157,0*	*154,9*

Sursa: *Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anii 2020-2024; www.statistica.md*

Anexa nr. 2

Analiza modificărilor operate la Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2024

(mii lei)

ț	Aprobat	Modificări operate		Devieri (+/-)
	Legea nr.419 din 22.12.2023	*Legea nr.190 din 18.07.2024*	*Legea nr.281 din 05.12.2024*	**Ultima modificare/ aprobat**
1	*2*	*3*	*4*	*5=4-2*
I. Venituri, total	**42.804.455,3**	**43.024.573,1**	**43.044.253,0**	**239.797,7**
inclusiv transferuri de la bugetul de stat	*18.487.197,8*	*18.256.525,6*	*17.563.345,3*	**-923.852,5**
II. Cheltuieli, total	**42.804.455,3**	**43.024.573,1**	**43.044.253,0**	**239.797,7**
inclusiv cheltuieli de personal	*216.699,4*	*231.578,4*	*243.596,6*	**26.897,2**
Protecția socială	**42.804.455,3**	**43.024.573,1**	**43.044.253,0**	**239.797,7**
Administrarea sistemului public de asigurări sociale	307.067,5	319.392,6	328.410,8	**21.343,3**

Protecția în caz de incapacitate temporară de muncă	1.087.627,7	987.627,7	1.086.898,7	**-729,0**
Protecția persoanelor în etate	28.820.794,5	28.717.603,3	28.545.365,6	**-275.428,9**
Protecția în legătură cu pierderea întreținătorului	648.600,7	648.600,7	674.935,3	**26.334,6**
Protecția familiei și copilului	4.384.749,9	4.612.970,0	4.568.842,6	**184.092,7**
Protecția șomerilor	67.600,3	86.636,5	83.542,2	**15.941,9**
Protecția socială a persoanelor cu dizabilități	5.015.293,4	4.993.574,4	5.008.284,1	**-7.009,3**
Susținerea suplimentară a unor categorii de populație	150.162,0	150.162,0	139.812,1	**-10.349,9**
Protecția socială în cazuri excepționale	1.502.529,8	1.687.976,4	1.789.019,3	**286.489,5**
Protecția socială a unor categorii de cetățeni	820.029,5	820.029,5	819.142,3	**-887,2**
III. Sold bugetar	**0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
IV. Surse de finanțare, total	**0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Active financiare	**0**	**-79.951,5**	**-79.951,5**	**-79.951,5**
Datorii	**0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Modificarea soldului de mijloace bănești	**0**	**79.951,5**	**79.951,5**	**79.951,5**
Sold de mijloace bănești la începutul perioadei	**0**	**79.951,5**	**79.951,5**	**79.951,5**
Sold de mijloace bănești la sfârșitul perioadei	**0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

Sursă: *Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2024*

Anexa nr. 3

Informații privind soldul mijloacelor bănești

(mii lei)

Denumirea	**ECO**	**Plan**		**Executat anul curent**	**Executat față de precizat**	**Executat anul precedent**	**Executat anul curent față de anul precedent**
		Aprobat pe an	**Precizat pe an**		**devieri (+/-)**		**devieri (+/-)**
SOLD DE MIJLOACE BĂNEŞTI LA ÎNCEPUTUL PERIOADEI	91	0	79.951,5	79.951,5	0,0	51.183,9	28.767,6
SOLD DE MIJLOACE BĂNEŞTI LA SFÂRŞITUL PERIOADEI	93	0	0	123.799,4	123.799,4	79.951,5	43.847,9

Sursă: *Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2024 (Formularul nr.4 CNAS).*

Anexa nr. 4

Dinamica cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat în anii 2020-2024

(mil. lei)

Indicatori	Anul					Devieri, 2024-2023		Devieri, 2024-2022		Devieri, 2024-2021		Devieri, 2024-2020	
	2020	2021	2022	2023	2024	(+/-)	%	(+/-)	%	(+/-)	%	(+/-)	%
1	2	3	4	5	6	7=6-5	8=6/5*100	9=6-4	10=6/4*100	11=6-3	12=6/3*100	13=6-2	14=6/2*100
Cheltuieli precizate	24549,9	27606,4	34180,7	38849,5	43025,8	4176,3	110,7	8845,1	125,9	15419,4	155,9	18475,9	175,3
Cheltuieli executate, inclusiv:	24230,7	27172,1	33728,2	38508,1	42705,9	4197,8	110,9	8977,7	126,6	15533,8	157,2	18475,2	176,2
Prestaţii sociale	23837,8	26756,3	33294,2	38000,2	42136,6	4136,4	110,9	8842,4	126,6	15380,3	157,5	18298,8	176,8
Bunuri şi servicii	230,3	235,4	243,3	290,2	314,8	24,6	108,5	71,5	129,4	79,4	133,7	84,5	136,7
Cheltuieli de personal	158,0	175,4	185,7	209,3	239,8	30,5	114,6	54,1	129,1	64,4	136,7	81,8	151,8
Alte cheltuieli	4,6	4,9	4,9	8,2	14,7	6,5	179,3	9,8	300,0	9,8	300,0	10,1	319,6

Sursa: *Informații generalizate de echipa de audit din Rapoartele privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anii 2020-2024.*

Anexa nr. 5

Analiza cuantumului prestațiilor sociale ale salariaților din domeniul TI

Nr.	Nume, prenume	Tipul prestației	Data stabilirii	Venit mediu lunar asigurat*	Cuantumul prestației, *(lei)*	Venit mediu lunar** *(lei)*	Cuantumul prestației posibile
1	Beneficiar 1	Indemnizație de maternitate	23.05.2024	8.409,3	34.478,3	44.318,0	181.703,0
2	Beneficiar 2	Indemnizație de maternitate	28.05.2024	8.409,3	34.532,5	44.318,0	181.608,0
3	Beneficiar 3	Indemnizație de maternitate	29.05.2024	8.409,3	34.550,6	44.318,0	180.132,1
4	Beneficiar 4	Indemnizație lunară pentru creșterea copilului până la 3 ani	18.09.2024	8.636,0	2.590,8	44.318,0	13.295,4
5	Beneficiar 5	Indemnizație lunară pentru creșterea copilului până la 3 ani	11.11.2024	8.636,0	5.181,6	44.318,0	26.590,8
6	Beneficiar 6	Indemnizație lunară pentru creșterea copilului până la 3 ani	28.09.2024	8.636,0	2.590,8	44.318,0	13.295,4
7	Beneficiar 7	Indemnizație paternală	08.10.2024	9.316,0	4.507,7	44.318,0	21.444,3
8	Beneficiar 8	Indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă	26.04.2024	8.296,0	165,9	44.318,0	886,3
9	Beneficiar 9	Indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă	27.11.2024	9.089,3	848,3	44.318,0	4.136,4
10	Beneficiar 10	Indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă	19.11.2024	8.976,0	1.615,7	44.318,0	7.977,2

Sursa*: Întocmit de audit în baza informațiilor din SI „Protecția Socială”.*

** Venitul lunar asigurat - 68% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul respectiv, potrivit art. 15 din Legea nr. 77/2016 cu privire la parcurile pentru tehnologia informației*

*** Salariul mediu lunar per angajat potrivit Raportului privind activitatea rezidenților MITP pentru semestrul I, 2024, mitp.md*

Anexa nr. 6

Analiza contribuțiilor de asigurări sociale de stat calculate/achitate în perioada 2022 - 2024

Cod ECO	Denumirea	Plăți calculate în perioada			Plăți achitate în perioada			Diferența achitat-calculat (2024)	Restanța la situația din 31.12.2022	Restanța la situația din 31.12.2023	Restanța la situația din 31.12.2024	Restanța 2023-2022	Restanța 2024-2023
		01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2023 - 31.12.2023	01.01.2024 - 31.12.2024	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2023- 31.12.2023	01.01.2024- 31.12.2024						
121100	Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori	18.259.807,7	21.310.202,8	24.682.538,0	18.336.778,8	21.274.957,0	24.587.723,1	-94.814,9	-202.883,4	-270.887,1	-342.891,5	-68.003,7	-72.004,4
121310	Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice ce își desfășoară activitate pe cont propriu	127.876,0	154.135,9	198.191,1	128.703,2	150.100,0	194.332,3	-3.858,8	-8.052,4	-14.434,0	-19.095,6	-6.381,6	-4.661,6
121340	Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice, proprietarii de terenuri agricole	9,3	68,1	32,0	86,4	-140,9	91,3	59,3	-4,6	-1,7	-1,2	2,8	0,6
121410	Majorarea de întârziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuțiilor de asigurări sociale	76.338,2	95.333,9	143.164,4	61.027,8	53.057,2	48.622,4	-94.542,0	-124.081,6	-147.213,9	-213.261,0	-23.132,2	-66.047,1
142237	Mijloacele încasate la bugetul asigurărilor sociale de stat conform documentelor executorii privind răspunderea subsidiară	0,0	0,0	0,0	54,6	17,3	25,8	25,8	-11.171,2	-12.151,2	-13.806,7	-979,9	-1.655,6
142238	Recuperarea de la angajator a sumelor plătite necuvenit sub formă de prestații de asigurări	0,0	288,7	206,4	0,0	115,0	319,3	112,9	0,0	-174,9	-110,1	-174,9	64,8
143150	Amenzi și sancțiuni contravenționale încasate în BASS	0,0	0,0	0,0	40,3	7,1	8,4	8,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
143430	Amenzi aferente plăților la BASS	1.627,7	2.890,2	15.278,1	887,3	1.387,0	801,1	-14.477,0	-7.664,9	-3.506,5	-13.649,6	4.158,4	-10.143,1
145161	Impozit unic perceput de la rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației	421.365,0	554.869,9	686.011,7	420.811,4	555.258,5	685.005,8	-1.005,8	-2.589,1	-2.646,0	-4.659,7	-56,9	-2.013,7
TOTAL		**18.887.024,0**	**22.117.789,5**	**25.725.421,7**	**18.948.389,7**	**22.034.758,2**	**25.516.929,5**	**-208.492,2**	**-356.447,3**	**-451.015,2**	**-607.475,4**	**-94.567,9**	**-156.460,2**

Sursă: *Întocmit de audit în baza informației prezentate de SFS.*

Anexa nr. 7

Analiza veniturilor pe tipuri de indicatori în anul 2024

(mii lei)

Denumirea	ECO	Plan		Executat	Efective	Total	
		Aprobat pe an	Precizat pe an			Creanțe	Datorii
1	2	3	4	5	6	7	8
I. VENITURI	**1**	**42804455,3**	**43044253,0**	**42846194,1**	**43339954,9**	**3046865,1**	**180748,6**
CONTRIBUŢII ŞI PRIME DE ASIGURĂRI OBLIGATORII	**12**	**23714348,5**	**24817797,7**	**24879232,5**	**25333976,4**	**2899462,1**	**148811,9**
CONTRIBUŢII DE ASIGURĂRI SOCIALE DE STAT OBLIGATORII	**121**	**23714348,5**	**24817797,7**	**24879232,5**	**25333976,4**	**2899462,1**	**148811,9**
Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori	121100	23484384,8	24533704,4	24586918,5	24928479,9	2375902,2	102168,2
Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice ce își desfășoară activitate pe cont propriu	121310	189778,5	192569,1	194332,3	195899,9	39442,9	22727,7
Contribuţii de asigurări sociale de stat individuale virate de persoanele fizice care au încheiat contract individual	121320	6379,3	6379,3	6953,5	6657,8	330,7	2696,6
Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de titularii de patentă de întreprinzător	121330	33804,9	41144,9	42314,5	58692,5	29613,6	16871,2
Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice, proprietarii de terenuri agricole	121340	0,0	0,0	91,3	29,1	2,8	768,6
Majorarea de întârziere (penalitatea)calculată pentru neachitarea în termen a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii	121410	0,0	44000,0	48622,4	144217,2	454169,9	3579,6
ALTE VENITURI	**14**	**602910,0**	**663110,0**	**694821,5**	**733838,4**	**147403,0**	**31936,7**
VENITURI DIN PROPRIETATE	**141**	**6000,0**	**6000,0**	**7208,2**	**7208,2**	**0,0**	**0,0**
Dobânzi încasate la soldurile mijloacelor bănești la conturile bancare ale bugetului asigurărilor sociale de stat	141115	6000,0	6000,0	7208,2	7208,2	0,0	0,0
VENITURI DIN VÎNZAREA MĂRFURILOR ŞI SERVICIILOR	**142**	0,0	**310,0**	**345,1**	**1680,5**	**14050,2**	**60,2**
Mijloace încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat conform documentelor executorii privind răspunderea subsidiară	142237	0,0	31,6	25,8	1459,4	13920,8	4,9
Recuperarea de la angajator a sumelor plătite necuvenit sub formă de prestații de asigurări sociale	142238	0,0	278,4	319,3	221,1	129,4	55,3
AMENZI ŞI SANCŢIUNI	**143**	**1510,0**	**800,0**	**809,5**	**15474,2**	**43517,0**	**645,7**
Amenzi și sancțiuni contravenționale încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat	143150	10,0	5,0	8,4	0,0	0,0	0,0
Amenzi aferente plăților la bugetul asigurărilor sociale de stat	143430	1500,0	795,0	801,1	15474,2	43517,0	645,7
ALTE VENITURI ŞI VENITURI NEIDENTIFICATE	**145**	**595400,0**	**656000,0**	**686458,7**	**709475,5**	**89835,8**	**31230,8**
Alte venituri încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat	145120	900,0	1000,0	1453,2	1221,9	14,2	
Impozit unic perceput de la rezidenții parcurilor pentru tehnologii informaționale	145161	594500,0	655000,0	685005,5	708253,6	89821,6	31230,8
Venituri neidentificate ale bugetului asigurărilor sociale de stat	145220						
TRANSFERURI PRIMITE ÎN CADRUL BUGETULUI PUBLIC NAȚIONAL	**19**	**18487198,8**	**17563345,3**	**17272140,1**	**17272140,1**	**0,0**	**0,0**
Transferuri primite în cadrul bugetului consolidat central	**192**	**18487198,8**	**17563345,3**	**17272140,1**	**17272140,1**	**0,0**	**0,0**
Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat si bugetul asigurărilor sociale de stat	192110	11908337,0	12665507,5	12521302,3	12521302,3		
Transferuri curente primite cu destinație generală între bugetul de stat si bugetul asigurărilor sociale de stat	192130	6578860,8	4897837,8	4750837,8	4750837,8		

Sursă: *Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2024 (Formularul nr.4.2 CNAS).*

Anexa nr. 8

Executarea veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat în anii 2023-2024

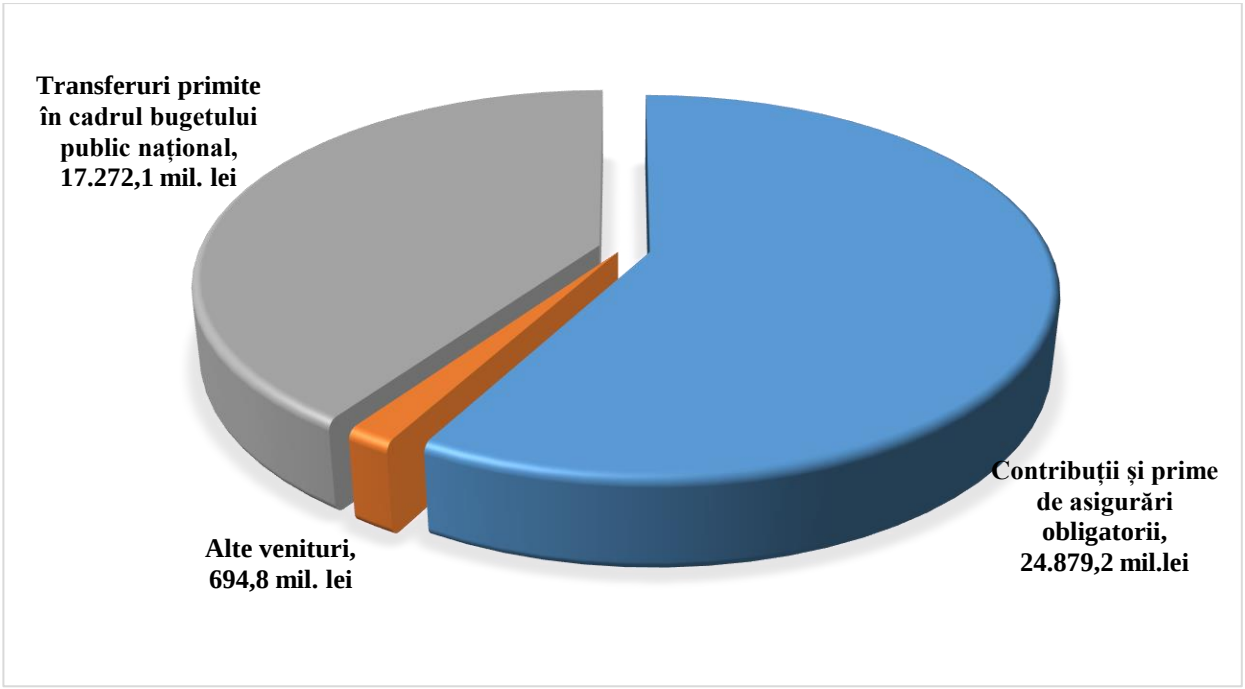
(mii. lei)

Indicatorii	Anul 2023	Anul 2024			Ponderea executat în sumă totală	Executat 2024, față de:			
	Executat	Aprobat	Precizat	Executat		Executat 2023		Precizat 2024	
					%	(+/-)	%	(+/-)	%
A	*1*	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*
Venituri, total	**38604434,4**	**42804455,3**	**43044253,0**	**42846194,1**	**100,0**	**4241759,7**	**111,0**	**-198058,9**	**99,5**
1. Resurse proprii BASS	**22092837,4**	**24317257,5**	**25480907,7**	**25574054,0**	**59,7**	**3481216,6**	**115,8**	**93146,3**	**100,4**
1.1. Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, inclusiv:	***21524191,3***	***23714347,5***	***24817797,7***	***24879232,5***	***97,3***	***3355041,2***	***115,6***	***61434,8***	***100,2***
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori	21277785,5	23484384,8	24533704,4	24586918,5	98,8	3309133,0	115,6	53214,1	100,2
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice ce își desfășoară activitate pe cont propriu	149478,0	189778,5	192569,1	194332,3	0,8	44854,3	130,0	1763,2	100,9
Contribuții de asigurări sociale de stat individuale virate de persoanele fizice care au încheiat contract individual	5872,9	6379,3	6379,3	6953,5	0,0	1080,6	118,4	574,2	109,0
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de titularii de patentă de întreprinzător	41578,9	33804,9	41144,9	42314,5	0,2	735,6	101,8	1169,6	102,8
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice, proprietarii de terenuri agricole	72,7	0,0	0,0	91,3	0,0	18,6	125,6	91,3	x
Majorarea de întârziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii	49403,3	0,0	44000,0	48622,4	0,2	-780,9	98,4	4622,4	110,5
1.2. Alte venituri	***568646,1***	***602910,0***	***663110,0***	***694821,5***	***2,7***	***126175,4***	***122,2***	***31711,5***	***104,8***
2. Transferuri primite în cadrul bugetului public național	**16511597,0**	**18487197,8**	**17563345,3**	**17272140,1**	**40,3**	**760543,1**	**104,6**	**-291205,2**	**98,3**
Transferuri curente primite cu destinație speciala între bugetul de stat si bugetul asigurărilor sociale de stat	11093670,1	11908337,0	12665507,5	12521302,3	72,5	1427632,2	112,9	-144205,2	98,9
Transferuri curente primite cu destinație generală între bugetul de stat si bugetul asigurărilor sociale de stat	5417926,9	6578860,8	4897837,8	4750837,8	27,5	-667089,1	87,7	-147000,0	97,0

Sursă: *Rapoartele privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anii 2023 și 2024 (Formularul nr.4. CNAS).*

Anexa nr. 9

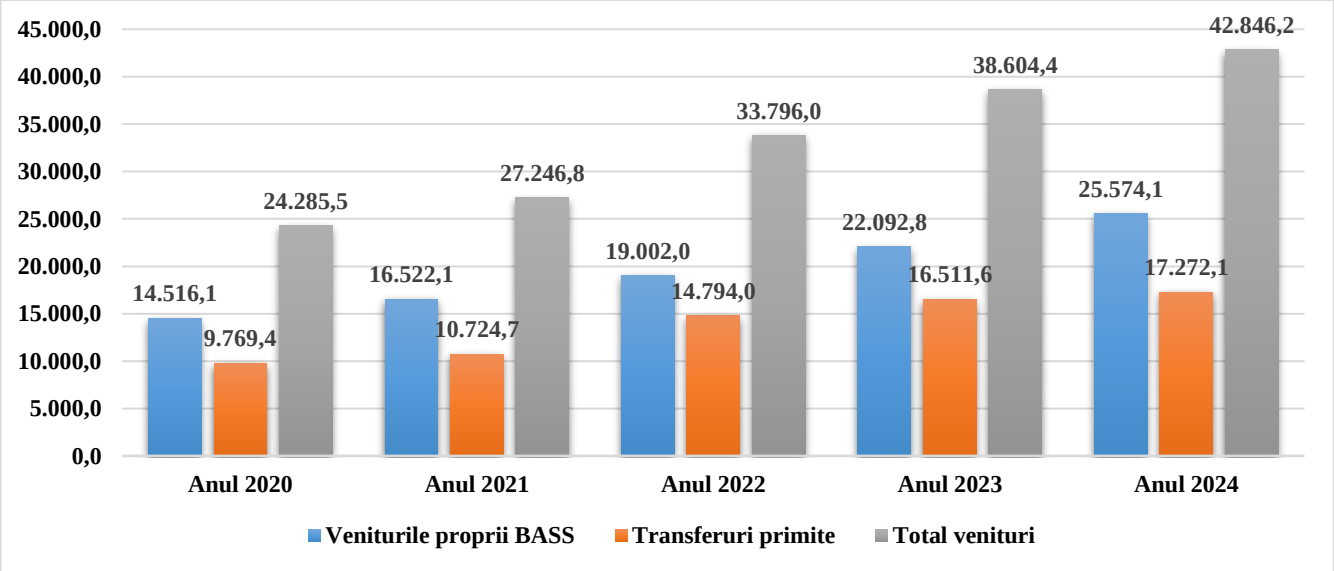
Structura veniturilor BASS în anul 2024

Sursă: *Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2024 (Formularul nr.4 CNAS).*

Anexa nr. 10

Dinamica executării veniturilor BASS în anii 2020-2024, *mil. lei*

Sursă: *Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anii 2020-2024.*

Anexa nr. 11

Analiza transferurilor la bugetul asigurărilor sociale de stat

(mii lei)

Denumirea	ECO	Plan		Executat anul curent	Executat anul precedent	Executat	
						anul curent față de anul precedent	
		aprobat pe an	precizat pe an			devieri	în
						(+/-)	%
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*
I. VENITURI	1	42804455,3	43044253,0	42846194,1	38604434,4	4241759,7	111,0
TRANSFERURI PRIMITE ÎN CADRUL BUGETULUI PUBLIC NAȚIONAL	19	18487197,8	17563345,3	17272140,1	16511597,0	760543,1	104,6
Ponderea transferurilor în total venituri	(%)	43,2	40,8	40,3	42,8	X	X
Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat	192110	11908337	12665507,5	12521302,3	11093670,1	1427632,2	112,9
Ponderea transferurilor cu destinație specială în total transferuri	(%)	64,4	72,1	72,5	67,2	X	X
Transferuri curente primite cu destinație generală între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat	192130	6578860,8	4897837,8	4750837,8	5417926,9	-667089,1	87,7
Ponderea transferurilor cu destinație generală în total transferuri	(%)	35,6	27,9	27,5	32,8	X	X

***Sursă**: Rapoartele privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anii 2023-2024.*

Anexa nr. 12

Dinamica veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat în anii 2020-2024, *mil. lei*

Indicatori	Anii					Devieri 2024-2023		Devieri, 2024-2022		Devieri, 2024-2021		Devieri, 2024-2020	
	2020	2021	2022	2023	2024	(+/-)	%	(+/-)	%	(+/-)	%	(+/-)	%
1	2	3	4	5	6	7=6-5	8=6*100/5	9=6-4	10=6*100/4	11=6-3	12=6*100/3	13=6-2	14=6*100/2
Venituri precizate	**24.572,1**	**27.629,0**	**34.200,6**	**38.870,7**	**43.044,2**	**4.173,5**	**110,7**	**8.843,6**	**125,9**	**15.415,2**	**155,8**	**18.472,1**	**175,2**
Venituri executate, inclusiv:	**24.285,5**	**27.246,8**	**33.796,1**	**38.604,4**	**42.846,2**	**4.241,8**	**111,0**	**9.050,1**	**126,8**	**15.599,4**	**157,3**	**18.560,7**	**176,4**
Contribuții şi prime de asigurări sociale de stat obligatorii	*14.295,4*	*16.223,9*	*18.573,3*	*21.524,2*	*24.879,2*	*3.355,0*	*115,6*	*6.305,9*	*134,0*	*8.655,3*	*153,3*	*10.583,8*	*174,0*
Alte venituri	*220,8*	*298,3*	*428,7*	*568,6*	*694,8*	*126,2*	*122,2*	*266,1*	*162,1*	*396,5*	*232,9*	*474,0*	*314,7*
Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat şi BASS	*7.214,8*	*7.884,6*	*10.359,9*	*11.093,7*	*12.521,3*	*1.427,6*	*112,9*	*2.161,4*	*120,9*	*4.636,7*	*158,8*	*5.306,5*	*173,6*
Transferuri curente primite cu destinație generală între bugetul de stat şi BASS	*2.554,6*	*2.840,0*	*4.434,1*	*5.417,9*	*4.750,8*	***-667,1***	*87,7*	*316,7*	*107,1*	*1.910,8*	*167,3*	*2.196,2*	*186,0*

Sursa: *Elaborat de audit în baza informațiilor din Formularul nr. 4 CNAS.*

Anexa nr. 13

Tabel comparativ privind Fondul de retribuire a muncii conform declarațiilor REV 5 pe suport de hârtie și celor introduse în SI „Protecție Socială”

Beneficiar	**Anul**	**Luna**	**Declarațiile REV 5 pe suport de hârtie (Fondul de retribuire a muncii)** (lei)	**Declarațiile REV 5 introduse în SI „Protecție Socială” (Fondul de retribuire a muncii)** (lei)	**Devieri**
Beneficiar 1	2002	11	9200	47.498,21	38.298,21
	2002	12	47.498,21	9200	-38.298,21
Beneficiar 2	2001	2	88.649,00	886.498,00	797.849,0
	2001	8	1.140.122,00	114.273,00	-1.025.849,00
	2001	10	38.494,02	98.494,02	60.000,00
	2001	11	90.921,60	258.921,60	- 168.000,00

Sursa: *Elaborat de audit în baza informațiilor prezentate de CNAS.*

Anexa nr. 14

Tabel comparativ privind contribuțiile individuale declarate prin REV 5 pe suport de hârtie și cele introduse în SI „Protecție Socială”

Beneficiar	Anul	Luna	Declarațiile REV 5 pe suport de hârtie (contribuții individuale)	Declarațiile REV 5 introduse în SI „Protecție Socială” (contribuții individuale)	Devieri
Beneficiar 1	2001	12	111,40	210,62	-99,22
Beneficiar 2	2000	08	80,02	81,01	-0,99
Beneficiar 3	2002	04	203,50	213,50	-10
Beneficiar 4	2001	05	82	94	-12

Sursa: *Elaborat de audit în baza informațiilor prezentate de CNAS.*

Anexa nr. 15

Tabel centralizator privind diferențele dintre contribuțiile individuale reflectate în evidențele REV/ Extrasul din contul personal de asigurări sociale și contribuțiile recalculate de echipa de audit

Nr. crt.	Beneficiar	Anul	Luna	Contribuții reflectate în REV /Extrasul din contul personal de asigurări sociale	Contribuții calculate de audit	Devieri
1	Beneficiar 1	1999	6	67,18	68,46	1,28
		2001	6	105,61	89,11	- 16,50
		2001	7	31,80	15,30	- 16,50
2	Beneficiar 2	2000	5	34,58	49,15	14,57
		2001	1	39,87	34,29	- 5,58
		2002	6	66,00	95,45	29,45
3	Beneficiar 3	2002	1	21,37	39,55	18,18
			3	25,98	30,24	4,26
			6	20,91	31,98	11,07
			7	21,13	33,43	12,30
4	Beneficiar 4	1999	6	59,69	41,70	- 17,99
			10	54,00	36,00	- 18,00
		2000	6	90,13	68,64	- 21,49
			7	20,40	36,86	16,46
		2001	6	42,86	57,64	14,78
		2002	1	16,80	31,20	14,40
			3	11,00	37,95	26,95
5	Beneficiar 5	1999	10	100,00	112,94	12,94
			12	515,55	568,04	52,49
		2001	3	320,00	160,00	- 160,00
			4	80,00	240,00	160,00
		2002	4	1.150,55	1.276,00	125,45
6	Beneficiar 6	2001	5	124,00	92,00	- 32,00
			9	138,00	92,00	- 46,00

			11	92,00	474,98	382,98
			12	474,98	92,00	- 382,98
7	Beneficiar 7	2001	3	192,00	112,00	- 80,00
			9	276,00	184,00	- 92,00
		2002	12	960,83	979,23	18,40
8	Beneficiar 8	1999	8	92,50	72,55	- 19,95
		2000	7	72,00	48,00	- 24,00
			8	80,02	120,03	40,01
		2001	8	101,46	74,46	- 27,01
			9	16,20	43,20	27,00
			12	126,08	172,85	46,77
9	Beneficiar 9	2001	4	144,00	108,00	- 36,00
			9	138,00	92,00	- 46,00
10	Beneficiar 10	2001	9	162,49	97,50	- 64,99
11	Beneficiar 11	2000	1	1.859,18	960,81	- 898,37
			3	1.744,03	729,01	- 1.015,02
		2001	2	1.923,54	1.191,59	- 731,95
			3	745,46	774,59	29,13
			12	3.633,81	3.648,04	14,23
12	Beneficiar 12	2001	4	175,08	130,08	- 45,00
13	Beneficiar 13	1999	12	5.132,85	5.750,03	617,18
		2000	2	3.158,20	1.822,29	- 1.335,91
			7	1.737,39	868,69	- 868,70
			9	6.642,39	5.645,45	- 996,94
			12	5.105,03	5.099,82	- 5,21
		2001	2	886,49	8.864,98	7.978,49
			7	1.806,63	903,01	- 903,62
			8	11.401,22	1.142,73	- 10.258,49
			9	2.753,80	2.053,38	- 700,42
		2002	4	13.045,92	8.020,57	- 5.025,35
			5	957,33	5.957,33	5.000,00
			12	4.230,78	4.205,44	- 25,34
14	Beneficiar 14	1999	7	62,13	63,62	1,49
15	Beneficiar 15	2001	4	140,00	105,00	- 35,00
			5	94,00	82,00	- 12,00

Sursa: *Elaborat de audit în baza informațiilor prezentate de CNAS.*

Anexa nr. 16

Tabel comparativ privind pensiile calculate și recalculate de CNAS și cele determinate de audit

Beneficiar	Data stabilirii	Diferențe între pensia stabilită de CNAS și cea recalculată de audit	Diferențe între pensia recalculată de CNAS și recalculată de audit
Beneficiar 1	01.02.2024	cu 23.554,78 mai mult	-
Beneficiar 2	24.08.2010	cu 20,51 mai mult	cu 25.842,79 mai mult
Beneficiar 3	05.07.2015	cu 2,16 mai puțin	-
Beneficiar 4	26.102.007	cu 762,85 mai mult	cu 1.334,80 mai puțin
Beneficiar 5	02.08.2016	cu 42,46 mai puțin	cu 10.447,82
Beneficiar 6	27.03.2013	cu 250,85 mai puțin	-
Beneficiar 7	05.04.2017	cu 151,09 mai mult	-
Beneficiar 8	04.03.2019	cu -193,66 mai mult	-
Beneficiar 9	20.10.2015	cu 6,74 mai mult	-
Beneficiar 10	20.03.2022	cu - 305,41 mai mult	cu 304,40 mai mult
Beneficiar 11	31.07.2009	cu 4,37 mai mult	cu 339,78 mai puțin
Beneficiar 12	20.02.2006	cu 125,10 mai mult	cu 30,73 mai puțin
Beneficiar 13	15.08.2017	cu 112,99 mai puțin	cu 3.064,94 mai mult
Beneficiar 14	06.10.2016	cu 29,87 mai mult	-

Sursa: *elaborat de audit*

Anexa nr. 17

Informații aferente litigiilor existente la CNAS pe parcursul anului 2024

Denumirea	Numărul dosarelor	Suma cheltuielilor aferente procesului CNAS vs beneficiar (lei)	Suma cheltuielilor aferente procesului beneficiari vs CNAS (datoria beneficiarilor față de CNAS)	
			Prejudiciu material (lei)	Prejudiciu moral (lei)
Litigii în instanța de judecată existente la situația din 01.01.2024 (de fond, de apel și de recurs) separat per fiecare procedură	**1.342**			
Fond	**938**			
Apel	**218**			
Recurs	**186**			
Litigii în instanța de judecată existente la 31.12.2024 (de fond, de apel și de recurs)	**2.955**			
Fond	**2.250**			
Apel	**533**			
Recurs	**172**			
Cereri de chemare în judecată depuse de către CNAS pe parcursul anului 2024	**130**	**2.951.724,14**		
Cereri de chemare în judecată depuse de către Beneficiari de prestații sociale pe parcursul anului 2024	**2.247**			
Cereri de chemare în judecată acceptate și retrase de pe rol în anul 2024	**4**	**18.103,09**		
Hotărâri/Decizii de judecată devenite irevocabile adoptate în anul 2024, inclusiv:	**764**			
a) favorabile	**308**			
b) nefavorabile, din care cauzate de:	**62**		**24.745,00**	
-recalcularea pensiilor militarilor (confirmarea vechimii în muncă în izolatoare HG 78/1994 2:1)	**16**		**20.745,00**	
-stabilirea pensiilor militarilor (confirmarea vechimii în muncă în izolatoare HG 78/1994 2:1)	**24**		**40.000,00**	
-stabilirea pensiei de funcționar public	**1**			
-recalcularea pensiei de procuror	**4**			
-recalcularea pensiei (L 156/1998 confirmarea stagiului de cotizare)	**8**			
-stabilirea/recalcularea indemnizației pentru îngrijirea copilului/maternitate	**7**			
-recalcularea pensiei/indemnizației viagere ca judecător	**2**			
-achitarea costului biletului de tratament (militar)	**-**			
Documentelor executorii transmise pentru executarea silită până la data de 01.01.2024 și aflate în executarea silită pe parcursul anului 2024	**5**			
Documente executorii transmise pentru executarea silită în anul 2024	**16**	**163.145,30**		
Documente executorii executate silit în anul 2024	**-**			
Documente executorii rămase spre executare la 31.12.2024	**21**			

Sursa: *Elaborat de audit în baza informațiilor prezentate de CNAS.*

Anexa nr. 18

Informații aferente cadrului legal ce reglementează suspendarea/anularea prestațiilor

Nr.	Tipul prestației	Cadrul normativ care servește temei pentru anularea sumelor
1.	**Alocaţii sociale de stat, alocaţiile lunare de stat, indemnizaţii, plăţi periodice capitalizate şi suport financiar de stat**	Hotărârea Guvernului nr. 929 din 15.08.2006 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de pensii, alocaţiilor sociale de stat, alocaţiilor lunare de stat, indemnizaţiilor, plăţilor periodice capitalizate şi suportului financiar de stat prevede un termen de reluare a prestației neridicate de maximum 3 ani. Sumele alocaţiilor stabilite și neprimite de beneficiar în decurs de 12 luni consecutive se suspendă. Plata alocațiilor se reia în baza cererii beneficiarului sau reprezentantului desemnat prin procură și a actului de identitate al solicitantului, depuse la organul de asigurări sociale, alocațiile fiind achitate retroactiv pentru o perioadă de 3 ani premergători lunii adresării, dar nu mai devreme de luna suspendării.
2.	**Indemnizaţii pentru incapacitate temporară de muncă**	Hotărârea Guvernului nr. 108 din 03.02.2005 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la condiţiile de stabilire, modul de calcul şi de plată a indemnizaţiilor pentru incapacitate temporară de muncă prevede că sumele indemnizațiilor stabilite și neprimite de beneficiar în decurs de 12 luni consecutive se suspendă. Plata indemnizațiilor se reia în baza cererii sau a solicitării verbale a beneficiarului sau la cererea reprezentantului desemnat prin procură și a actului de identitate al solicitantului, depuse la casa teritorială de asigurări sociale din localitatea de domiciliu și se achită retroactiv pentru un termen ce nu depășește **trei ani premergători lunii adresării**, dar nu mai devreme de luna suspendării.
3.	**Ajutorul social**	Hotărârea Guvernului nr.1167 din 16.10.2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului social prevede că sumele ajutorului social stabilite și nesolicitate de beneficiar în decurs de 3 luni consecutive se suspendă, beneficiarul urmând a se adresa la ATAS pentru restabilirea drepturilor.
4.	**Compensație la energie sub formă de plată monetară**	Art. 123 alin. (4) din Legea nr. 241/2022 privind Fondurile de reducere a vulnerabilității energetice, în cazul în care beneficiarul de compensație la energie sub formă de plată monetară nu ridică compensația până la 30 iunie a anului în care începe următorul sezon rece, plata compensației încetează, iar beneficiarul nu mai are dreptul la compensația respectivă. Blocarea plății compensației la energie sub formă de plată monetară se efectuează de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

Sursa: *Elaborat de audit în baza normelor legale.*

Anexa nr. 19

Informații privind numărul pensionarilor care continuă să activeze în câmpul muncii

Nr.	Tipul pensiei	La situația din 01.01.2021		La situația din 01.01.2022		La situația din 01.01.2023		La situația din 01.01.2024		La situația din 01.01.2025		Dinamica beneficiarilor 01.01.2024/01.01.2023	
		Beneficiari, total *(persoane)*	**Din care lucrează** *(persoane)*	**Beneficiari, total** *(persoane)*	**Din care lucrează** *(persoane)*	**Beneficiari, total** *(persoane)*	**Din care lucrează** *(persoane)*	**Beneficiari, total** *(persoane)*	**Din care lucrează** *(persoane)*	**Beneficiari, total** *(persoane)*	**Din care lucrează** *(persoane)*	**Beneficiari, total** *(persoane)*	**Din care lucrează** *(persoane)*
	Pensii total, *inclusiv:*	**686251**	**172516**	**674948**	**169529**	**675674**	**171019**	**674891**	**174885**	**672677**	**174731**	**-783**	**3866**
1	Pensii pentru limita de vârstă	522821	123991	520927	124795	526017	123732	528666	127526	529676	128331	**2649**	**3794**
2	Pensii de dizabilitate	119015	31694	110856	29310	102225	27835	98823	27706	95819	27357	**-3402**	**-129**
3	Pensii de urmaș	10988	1206	11424	1164	11573	1332	11802	1407	12131	1481	**229**	**75**
4	Vechime în muncă	50	8	32	5	25	3	23	2	23	2	**-2**	**-1**
5	Pensii unor categorii de angajați din aviația civilă	523	148	476	120	462	104	449	103	434	101	**-13**	**-1**
6	Pensii unor categorii de angajați din domeniul culturii	32	25	33	26	32	25	32	23	35	25	**0**	**-2**
7	Pensii funcționarilor publici	5652	2506	4916	2041	4181	1425	4006	1379	3948	1367	**-175**	**-46**
8	Pensii deputaților	190	89	170	58	155	44	146	38	137	34	**-9**	**-6**
9	Pensii membrilor de guvern	42	5	33	1	30	1	28	0	26	0	**-2**	**-1**
10	Pensii aleșilor locali	539	232	444	127	392	76	354	69	336	82	**-38**	**-7**
11	Pensii lucrătorilor vamali	6	0	5	0	3	0	3	0	3	0	**0**	**0**
12	Pensii procurorilor și judecătorilor	512	220	497	211	491	156	501	159	501	164	**10**	**3**
13	Pensii participanților la lichidarea avariei de la Cernobâl	1646	378	1589	353	1528	340	1480	330	1430	297	**-48**	**-10**
14	Pensionari militari și familiile lor, care primesc pensii la organele de asigurări sociale	731	146	710	131	674	129	645	123	610	113	**-29**	**-6**
15	Pensii anticipate pentru limita de vârstă	2105	1395	1343	688	1194	481	966	270	823	164	**-228**	**-211**
16	Pensie anticipată pentru carieră lungă	0	0	0	0	4862	4737	4782	4662	4159	3901	**-80**	**-75**
17	Pensii angajaților structurilor de forță	21399	10473	21493	10499	21830	10599	22185	11088	22586	11312	**355**	**489**
18	Pensii persoanelor care au ocupat funcția de Președinte al Republicii Moldova									2	1	**0**	**0**

Sursa: *Elaborat de audit în baza informațiilor prezentate de CNAS.*

Anexa nr. 20

Informații privind ponderea cheltuielilor efective în totalul pensiilor de asigurări sociale

mii lei

Denumirea	Plan		Executat	Cheltuieli efective	Ponderea cheltuielilor efective în total pensii de asigurări sociale
	Aprobat pe an	Precizat pe an			
Pensii de asigurări sociale	**26.130.398,8**	**25.744.316,6**	**25.706.985,6**	**25.715.410,5**	**100%**
Asigurarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă	21.993.356,8	21.756.707,9	21.733.681,6	21.739.541,4	84,54%
Asigurarea dreptului la pensie anticipată pentru limită de vârstă	34.157,1	35.222,4	35.043,8	35.025,6	0,14%
Asigurarea dreptului la pensie anticipată pentru carieră lungă	479.312,8	383.494,1	377.341,2	377.697,4	1,47%
Asigurarea dreptului la pensie de dizabilitate	2.792.269,6	2.701.286,7	2.698.202,5	2.699.863,1	10,50%
Asigurarea dreptului la pensie de urmaş	435.441,5	455.755,3	452.761,2	453.130,8	1,76%
Asigurarea dreptului la pensie pentru vechime în muncă	380,6	485,7	480,2	482,1	0,00%
Asigurarea dreptului la pensie unor categorii de angajaţi din aviaţia civilă	79.897,0	83.053,3	82.813,0	82.820,1	0,32%
Asigurarea dreptului la pensie pentru deputaţi	14.057,8	13.937,4	13.853,8	13.871,4	0,05%
Asigurarea dreptului la pensie pentru membrii Guvernului	3.333,0	3.249,5	3.249,8	3.249,8	0,01%
Asigurarea dreptului la pensie pentru funcţionari publici	199.371,5	210.462,2	209.944,1	210.117,7	0,82%
Asigurarea dreptului la pensie pentru aleşii locali	18.686,1	18.825,9	18.729,2	18.747,2	0,07%
Asigurarea dreptului la pensie pentru colaboratorii vamali	188,8	188,8	188,2	188,2	0,00%
Asigurarea dreptului la pensie pentru procurori	22.359,5	21.856,9	21.123,9	21.134,4	0,08%
Asigurarea dreptului la pensie pentru judecători	46.686,7	49.275,6	49.208,6	49.232,9	0,19%
Asigurarea dreptului la pensie unor categorii de angajaţi din domeniul culturii	624,4	645,5	642,1	642,1	0,00%
Asigurarea dreptului la pensie persoanelor care se află la întreținerea deplină a statului	10.127,7	9.770,5	9.624,0	9.567,9	0,04%
Asigurarea la pensii a cetățenilor care au participat la lichidarea urmărilor avariei de la C.A.E. Cernobâl și familiilor acestora *(majorarea de la 01.04.2022)*	147,9	98,9	98,4	98,4	0,00%

Sursa: *Elaborat de audit în baza informațiilor prezentate de CNAS.*